

JON

TA NYAN

1-2 Tamba nglei ta nyan tindi. Ta nyan Godnonala tindi. Ta nyan Godna. Ta nyan Godna vak simogwi liga nyana.

3 Ta nyan nyinangwut kipma aywaa kwutndi. Nat kita nyan ana kita nda kwutndi. Ndi aywaa kapma kwutndi.

4 Apma vak yetinda vak ndinyangu kat visimogwindi, vindi. Apma vak yetinda vak ya vitiga tuway vla ligandi. Va nimba apma vak yiga yetindi.

5 Ndi kavle nimba kavle vat mina yiga yetindi. Kavle vat yiga yetilinja vak ya apma vak kat ana kwulaka viyesandandi.

6 Kita nyan Jon God wandi, yalaa laataa njivwa kwutindi.

7 Wan nyan Jon apma vat simogwi liga nyan kat mbupmat laataa yandi. Mbutnda nyaangit wutaa ndinyangu maawupmba yelavitaa kwutaa yetinjangat mbutndi.

8 Jon ndi apma vat yetiliga ta nyan ana ndi. Ndi kat tiga nat nimba kat mbutiga nyana Jon.

9 Ta nyan apma nglei vak yeta nyan ndinyangu kat simagavak kat kan kipma ngaga yandi. Yalaa ndinai yeta apma vat simogwi lindi.

10 Ndi kipmamba liga nda kat wutndi. Kipma gaga yalaa ndinyanguanala yetindi. Njambwi nyanat tinda vat kipmamba la nimba viga lindi.

11 Kapma ngepma nyan vla ana yandi. Ndina ngepma nimba njambwi nyanat tinda vat ana viga lindi.

12 Kita nyan njambwi nyanat tinda vak kat vilaa min wuna njambwi nyan min waa wandeyan ndi Godna mbaapma wuleilaa Godna nyanat tigiyandi. Gondna nyanat tinjeya kwondu ndinai kwiya.

13 Wan ndina nyanat tigiyaa nimba ndinyangu yelavika yetiga maawupmba ligiyaa nimba ana Godna nyanat tigiyandi. God wandi maa tigiyandi.

14 Ta nyan Godna vak simogwi liga nyan ndinyanguna mbangi ilalaa ninogwinala yetindi. Apma vat yetilinda vat nin vilinin. Vilaa walinin. God wandi maa ndi njivwa klalaa yandi. Ndi Godna nyana waa walinin. Ndi apma vat mina yiga yetiga nyana.

15 Jon ndi kat tiga ndinyangu kat waga mbutindi. Wuna kwupmba yaiga nyan wuna njambwi nyana. Tak wun kat name kwutapman tili ndi tamba tindi waa walindi Jon.

16 Ndi nima sakwat apma vat tiga nyana. Nin kat awagapma nima sakwat apma vat kwindi. Kwindi, vilaa klanin.

17 Tamba la nyan Moses Juda kat njambiya taagandi. Ngini ya nyan Jisas Kraist wupma ana yildi. Ndi apma vat nin kat awagapma kwo kwilindi. Ndi njambiya ana taagandi.

18 Godna mbangi viga la nyan kai. Ndina nyan ndinogwionala kita vat viga lindi. Vilaa nin kat ngaga yala Godna vak nin kat mbutindi.

19 Jon mbutindi wutinja nyaangit kingiyan. Jerusalemba njambwi Juda God kat kwunatiga nimbo Livai walinja mbaapmamba la nimba kat ay wandi maa Jon kat wagalavat yindi. Yilaa wagalandi. Min anda nyan min waa wagalandi.

20 Wandi maa wandi. Ngwuk kat tiwa vak ana pagwugiyowun. Wun Kraist ana wun.

21 Wandi ma nat njamba at ndi kat wagalandi. Min Ilaija min? Waa wagalandi maa ndi kai wandi. Min kawiga lina profet min? Waa wagalandi maa ndi kai wandi.

22 Kai wandi maa ndi kat wagalandi. Min kat wagalavak kat ay waa nimba kat lungwamataa yilaa angamak waiganin. Nin kat ambuk waa wandi.

23 Ndi kat wandi. Tamba la profet Aisaia piliwutnda vak kwutigowun. Ndi tamba piliwutndi.

Wun kwo kavamba liga kwundimba nyaangit
mbutiga
nyan wun.

Waa piliwutndi. Kupma butigowun njambwi
nyan yaiga yambi kwuka kwunak ngwula waa
mbutigowun. Tamba la profet Aisaia mbutnda vla
mbutigowun.

24 Ay wandi mala yaa nimba ndi Ferisina
mbaapmamba la nimba ndi.

25 Ndi kat wagalandi. Min Kraist ana min. Min
Ilaija ana min. Min kawiga lina profet ana min.
Ngi vat tiga manda kat ndinyangu kat min ngu
yaguligamin.

26 Wun kwo ngumba njangi ligowun. Wan vak
nima vat ana ndi. Ngwutnogwinala tiga njambwi

nyan ngiliga. Njamwi nyanat tinda vat ngwuk ana viga ligangwuk.

²⁷ Wan nyan wuna kwupmba yaiga nyan wuna njambwi nyana. Tat wun kat name kwutapman tili, ndi tamba tindi. Ndi njambwi nyana. Wun mat nyan wun. Ndina njivwa kwuta nyanat ana alipsiga tigiyowun. Wun vaatigowun waa wandi Jon.

²⁸ Kan vak Betani walinja kipmamba kak kiyandi. Wan kipma Jodan walinja ndandangi nat naangimba liga kipma. Wan kavamba Jon ndinyangu kat ngu yagulindi.

GOD KAT KWUNATIGA NYAN

²⁹ Nat nandinya Jisas yalindi maa vilii Jon ndinyangu kat wandi. Ndi kat avi ngwula. God kat kwunapmat kwilinja sip sip tiga vla tigandi. God wandi maa yalaa ligandi. Ndinyangu aywaa ndinai yiliga kavle vak kat God nyingi maawut tinda vak kwunakiyandi.

³⁰ Wan nyan tak mbutiwa nyan. Tak wowun. Wuna kwupmba yaiga nyan wuna njambwi nyana. Tak wun kat name kwutapman tili, ndi tamba tindi waa tak mbutiwun.

³¹ Tak Jisas njambwi nyanat tinda vat wun ana viga liwun. Ngwuk Isrelna nimba njambwi nyan yaigandi waa simogwivat ndinyangu kat ngu yaguligowun waa wandi Jon.

³² Jon mbutnda nat nyaangit kingwiyan. Godna waagan namiyo ngaga ya vla yandi. Yalaa Jisas la sisomba tindi, viwun.

³³ Tak njambwi nyanat tinda vat wun ana viga liwun. Tak ndinyangu kat ngu yagu mila waa wun

kat waa nyan God tak wun kat wandi. Wuna waagan ngaga yalaa kita nyan ta sisomba tigiyandi. Vigiyamin. Vilaa ndi Godna waagan nat nimba kat kwiliga nyana waa yelavikiyamin ngini waa wandi God wun kat.

³⁴ Wanda nyaangit wutaa liga ngini wan vak viwun. Vilaa ndi Godna nyana waa ngwuk kat wowun.

JISAS NDINA MBAAPMAMBA LIGIYAA AYNAT NMBA KAT VILAA YAGWA WANDI

³⁵ Nat nandinya Jonogwi ndina kwupmba la mbit nyan vililik tindi.

³⁶ Jisas yilindi maa Jon ndi kat vilaa wandi. God kat kwunapmat kwilinja sip sip tiga vla tiga nyan kingiyandi yaa. God wandi maa yalaa ligandi waa wandi Jon.

³⁷ Jonogwinala kita ta mbit nyan ndinai waa nyaangit wutaa ndi kat kwagalalaa Jisasna kwupmba yimbit.

³⁸ Jisas lungwamataa mbik kat vilaa wandi. Mbik manda kat kwaka yambit waa wandi mbik kat. Wandi maa ndi kat wambit. Rabai wambit. Ndina kwundimba simokwi liga nimba kat Rabai walindi.

³⁹ Jisas mbik kat wandi. Wuna kwupmba yala wuna ngay vigiyambit waa wandi. Wandi maa ndina kwupmba yilaa vimbit. Ngi kat tiga wan ngan ndina ngaymba sindu kwambit.

⁴⁰ Jon kwundi wutaa mbit vililik nyana kita nyana si Endru. Wutaa Jisasna kwupmba yindi. Ndi Saimon waa Pita walinja nyana yaakwanda nyana.

41 Ndi Endru yiga ndina yakwa nyan kat vilaan wandi. Min yagwa mila. Mesaia walina nyan kingiyan yaa viwun. Yaa avi ndi kat waa wandi Endru. Ndinyangu kat kwunapmak God kwiya nyan kat ndina kwundimba Mesaia wandi.

42 Ndi kat Jisas ta kavat kwutaa kalindi. Yambit maa Jisas Saimon kat ndina maawut tiga vak vilaan wandi. Min Saimon. Jon nyan min. Min kat mandit kupi si waigowun. Ngini min kat Sifas waa Pita waigandi min kat. Wan si angwa ngiliga. Kambat tiga vla ligamin.

JISAS FILIPO NATANIEL KAT WUNA KWUPMBA YAGWA WANDI

43 Nat nan dinya Jisas Galili walinja nimma kipma kat yivat tindi. Yiga Filip kat vilaan wuna kwupmba yagwa wandi.

44 Filipna angwa ngepma Betsaida. Endruo Pitana kita ngepma nyana.

45 Filip Jisas kat vilaan nat nyan Nataniel kat yiga kwatindi. Ndi kat vilaan wandi. Min yagwa mila. Tamba la nyan Moses tamba la profet wan yaigandi waa God waa nyaangit wutaa piliwutinja nyan tamba yandi, vinin. Ndina si jisas. Josepna nyana. Ndina ngepma Nasaret waa wandi Filip.

46 Wandi maa Nataniel ndi kat wandi. Nasaret apma ngepma ana ndi. Anda vapmba apma nyan tiga kan kavle ngepma laakiyandi waa wandi.

Wandi maa Filip wandi. Yaa ndi kat vilaan siga nagugiyamin.

47 Nataniel yalindi mala Jisas ndi kat vilaan nat nimba kat walindi. Kan yaliga nyan kat avi ngwula. Ndi apma maawutno la Juda ndi. Kita vat ndi ana pagwuligandi waa wandi Jisas.

48 Jisas wandi maa Nataniel wandi. Wun kat tak ana viga limin. Kanda mbutndi, wutaa wuna maawupmba liga vak kat nat nimba kat mbutigamin waa wandi. Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wun kat tak ana viga limin waa manda kat wamin. Sivla kavamba limin min kat viga liwun. Tak fik walinja mi angimba timin maa Filip min kat yaa vilaa yagwa wandi maa wiwun min kat waa wandi Jisas.

49 Nataniel awat ndi kat wandi. Njambwi nyan min Godna nyan min. Min nin Isrelmba liga nimba nina king min waa wandi Nataniel.

50 Jisas ndi kat wandi. Tak mi angimba limin maa vilaa min kat wowun maa ngipaliga dalaan wun kat njambwi nyan min waa yelavika wamin. Wan min kat sivla kavamba tiga viwa vat nima vak ana ndi. Ngini nima nglei vat kwutiweya vak vigiyamin.

51 Min kat ana woseka wigowun. Ngini nyinangwut mbilindi maa Godna ensel wokelinjeya vak vilaa wun kat ngaga yanjeya vat vigeiyamin. Wokelaa yalaa Godna vat wun kat mbutndi maa ngwuk kat mbutigowun. Wun ndinyangu kat nyinangwutna vat mbutiga nyan wun. Wan wawa vat nima vatna waa wandi Jisas.

2

JISAS NIMA NGU KWUTNDI

1 Nandinya kuvuk yindi mala taagwa klalaan kapti kwutndi. Wan kapti Kena walinja ngepmamba lindi. Kena Galili walinja kipmamba liga ngepma. Jisasna nyime lilo kapti kat yiga lili.

² Jisaso ndina mbaapmamba la nimba kat yagwa wandi maa wan kapti kat yindi.

³ Wan kaptimba la nimba nima ngu kilindi maa ngilindi. Ngilindi maa Jisasna nyime ndi kat wali. Nima ngu tamba ngilindi waa wali.

⁴ Wali maa Jisas li kat wandi. Taagwa kwutiba njivwa viligat taagwa ana nyin. Wata wupma ali nyila. Wuna kwondu wuna ava visimogwiweya njimbla ana yaligandi waa wandi Jisas.

⁵ Wandi maa ngu kiginda kwuka kansaga kwiliga nimba kat wali. Kita nyaangit ngwuk kat wandeyan wandeya nyaangit wana wuka kwagalangweya. Agwupmba ngwuk waa wali.

⁶ Kaambapmba kwutja ngu yagulinja aw sila kita kwo lindi. Wan awba la ngu klalaa Juda ngu yagula vla mbangina nglambi njangivat ngu yagulindi. Wan awna kila kingiyan. Aw kita 20 galen o 30 galen ngu tulaa kalitindi.

⁷ Jisas ndi kat wandi. Aw kwutaa ngu kalik ngwula waa wandi. Wandi maa ngu klalaa kalindi, aywaa aw taatndi.

⁸ Kalitndi maa Jisas ndi kat wandi. Awmba liga ngu kuvuk kalika klalaa yiga kigindagwi ngu kat viga liga nyan kat yiga agwi wandi maa yiga kwindi.

⁹ Kwindi maa kikindagwi ngu kat viga liga nyan njangu wutaa samat kindi. Jisas wandi maa kwutnja vak ana viga lindi. Nguagwi kiginda kat kansaga kwiliga nimba ndi viga lindi. Wan nyan kiga vilaa taagwa kla nyan kat yagwa wandi maa yandi.

¹⁰ Yandi, ndi kat wandi. Nat kapti kwutiba nimba tak apma nima ngu kwiligandi. Ndinyangu nima

sakwat tiga kindi maa kavle nima ngu kwiligandi. Min wupma kai. Min apma nima ngu ndi kat ngini kwimin waa wandi.

11 Jisas kwo liga tak kwutaa njambwi nyanyat tiga nima tagula avo linda vat simogwivat tiga nima njivwa kan. Wan tak kwutaa njivwa Kena Galilimba kwutndi. Kwutnda vak vilaa ndina mbaapmamba la nimba ndi kat njambwi nyana waa lindi.

JISAS KAVLE NIMBA KAT KIKLINDI

12 Tiga liga Kapaneam walinja ngepmat ndaindi. Ndina nyime, ndina yakwa nimba, ndina mbaapma nimba, ndi aywaa ndaindi. Ndailaa wan ngepmamba samat nandinya kuvuk yetindi.

13 Tindi maa Juda walinja nimbanan pasova walinja pesto ngway tolondi. Tiga liga wan pesto vivat Jisas Jerusalemat yindi.

14 Ngepma wokelaa God kat kwunatinja ngay wuleindi. Wulelala yilinja vak vindi. God kat kwinjeya bulmakau sip sip namiyo wenga kalindi maa vindi. Romna sanya klalaa Judana sanya ndi kat kwilindi, vindi.

15 Vilaa mat yaaw kwutaa ndi kat viyandeya nda klalaa sangindi. Ndi kat viyaga kiklindi. Dinyangu, bulmakau, sip sip ndi kat aywaa savulindi maa wogwendi. Sanya kwiliga nimbanan njamba kwutaa kaselitndi.

16 Namiyo kat wenga klalija nimba kat wandi. Wan nda kwutaa kali ngwula. Kan ngay wuna nyaekna ngaya. Stua ana ndi wenga klangweya waa wandi Jisas.

17 Wupma yindi mala vilaa ndina mbaapmamba la nimba tamba la nyan piliwukna vak kat yelavitndi.

Godna ngay kwunapmak nima njivwa kwukiyowun. Waa piliwutndi tamba la nyan.

18 Wupma yilindi maa Juda ndi kat yalaa wandi. Kanda wandi maa wupma yiligamin. Wupma yilima kwondu nin kat simogwi milii waa wandi.

19 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wovuna nguk kat visimogwigiyowun. Kan ngay sulingwuk maa nandinya kuvut kwukiyowun waa wandi.

20 Wandi maa Juda ndi kat njika wandi. Nin naambi ndumi vili kiyeli sila vili wan Godna ngayna njivwa kwutinin. Min anda vapmba nandinya kuvut kan ngayna njivwa kwukiyamin waa ndi kat njika walindi.

21 Wan God kat kwutnja ngay kat ana wandi. Ndi ndina mbangi kat pagwuga wandi.

22 Wan ndina mbaapmamba la nimba wan tak pagwuga wanda nyaangik kat kiyalaan nandinya kuvut tiga laatndi maa wan vak kat yelavitndi. Wan nyaangik kat yelavitaan wandi. Wan tamba la God waa nyaangit piliwuta nimba ana woseka waa piliwutndi. Jisas nin kat mbutinda nyaangit ndi woseka waa ana mbutindi. Wan nyaangit tamba aywaa kak kiyandi, vinin waa wandi.

23 Jisas pasova walinja pestona nandinya Jerusalemba liga ndina kwondu visimogwiga nima sakwat nima njivwa kwutindi. Kwutinda vak kat vilaa nima sakwat nimba ndi njambwi nyana waa yelavitindi.

24 Yetilinda ndina vak aywaa ana visimogwilindi. Visimogwiweyan apma vat ana

yelavika ligiyandi waa yelavitndi. Ngi kat tiga nat samat vat mina simogwindi ndi kat.

25 Ndinyanguna maawupmba la vak kat nat nyan kat ana wagalalindi. Ndii ndinyanguna maawupmba la vak kat aywaa viga lindi.

3

JISAS NIKODIMAS KAT NYAANGIT MBUTNDI

1 Kita nyan Kikodimas tindi. Ndii Ferisi walinja nimbera mbaapmamba liga kita nyana. Ndii Juddana njambwi nyana.

2 Wan nyan Jisas kat ngambuvat ngan yandi. Yalaa Jisas kat wandi. Njambwi nyan God wandi maa nin kat simogwivat yamin. Viliganin. God kwondu kwiya nyan mina aliipsiga kwutima njivwa kwukiyandi waa wandi.

3 Wandii maa Jisas ndii kat wandi. Min kat wowun. Min kat ana woseka waigowun. Kita nyan mandit kupi nyanat tilapman yindeyan God viga liga kava ndii ana vigeiyandi waa wandi Jisas.

4 Nikodimas ndii kat wandi. Wun tamba avit ndu wun. Ngini angamak yigiyowun. Nyimena yaatnat wuleiwun maa nat samba wun kat kwuti maa mandit nyanat tigiyowun? Waa wagalandi Nikodimas.

5 Jisas ndii kat wandi. Min kat wowun. Ana woseka waigowun. Kita nyan ngu yagulapman tiga Godna waagan klalapman yindeyan God viga liga kava ndii ana wuleigiyandi.

6 Mbutuwa nyaangit kapma vatna. Godna waagano ligiyaa nyan mandit maawut klala ligiyaa nyana. Wan kapma vatna.

⁷ Mandit kipi nyanat tigiyamin waa waweya vak wutaa ke ngipaliga ndaga.

⁸ Mwuk kwutiga vatnogwi kita vatna. Mwut ndina yelavik vapmba njivwa kwuka yi ya ligandi. Ndina mbangi ana viliganin. Ndina kak mina wutiganin. Godna waaganligiyaa nyan mandit maawut klaiga nyan ndino wungivatna. Ndina maawupmba liga vat Godna waagan kwutinda njivwa nina minimba ana viliganin waa wandi Jisas.

⁹ Jisas wandi maa Nikodimas wandi. Wan wama vat anda yambimba yalaakak kiyalaa tigiyandi waa wandi.

¹⁰ Wandii maa Jisas ndi kat wandi. Min Isrel waa Juda walinja nimbanan njambwi nyan min. Min agamak kan vak vilapman yiligamin. Min ana nglapmin.

¹¹ Min kat woseka ana waigowun. Wunogwi wuna mbaapma nimba kwo ana mbutiganin. Viga wuka lina vak mina mbutiganin. Mbutina vak wupmak kat ngwuk Juda kai waligangwuk.

¹² Kipmamba kapmba liga nda kat min kat mbukwun maa mina maawut ana yelavika ligamin. Nyinangwupmba liga nda kat min kat mbukweyan mina maawut ana alipsiga yelavika ligiyamin.

¹³ Kan kipmamba la kita nyan nyinangwutna vat ana wokelaa vindi. Nyinangwupmba liga kan kipma ngaga yaa kita nyan mina viga ligandi. Wan nyan wun wunayi. Wun ndinyangu kat nyinangwutna vat simogwiliga nyan wun.

¹⁴ Tamba la nyan Moses kapamba kwutnja kamboy kwutaa kwo nindi kava ndinyangu kat kwu-

napmak katsondi. Katsonda vak ngini wuno wun kat kwutaa katsogiyandi. Wun ndinyangu kat kwunapmak ya nyan wun.

15 Wun kat katsondi maa kita nyan vilaa wun kat tiga katsondi waa yelavitndeyan wan nyan ana kavle yigiyandi. Ndi njimbla njimbla apma vat tigiyandi.

¹⁶ God kipmamba liga nimba kat nima maawut yelavika lindi. Ngi kat tiga ndina nyan wun kat ay wandi maa laataa yawun. Nat nyan kat wupma ana wandi. Kita nyan wun kat vilaa wun kat kwunapmat yandi waa yelavitndeyan wan nyan ana kavle yigiyandi.

17 Kan kipmamba yeta kavle vat yiga yeta nimba
kat siwangat ana God wun kat ay wandi, yawun.
Ndina kavle vak kat kwunapmak kat yawun.

18 Kita nyan wun kat vilaa wun kat kwunapmat yandi waa yelavitndeyan God ndi kat ana sigiyandi. Kita nyan wun kat kai wandeyan wan nyan kat God sigiyowun waa tamba wandi. God kwiya nyan kita. Nima sakwat ana ligandi. Wun kat kai wanjeyan ndi kat kwunakiya nat nyan kai. Kavle vat mina yiga yetiligiyanidi.

19 Kan kipmamba liga nimba ndi kavle vat mina yiga yetiligandi. Kavle vat yiga yetilinja vak kulun walaa liga ngan vla ligandi. Wan nandinya silihanya vla ligowun. Ndi kavle vat yiga yetivak kat mina woviyaguga ligandi. Ndi kat simogwi vat yiliwa apma vak kat vilaa ndi kai waligandi. Ngikat tiga ndi kat sigiyowun waa God wandi.

20 Kavle vat yiga yetiliga nimba apma vat yiga yetiliga nimba kat waigandi. Apma vat kat vilaa yetilina vak kavle vatna waa yelavikiyandi. Ngi

kat tiga wan apma vak kat kai walingandi.

21 Apma vat yetiliga nyan ndi wan apma vak kat ana vaatigandi. Nat nimba wan yiga yetinda apma vak kat vilaa waigandi. Ndi God waa vapmba yetiligandi waa waigandi waa wandi Jisas.

JISAS JUDIAT YALAA NAT NIMBA KAT NGU YA-GUNDI

22 Tiga liga Jisasagwi ndina mbaapma nimbo Judia walinja nima kipmat yindi. Yila yetiga wan kipmana nimba kat ngu yagulindi.

23 Jon ndino nat ngepmamba nat nimba kat ngu yagulindi. Ndi Inon walinja ngepmamba liga nat nimba kat ngu yagulindi. Wan ngepma Selim walinja ngepma ngwayumba liga ngepma. Wan kavamba ngu nima sakwat tindi. Kava kavamba la nimba wan kavamba ngu yaguvat yalindi.

24 Wan njimbla Jon kwo lindi. Ana ndi kat kwutaa kalabusmba taagandi.

25 Tiga liga Jona kwupmba la nimbo nat Judo laataa awat sowat walealindi. Mbangina nglambi silimbwilinja vak kat tiga walealindi.

26 Walealindi maa Jona mbaapmamba la nimba Jon kat yala wandi. Njambwi nyan, tak Jodan walinja ndandangi nat naangimba minogwinala ta nyan ndino ngu yagulingandi. Tamba nyaangit mbutima nyan ndino ngu yagulindi maa nima sakwat nimba ndina kwupmba yiligandi. Ndi nina kwupmba ana yaligandi waa wandi.

27 Wandi mala Jon ndi kat wandi. Nimamba ke yelavikngwa. God ndi kat apma vak kwondou kwindi maa nima sakwat nsmba ndina kwupmba

yiligandi. Kwo nyanat tigendan ana ndina kwupmba yigenja.

28 Tak ngwuk kat mbukwa nyaangit tamba wukngwuk. Wun Kraist ana wun. Wun ndinyangu kat kwunatiga nyan ana wun. Wun tat ya nyan wun waa tak ngwuk kat mbukwun.

29-30 Taagwa klalina vak kita vatna. Taagwa klaiga nyan ndi kita nyan mina taagwo woviyaguli, klaigandi. Ndina nat nimba ana kaligandi. Ndi kwo liga klandeya vak mina viga ligiyandi. Viga solat sigiyandi. Ndi Jisas taagwa klaliga nyan vla ligandi. Ndina kwupmba nima sakwat nsmba yindi maa vilaa wun kwo liga vilaa ndi kat solat siligowun.

31 Ndi nyinangwupmba liga yaa nyana. Wun kipmamba liga nyan wun. Wun kipmana vak kat mina viga ligowun. Ndi nyinangwupmba liga vak kat mina viga ligandi. Ngi kat tiga wun kat kwulataa njambwi nyanat tigiyandi.

32 Ndi viga wutnda vak nat nimba kat mbutigandi. Ndi wupmak kat kai waligandi.

33 Kita nyan ndi kat vilaa ndi nin kat God wandi, yaa nyana waa yelavitndeyan wan nyan God waa nyaangit wukiyandi. God woseka ana waligandi waa waliga nyan vla ligandi.

34 God ndi kat ay wandi mala yalaa God waa nyaangit nin kat mbutigandi. God ndina waagan ana samat ndi kat kwindi. Nimamba aywaa kwindi, ndinamba taqvindi.

35 God ndina nyan kat vilaa woviyaguga ligandi. God ndina vak ndina nyan kat aywaa kwindi, ligandi.

36 Kita nyan Godna nyan kat vilaa wun kat kwunapmak yandi waa wandeyan ndi njimbla njimbla apma vat tindeya vak klaigandi. Kita nyan Godna nyan kat kai wandeyan ndi wan apma vak ana klaigandi. God wan nyan kat tamba wandi. Ndi kat sigiyowun waa tamba wandi waa wandi Jon.

4

KIGIN NGU VLA LIGOWUN WAA WANDIJISAS

1-2 Ni^ma sakwat nimba ngu yagulaa Jisasna kwupmba yindi. Ndina kwupmba ya nimbara sakwat Jona kwupmba ya nimba kat kwulatndi. Jisas ana ndi kat ngu yagundi. Ndina kwupmba la nimba ndi ndi kat ngu yagua. Wan kavamba la ndi Ferisi ngu yagulinja vat wutaa ndi kai wandi.

3 Ngi kat tiga Jisas wan kava Judia kwagalalaa Galiliat yindi.

4 Judiagwi Galilina nindimba la kipma Sameria. Galili yivat Sameriamba ta ava yambimba yindi.

5 Yiga Sameriamba tiga ngepma Saika walinja ngepma wuleindi. Tamba Jekop ndina nyan Josep kat kwiya kip ma wan ngepma ngwayumba lindi.

6 Wan ngepmamba tamba Jekop ngu kiga livak kat wanda waangu tindi. Ni^ma nandinya yiga ligi Jisasna mbangi kilipangi yindi, ngu kilinja kavamba ndaalindi.

7-8 Jisasna kwupmba ya la nimba ndi kiginda klavat ngepma wuleindi. Jisas wumba kapma lindi maa wan ngnepmamba la taagwa kita ngu tuvak yali. Yali maa Jisas li kat viga wandi. Wun kat ngu tulaa agwi waa wandi.

9 Wandi maa wat taagwa ngipaliga ndalaa wuli. Min Judana nyan min. Wun Sameriana taagwa wun. An kapma kapma mbaapmamba ligali waa wali. Kan mbaapmamba liga nimba kita kavamba liga ana ngu nao kiligandi. Wan vak kat Jisas ana wuka viga ligandi waa ngipaliga ndalaa wali ndi kat.

10 Wali maa Jisas li kat wandi. God ndinyangu kat kwigiyaa vat nyin ana viga liganyin? Wun anda nyan wun tiga wun kat ana nyin viga liganyin? Viga ligenyan njimbla njimbla tigiyaa ngu kat wun kat wagalagenyin. Wagalagenyan nyin kat kwigewun waa wandi Jisas.

11 Wandi maa ndi kat wali. Anda vapmba wan ngu tulaa wun kat kwigiyamin. Kan waangumba liga anginda sivlamba ligandi. Yisenda tumeya nda ana ligandi. Wan njsimbla njimbla tigiyaa ngu andamba klalaa wun kat kwigiyamin.

12 Nina walanga Jekop tambo vanda waangua. Vandii maa ndina nyangu, ndina kwanda kwanda nda, ndi, aywaa kingi waangumba ngu kiga lindi. Ndi nima njivwa kwuka waangu vaga ngu klandi. Min ndi kat kwulapmin? Njivwa kwutapman kwo liga ngu mina kwigiyamin? Waa wali.

13 Jisas at nat njambi li kat wandi. Kita nyan kan waangumba liga ngu kindeyan ngini ndina mbanjige pugiyandi.

14 Kwiweya ngu kapma ngua. Kwiweya ngu kigiyaa nyan ngini ngu kivak kat ana yelavika ligiyandi. Wan kwiweya ngu kilindi, ana ngiligiayandi. Kilindi, nima ykligiayandi. kilaa njimbla njimbla apma vak tigiyandi waa wandi Jisas.

15 Wandi mala taagwa ndi kat wali. Wama ngu wuno wun kat agwi. Ngini kan kava ngu tuvak ana yaigowun. Kwo ligiyowun waa wali.

16 Jisas li kat wandi. Nyina lan kat yiga walaa kiya waa wandi.

17 Wandı maa wali. Wun ndu kai wali. Walı maa Jisas wandi. ngiyambak wanya wun ndu kai waa.

18 Nyina lan tambanat nimba ndi. Mbambala ngyinogwinala liga nyina ndu ana ndi. Kwo nyana. Ngi kat tiga ngiyambak wanya waa wandi.

19 Wandı maa wali. Pagwuga yetiluwa vak min viga ligamin. Min profet min. Viga ligowun.

20 Nina valanga kan nduwimba God kat kwunaka walindi. Ngwuk Juda yetilinja vak kat kai waligangwuk. Nina angwa ngepma Jerusalem mina wuleilaa God kat kwunaka waigangwuk waa waligangwuk waa wali.

21 Walı maa Jisas li kat wandi. Nyin taagwa awut nyila. Wanya nda nima nda angwa nda ana ndi. Ngini kava kava God kat kwunatnjeya kava kai. Wan wanya nduwimba ana kwunakiyangwuk. Jerusalemba ana kwunakiyandi. Kava kavamba liga God kat maawupmba yelavika ligiyanguwk.

22 God nin kat kwunapmak kat kwigiya nyan kat yelavitapman kwo kwunatiganwuk. Nin Juda wan yaiga nyan kat yelavika kwunatiganin.

23 Wan wawa njimbla yaiga njimbla tamba yalaa ligandi. Mbambala kipmana kava kat yelavitapman nima maawupmba mina God kat yelavika ligiyanin. Tamba la nimba kita kavamba mina God kat kwunatindi. Mbambala wupma ana yigiyinan. Tamba la nimba God ta vak ana viga lindi. Mbambala nin alipsiga viga ligiyanin. Ngi

kat tiga simblan ana ndi kat yelavika ligiyanin. Savagu liga vak mina yelavika ligiyanin. Gi-vak vapmba ndi kat yelavikya nimba kat God k watigandi. Wan maawupmba yelavika linjeya vak kat vilaa ndi kat woviyaguga ligiyanin.

²⁴ God kipmamba liga nda kat ana nimamba yelavika ligandi. Ndi God ndinyanguna kait vla ligandi. Ngi kat tiga kipmana nda kat yelavitapman ndi kat savagu vapmba yelavika ligiyanin waa wandi Jisas.

²⁵ Jisas wandi mala wali. Mbambala nima sakwat pagwula liga nda ngiliga. God kwigiya nyan Mesaia walina nyan yalaa nin kat aywaa simogwigiyandi waa wali.

²⁶ Wali maa Jisas wandi. Wun Mesaia wun wandi.

²⁷ Ngambulimbit maa ndina mbaapmamba la nimba ngepmamba liga yalaa mbik kat vilaa ngipaliga ndalaa yilimba waa li kat manda kat ngambuligamin waa ana wandi.

²⁸ Yandi mala wat taagwa ngu tuvat kiyalaa nda taagalaa ngepmat ndu kat mbupmat wuleili.

²⁹ Ngepma weleilaa ndu kat vilaa wali. Yagwa ngwula. Pagwuga yiga yetuwa vak vilaa waa nyan ngiliga. yagwa yigat. Ndi kat yiga avi ngwula. Ndi Kraist anagandi waa wali wat taagwa.

³⁰ Wali maa wan ngnepma nimba nima sakwat Jisas kat vivat yindi.

³¹ Yalindi maa Jisasna kwupmba liga yaa nimba ndi kat walindi. Njambwi nyan kiginda tamba kiyarin. Wgi mila walindi.

³² Walindi maa ndi kat wandi. Kiliwa kiginda ngwuk ana vilengwuk waa wandi.

³³ Wandi maa awat sowat wandi. Ndi kat kiginda kandana kwiya waa awat sowat wandi.

³⁴ Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wun kat ay waa nyana njivwa kwuka yiliweya vak wuna kiginda vla ligandi.

³⁵ Kan kipmamba liga nimba ambugat kat vilaa waligandi. Mbak aynat yindi maa kiginda vagiyanin waa waligandi. Ngwuk wupma ke yelavika wangwa. ngwuk tanambika yite yite avi ngwula abugat kat. Vanjeya njimbla mbambala waligowun.

³⁶ Ambugapmba kiginda valiga nyan valinda njivwa kat wenga klaigandi. Ngwutno nimbu. Wawa njivwa kwukngweyan nat nimba kat njimbla njimbla apma vat tingweya vak ndi kat kwigiyangwuk. Ndi klangwuk maa vilaa apma wenga klanin waa waigangwuk. Ambugat kwutinja vak kingiyan. Nat nyan sindi, nat nyan vaigandi. Vandi maa vililik pali kita vak solat sigiyambit.

³⁷ Nat nyan ambugapmba sik yaagiligandi. Wan mi sik kwandi, nat nyan sigitigandi waa waligandi. Wan kwukngweya njivwa kita vakna.

³⁸ Ay wowun maa nat nimba njivwa kwutaa kavat wuleilaa njivwa kwutingwuk. Nat nimba tua mina sik sigitiga nimba vla ligangwuk waa wandi Jisas.

³⁹ Kan ngepmamba Saikamba la nima sakwat nimba ndi Sameria ndi wat taagwa mbuta nyaangit wutaa Jisas God wandi, yaa nyana waa yelavitndi. Wat taagwa walili. Pagwuga yiga yetuwa nat nima sakwat vak kat vilaa mbutndi waa walili.

40 Sameriamba la nimba ndinai la kava yalaanina ngepmamba kawiga ali mila waa wagalaga ndi kat wandi maa nandinya vililik wumba ndinogwia yetindi.

41 Nat nima sakwat nimba Jisas waa nyaangit wutaa ndi God wandi, yaa nyana waa yelavitndi.

42 Yelavitaa wat taagwa kat wandi. Mbutnya nyaangit wutaa Jisas God wandi yaa nyan waa ana yelavitin. Ndina kwundi wutaa wupma yelavitin. Ndi Kraistna. Ndi ndinyangu kat kwunapmak yaliga nyana waa yelavitiganin waa wandi.

JISAS NGEPMA NGEPMA YILAA KITA NYAN KAT KWUNATNDI

43 Nandinya vililik yindi maa ndi kat kwagalalaan Galiliat yindi.

44 Ndina angwa ngepmat ana yindi. Jisas tak walindi. God waa nyaangit mbutiga nyan nsina angwa ngepmamba liga nimba kat mbutndeyan ndi ana wukiyandi. Kai waigandi waa Jisas wandi.

45 Galili wuleilaa wan kavamba la nimba ndi kat vilaa wovun yamin waa wandi. Tak Jerusalemba la nima pesto kat yinda njimbla Jisas kwunatinda nima njivwa kat vindi. Ndino yindi wan pesto kat. Ngi kat tiga ndi kat wovun yamin waa wandi.

46 Galili wuleilaa Kena walinja ngepmat wuleindi. Wan ngepma tak kwo ngu klalaan nima ngu kwutaa ndinyangu kat kwindi, kindi. Wan ngepmamba lindi maa Kapaneam walinja ngepmana njambwi nyan ndi kat vivat yindi. Ndina nyan yelogwen kat tindi maa ndi kat kwagalalaan yandi.

47 Jisas Judia kwagalalaa Galiliat tamba yindi waa walinja nyaangit wutaa yandi. Yalaan wandi. Nima nyan wuna nyan kiya mina ligandi. Ndi kat yaa vilaa kwunapmba min waa wandi.

48 Wandi maa Jisas wumba la nimba kat wandi. Nima njivwa kwunatiga njivwa kwutapman yiweyan wun kat vilaa ndi God wandi, yaa nyana waa ana yelavikiyangwuk waa wandi.

49 Wandi maa Kapaneamna njambwi nyan wandi ndi kat. Kwiyatapman yagwa. Yalapman yimeyan wuna nyan wundumbu yigiyandi waa wandi.

50 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Min ay mila. Mina nyan ana kiyalgandi. Kwo ligiyandi waa wandi. Jisas wandi maa wutaa ngiyambak wanda woseka ana wandi waa yelavitaayindi.

51 Ava yambi yilindi maa ndina njivwa kwutaa nimba yaa aya yambimba vindi. Vilaa mbutndi. Mina nyan kwo apma vat tigandi waa mbutndi.

52 Mbutndi maa ndi kat wagalandi. Nya angamak tindi maa ndina yelogwen ngilindi waa wagalandi. Wagalandi maa mbutndi. Napmba belo bek ngilindi waa mbutndi. Mbutndi mala wutaa yelavitndi.

53 Napmba belo bek Jisas wandi. Mina nyan ana kiyagandi Kwo ligiyandi waa wandi wun kat waa yelavitndi. Yelavitaayindi God wandi, yaa nyana waa yelavitndi. Ngepma yilaa ndina ngaymba la nimba kat mbutndi maa ndino yelavitndi.

54 Jisas Judia kwagalalaa Galiliat wuleilaan vililik wan nima njivwa kwunatiga njivwa kwutindi.

5

JISAS MAN KIVI WATNA NYAN KAT KWU-NATNDI

¹ Tiga liga Judana pesto vivat Jisas Jerusalemat yindi.

² Jerusalem tiga sip sip klalinja kava ngwayumba waangu ngu ligandi. Wan waangu la kavamba wegwuga mbale tambanat kwutndi, lindi. Wan nguna si Hibruna kwundimba Betesda wandi.

³ Wan mbalemba yelogwen kat ta nimba nima sakwat yiga tilindi. Nat nimba mini kiaya nimba. Nat nimba kaawiya kila nimba. Yilaa ngu biyaiga vak kat kwaiga mbalemba lindi.

⁴ Nat njimbla God wandi maa ensel ngumba ndandi maa ngu biyalindi, vilaa tak wan ngu wuleigiyaa nyan kwo ligiyandi. Yelogwen ngiligiyandi.

⁵ Wumba la kita nyan naambi 38 yelogwen kat tilindi. Ndi nguat kawiga lindi.

⁶ Jisas ndi kat vilaa maawupmba yelavitndi. Wan nyan naambi nima sakwat yelogwen kat tilindi waa yelavita ndi kat wagalandi. Yelavika liman mina mbangi kwo lindangat yelavika ligamin? Waa wagalandi.

⁷ Wandi maa yelogwen kat ta nyan Jisas kat wandi. Ngu biyalindi maa wun kat kwutaa ngumba laagagiyaa nyan kai. Ngu kat yiliwun maa nat nyan taka yiligandi waa wandi.

⁸ Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Laap mila. Sindu kwaalima nda laataa mbaka kwutaa kali waa wandi.

⁹ Jisas wandi maa wan nyana yelogwen ngilindi maa sindu kwalinda nda mbaka kwutaa kalindi.

Wan Jisas ndi kat kwunatnda nandinya Judana niima nandinya. Njivwa lapman nandinya.

10 Yelogwen kat kwa nyan sindu kwalinda nda kwutaa kalindi maa Juda ndi kat vilaa walindi. Wan mandana yilima. Mbambala kan nandinya njivwa lapman nandinya. Manda kat ninna njam-biya kat kai walaa sindu kwalima nda kwutaa kaliligamin waa ndi kat walindi.

11 Wandi maa wandi. Wun kat kwunata nyan sindu kwalima nda kali waa wun kat wandi maa kaliligowun waa wandi.

12 Wandi maa ndi kat wagalandi. Sindu kwalima nda kwutaa kali waa kandana min kat waa waa wagalandi.

13 Yelogwen kat kwa nyan Jisasna si ana viga wuka lindi. Jisas ndi kat kwunataa kwagalalaa yindi. Wan ndi kat kwunatnda kavamba niima sakwat nimba yisolaa lindi.

14 Ngini wan nyan God kat kwunatinja ngay wuleindi maa Jisas ndi kat vilaa wandi. Min tamba apma vat kwo ligamin. Kavle vat yiga yetilima vak kwagalalaa apma vapmba yetigiyamin. Kavle vat yiga yetimeyan ngini mina mbangi nimamba kavle yigiyandi waa wandi Jisas.

15 Wandi maa wan nyan yilaa Juda kat wandi.

16 Jisas ndi kat njivwa lapman nandinyamba yinda vak kat vilaa Juda Jisas kat kai walaa ndi niima kavle vat yilindi. Ndi kat vatnyavat yelavika lindi.

17 Yelavika lindi maa Jisas ndi kat vilaa wandi. Wuna nyaek God ndi mbambala njiviwa lwitigamdi. Wuno njivwa kwutigowun. Kita kita kwutigali waa ndi kat wandi.

18 Wanda nyaangit wutaa Juda ndi kat vatnyavat n̄imamba yelavika lindi. Tak njivwa lapman nandinyamba njivwa kwuta vak vilaa ndi kat vatnyavak tindi. Mbambala God wuna nyaekna, kita kita njivwa kwutigali wanda vak kat wutaa ndi kat vatnyavak n̄imamba yelavika lindi. Wun Godno kita njambwi li waa walinda nyaangit kat wutaa aki wandi.

JISAS NDINA KWONDU NDI KAT S̄IMOGWINDI

19 Jisas wandi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwuk kat woseka ana waigowun. Wun Godna nyan avla wuna yelavik vapmba ana njivwa kwutigowun. Wuna nyaek kwutiga njivwa vilaa kwutinda njivwa vla kwutigowun. Kwutinda njivwa mina wun ndina nyan kwutigowun. Kapma njivwa ana kwutigowun.

20 Wuna nyaek viga liga kwutinda vak aywaa wun kat visimogwi ligandi. Ngini wun kat n̄ima vilaa ngipaliga ndaigangwuk.

21 God kiyalaa ligiyaa n̄imba kat wandi maa laakiyandi. Wuno ndina nyan kavle vat ya n̄imba kat wuna maawupmba yelavita wowun mala ndi laataa apma vak yetigiyandi.

22 God ndinyangu kat ligiyaa vak kat vilaa ana siga nagugiyandi. Siga nagulindeya njivwa wuna lak kwindi, siga nagugiyowun.

23 Mbambala ngwuk Godna si kwutaa katsoligangwuk. Wun Godna nyan wun wuna si kwutaa katsongwangat God wun kat siga naguweya njivwa kwindi. God wandi maa yawun. Wuna si kwutaa katsolapman yingweyan Godna si ana kwutaa katsoligangwuk.

24 Ngwuk kat woseka ana waigowun. Kita nyan wuna nyaangit wutaa God wandi maa yandi waa yelavitndeyan wan nyan njimbla njimbla apma vat tigiyandi. Ngini God ndi kat ana sigiyandi. Wan nyan kiyaa liga laakna nyan vla ligiyandi.

25 Ngwuk kat woseka ana waigowun. Wan yaiga njimbla mbambala tamba yandi. Mbambala kavle vak ya nimba kat wun Godna nyan waa nyaangit wutaa ndi kwo apma vak tigiyandi. Kiyala liga laakna nimba ligiyandi.

26 God kavle vat ya nimba kat apma vak ndi kat kwindeya vla wuno Godna nyan wupma kwiligungun. God wandi maa kwiligungun.

27 Wun kat ndinyangu yiga yetiliga vak siga naguwuya kwondu kwindi God. Wun God yiliga vapmba ndinyangu kat yiliga nyan wun.

28 Wan waluwa nyaangit wutaa ke ngipaliga ndangweya ngini kiyala waangumba liga nimba God waiga nyaangit wukiyandi.

29 Wutaa laakiyandi. Apma vat yetu nimba njimbla njimbla apma vat tinjeya vak klavak laakiyandi. Kavle vak yetu nimba njimbla njimbla kavle vat tinjeya vak klavak laakiyandi.

TAK JON MBUTNDA VAK KAT JISAS MBUTNDI

30 Wunai yelavika liga vapmba ana njivwa kwutigungun. Wuna nyaek waiga nyaangit wutaa ndinyangu kat vilaa siga naguligungun. Ana simblan siga naguligungun. Wuna maawupmba ana siga naguligungun. Wuna nyaek yelavika liga maawupmba siga naguligungun. Ndi wandi maa yawun.

³¹ Wun njambwi nyan wun wuna si avla waweyan wan ana nglaatndi.

³² Njambwi nyan tuwa vat nat nyan mbutigandi. Ndi wan nyan woseka waliga nyan ana ndi.

³³ Viligowun. Njambwi nyanat tuwa vat nat nyan tamba mbutndi. Ndina si Jon. Tak wangwuk maa nat nimba Jon kat wagalavat yindi. Wagalandi maa njambwi nyanat tuwa vak Jon mbutndi ndi kat.

³⁴ Kan kipmana nimba njambwi nyanat tuwa vat wanjeyan wan nimba vat ana ndi. Jon ndi apma nyana waa ngwuk yelavika ligangwuk. Ngî kat tiga Jon njambwi nyanat tuwa vak tamba mbutndi waa ngwuk kat mbukwun. Mbambala mandit maawut sikngwangat ngwuk kat wowun.

³⁵ Jon ya sagalanja lam vla lindi. Ndinai waa nyaangit kat wutaa samat woviyaguga lingwuk.

³⁶ Njambwi nyanat tuwangat Jon waliga nyaangit kat kwulakiya nyaangit ngiliga. Wuna nyaek kwindi, kwutuwa njivwa kat vilaa njambwi nyanat tuwa vak viligangwuk. God wandi, yaa nyan wun tuwa vak kat viligangwuk.

³⁷ Wuna nyaek wun kat ay waa nyan ndino njambwi nyanat tuwa vak ngwuk kat mbutindi. Ngwuk ndina kwundi ana wuka ligangwuk. Kavle maawut yelavika ndina si wuka ndina mindama ana viga ligangwuk.

³⁸ Ndinai waa nyaangit kat ngwutna maawupmba ana yelavika ligangwuk. Ndi ay wandi, yaa nyan kat ndi kat kai wangwuk.

³⁹ God wandi, tawmba la nimba piliwukna nyaangit viga njimbla njimbla apma vak tingweya vak kat kwatigangwuk. Wan tamba pioiwukna

nimba wun kat piliwutndi. Ngwuk ana viga wuka ligangwuk?

⁴⁰ Njimbla njimbla apma vat yetingweya vak wunamba klavak kat kai wangwuk.

⁴¹ Wuna si kwutaa katsongwangat kan nyaangit ngwuk kat ana mbutigowun.

⁴² Ngwuk kat viga ligowun. God ndinyangu kat woviyaguga ligangwuk. Viligowun. Nat nimba kat woviyaguga lingwangat ngwuk kat kan nyaangit mbutigowun.

⁴³ Wun nyaekna simba yalaal iwun maa wun kat kai waligangwuk. Ngini nat nyan ndina simba avla yalaal lindeyan ana ndi kat kai waigangwuk.

⁴⁴ God kita nyana si kwutaa katsondeya vak ngwuk ana viga ligangwuk. Ngwuk awat sowat ngwutna si mina kwutaa katsoligangwuk. Ngi kat tiga God kita nyana si kwutaa katsolinda vak ngwuk ana viga ligangwuk. Wan vak nima vakna. Wan nima vak kat kai walaa njambwi nyanat tuwa vak ana viga ligangwuk.

⁴⁵ God kat yiga vilaa ndi kavle vat yindi waa ngwuk kat ana waigowun. Nina njambwi nyana waa walingwa nyan Moses ndi God kat vilaa ndi kavle ak yindi waa ngwuk kat mbutindi.

⁴⁶ Moses waa la kwundi wukengwan wunai waliga kwundi wukengwuk. Ndi tamba la nyan Moses wuna si waa piliwutndi.

⁴⁷ Piliwutnda nyaangit vilaa wupmak kat kai wangweyan wunai waliga nyaangit ana wukiyangwuk. Kapma kapma nyaangit ana ndi.

JISAS 5,000 NIMBA KATA AO KWINDI

¹ Tiga liga Jisas Galili waa Taibirias walinja sak nat naangi satnat yindi.

² Yindi maa nima sakwat nimba ndina kwupmba yindi. Yelogwen kat ta nimba kat kwunatinda nima njivwa kat vilaa yingi.

³ Yindi maa ndina mbaapma nimbona nduwiat wokendi. Wokelaa ndaa kwo lindi.

⁴ Pasova walinja Judana pesto ngway tolandi.

⁵ Ndaa liga nima sakwat nimba ndi kat yalinja vak kat vilindi. Vilaa Filip wandi. Kan yalaa liga nimba kat ndinai kigiyaa nao andamba klaiganin waa wandi.

⁶ Jisas Filip ngambugiyaa vak kat wupmat wandi. kiginda kat ana nimamba yelavitudni. Ngini yindeya vak tamba ndi yelavika lindi.

⁷ Wandi maa Filip wandi. 200 dola yaagilaa klaneya bret-nao ana alipsigiyandi. Nima sakwat nimba ana alipsiga kigiyandi waa wandi.

⁸ Wandi maa Jisasna mbaapmamba la nat nyan Pitana yakwa nyan Endru wutaa wandi.

⁹ Mat kwandi nyan kiaya bret-nao tamanat kami vililik ngiliga. Wan nima sakwat nimba kingi kigindamba ana alipsigiyandi waa wandi Endru.

¹⁰ Wandi maa Jisas ndina mbaapma nimba kat wandi. Kwandi yuwimba nda ali ngwula waa ndi kat awa ngwula waa wandi maa yiga wandi, ndaa lindi. Ndaa la nduna sakwat 5,000.

¹¹ Jisas bret-naogwi kamio kaa kwutaa God kat sivu kilaa limbaga ndina mbaapma nimba kat kwindi, ndi yiga wan yalaa la nimba kat kansaga kwindi. Nima sakwat kivak yelavika la nyana

nima sakwat kilindi. Samat ka nyan wun ngiyambak kuwa wandi, ana ndi kat nima sakwat kwindi.

¹² Alipsiga kiganin wandi maa Jisas ndina mbaapma nimba kat kilambinja nao kami klala mbanimba naanga ngwula. Kkilambi kiginda kwo lindeya vak ana nglaatndi waa wandi.

¹³ Wandi waa yiga naangandi. Mbani tamba vilii kiyeli vililik naangandi wan kilambi kiginda.

¹⁴ Nao kilaa kwo liga Jisas kwukna njivwa kat va nimba yelavika ngambundi. God nin kat kwiya profet, kawiga lina nyan kingiyan waa yelavika ngambulindi.

¹⁵ Ndi Jisas kat kwutaa nima kingat taagagiyanin waa yelavtnja vak Jisas vilaa ndi kat kwagalalaa nat nduwiat kapma yindi.

JISAS NGU TAGUMBA VEIGA YINDI

¹⁶ Ngan yandi mala Jisasna mbaapma nimba tivagawiat ndaindi.

¹⁷⁻¹⁸ Ndailaa njaambit kulaa Kakpaneam walinja ngepmat yindi. Yiga liga Jisas kat kuvat kawilaa Jisas kat samat kawiga liga tamba ngana walaa Jisas ta kava kwagalalaa valigendi.

¹⁹ Ngusa kaga 3 mail o 4 mail yiga liga Jisas ngu tagumba veiga yalindi, vindi. Jisas yilinja njaambitna ngway yandi, vilaa vaatndi.

²⁰ Ndi kat wandi. Wunayi. Ngwuk ke vaaka wandi.

²¹ Wandi maa vilaa vaaka linja vak kwagalalaa ndi kat kwutaa njaambipmba kundi. Kundu maa njaambit kwiyatapman avla yindi, yinja ngepmamba kawindi.

JISAS KAT KWATINDI

22 Yindi maa nat nandinya kwagalalaa yinja kavamba la nimba Jisas kat kwañindi. Ndina mbaapma nimba vaala kulaa valigenja vak tamba vindi. Jisas ndinogwinala ana yindi, vindi. Jisas ndinogwinala ana yindi, vindi.

23 Taibirias walinja ngepmamba liga ya njaambit anagandi kulaa kalia waa yelavika lindi. Jisas God kat siwu kilaa ndi kat nao kami kwinda kava kat Taibiriasmba yaa la njaambit vigiva yilindi.

24 Jisasogwi ndina mbaapmamba la nimbo ana ligandi waa walaa njaambit kulaa Kapaneasm Jisas kat kwaka valigendi.

JISAS BRET-NAO VLA LIGA VAK

25 Yiga liga sak tivagawimba lindi, vilaa wagalandi. Njambwi nyan anda siva kupma yamin waa wagalandi.

26 Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Njambwi nyanat tuwa vak nima njivwa kwuka simagawun, vilaa ana kupma yangwuk. Ngwuk kat kwiwa nao kami kiga yaat tata vak kat tiga yelavita yangwuk.

27 Kan kipmana kiginda klavak kat ke nimamba yelavika nima njivwa kwuka. njimbla njimbla apma vat tingweya vak klavak kat mina yelavika nima njivwa kwuka yeti ngwula. Wun Godna vak ndinyangu kat kwiliga nyan wun. Wan apma vak ngwuk kat kwigiyowun. Tak God wun kat wandi. Wan nyan wuna nyana waa wandi. ngi kat tiga Godna apma vat kwiligowun waa wandi Jisas.

28 Jisas wandi maa ndi kat wagalandi. God nin kat kwiya njivwa anda njivwa. Anda vapmba wan njivwa kwukiyaniin waa wagalandi.

29 Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. God kwiya njivwa kingiyan. God wandi, yawun. Yaa nyan wun. Wupma ngwula maawupmba yelavikngweyan God waa njivwa kwukiyangwuk waa wandi.

30 Wandi maa ndi kat wandi. God wandi, yaa nyan tima vak anda nima njivwa kwutima njivwa vilaa God wandi yaa nyan min waa maawupmba yelavika ligiyanin.

31 Tak bret-nao taamba kwutaa limbaga kwilima vak kupi vak ana ndi. Tamba nina ngwat walanga kwo kavamba liga mana walinja nao ndino kilindi. Ndina yaat taatndi. Moses nyinangwupmba liga ndailaa nao ndi kat kwindi, klalaa kilindi waa wandi.

32 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwuk kat ana woseka waigowun. Moses nyinangwutna nao ana ndi ndi kat kwindi. Kwilinda nao ana ndi ndi kat kwindi. Kwilinda nao kipmamba vla liga nda. Wuna nyaek God nyinangwupmba la nao ndinayi kwiya.

33 God kwiya nao ndu nyana. Kipmamba liga nimba kat apma vat tinjeya vak kwivak nyinangwupmba liga ngaga yaa nyana. Ndi God kwiya nao vla liga nyana waa wandi Jisas.

34 Wandi maa wandi. Njambwi nyan nin kat kwivat wama nao njimbla njimbla nin kat agwi mila waa wandi.

35 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Ndinyangu kat apma vak kwiliga nao vla liga nyan wu-

nayi. Kita nyan kwiluwa apma vak klandeyan ngini nat vak klavak kat ana yelavikiyandi. Kita nyan wun kat vilaa God wandi, yaa nyana waa yelavitndeyan ngini nat njambwi nyan kat ana kwaka yiga vigiyandi.

³⁶ Ngwuk kat wowun. Ngwuk wupma kai. Kwutuwa nima njivwa viga ligangwuk. Ngwuk wupma kai. Kwutuwa nima njivwa viga ligangwuk. God wandi, yaa nyana waa ana wun kat yelavika ligangwuk.

³⁷ Wuna nyaek wun kat kwiya nimba aywaa wuna kwupmba yaigandi. Wun kat yandi maa ndi kat ana kai waigowun.

³⁸ Nyinangwupmba liga ngaga wawan wuna maawuprmba yelavika njivwa kwupmak ana yawun. Wun kat ay waa nyan yelavika liga vapmba njivwa kwupmak yawun.

³⁹ Wuna nyaek yelavika liga vak kingiyan. Wun kat kwinda nimba aywaa ndi kat kwutaa ligiyowun. Kita nyan ana siliwokiyandi wun kat. Ngini yaiga nandinya wowun maa ndi kiyala laakiyandi.

⁴⁰ Wuna nyaek yelavika liga nat vak kingiyan. Kita nyan wun Godna nyan wun kat vilaa God wandi, yaa nyana waa yelavitndeyan ndi njimbla njimbla apma vat tindeya vak klandi, ngini yaiga njimbla wowun maa kiyala laakiyandi waa wandi Jisas.

⁴¹ Jisas wandi maa Juda awat sowat waleaga wandi. Wun nyinangwupmba liga God kwiya nao vla liga nyan wun waa manda kat waligandi waa waleaga liga wandi.

42 Wan nyan Jisas. Ndina nyaek Josep. Ndina nyaek nyime kat viga liganin. Ndi manda kat nyinangwupmba yawun waligandi waa waleaga liga wandi.

43 Waleaga liga walindi maa Jisas ndi kat wandi. Awat sowat ke walea lingwa.

44 Kwo nyan wuna kwupmba ana yaigandi. Wuna nyaek yagwa waa wanda nyan wuna kwupmba yaigandi. Yandi maa ngini yaiga njimbla wowun ma kiyala laakiyandi.

45 Tamba la profet God waa nyaangit tamba piliwutndi.

God ndinyangu kat apma vat yelavika linjeya
vat
simogwigiyandi

waa piliwutndi tamba. Ngi kat tiga wuna nyaek-nanamba apma vak yelavika linjeya vat klaliga nimba wuna kwupmba yaigandi.

46 Ngwut ngwutna kita nyan wuna nyaek tiga vat ndina mindama ana viga ligangwuk. God tiga kavamba liga yaa nyan wun. Wun viga ligowun.

47-48 Ngwuk kat ana woseka waigowun. Kita nyan wun kat vilaa ndi God wandi, yaa nyana waa yelavitndeyan ndi njimbla njimbla apma vat kwiliga nyan wun.

49 Ngwutna ngwat walanga kwo nindikavamba liga mana walinja nao kiga liga kiyalindi.

50 Nyinangwupmba liga yandi, mbutiwa nao kita nyan kindeyan ndi ana kiyaigandi.

51 Nyinangwupmba liga yaa apma vat kwiliga nao vla ligowun. Kita nyan wunamba wan nao klalaa kindeyan ndi apma vat njimbla njimbla tindeya vat klaigandi. Ndinyangu kat kwiliwa

wuna mbangi nao vla ligandi. Ndinyangu apma vat tinjangat kwiligungun waa wandi Jisas.

⁵² Jisas wandi maa Juda awat sowat waleaga liga walindi. Anda vapmba indina mbangina wiimbu nao vla lindi, kigiyanin waa walindi.

⁵³ Walindi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwuk kat ana woseka waigowun. Wun Godna vak klalaa nginyangu kat kwiliga nyan wun. Wuna mbangina wiimbogwi yelogweno klalapman yigiyaa nimba njimbla njimbla apma vat tinjeya vat ana klaigandi.

⁵⁴ Kita nyan wuna mbangina wiimbogwi yelogweno klandeyan ndi njimbla njimbla apma vat tindeya vat klaigandi. Ngini yaiga njimbla wowun maa kiyala laakiyandi.

⁵⁵ Wuna mbangina wiimbu kiginda vla ligandi. Wuna yelogwen kilingwa ngu vla ligandi.

⁵⁶ Wuna mbangina wiimbogwi yelogweno klaliga nyan wuna mbaapmamba ligiyandi. Ndina maawupmba tigiyowun.

⁵⁷ Wuna nyaek nyinangwupmba liga wun kat wandi maa ngaga yawun. Kan kipma yala yetinda vla yetigiyandi.

⁵⁸ Nyinangwupmba liga yaa bret-nao wunayi. Ngwutna ngwat walanga tamba mana walinja nao kiga liga kiyalina vla wuna wiimbu kigiyaa nimba wupma ana kiyagandi. Njimbla njimbla apma vattiligiyandi waa wandi Jisas.

⁵⁹ Wan nyaangit Kapaneamba liga Juda yisola linja ngaymba liga mbutindi Jisas.

60 Ndina mbuta nyaangit wutaa ndina mbaapma nimba wutaa wandi. Mbutinda nyaangit wupmak kat nin nimamba ana woviyaguga liganin. Wan nyaangit wupmak kat anaganin kai waiga waa wandi.

61 Kai walinja vak kat Jisas ndina maawupmba yelavita wandi. Mbutiwa nyaangit kat wupmak kat ngwuk kai wangwuk?

62 Wun God kwiya vat klalaa ndinyangu kat mbutiwa nyan wun. Kipma kwagalalaa nyinangwut wokewun mala kan wokeweya vat kat kai waigangwuk?

63 Maawupmba yelavitingwa vak wan apma vat nima vatna. Minimba vilingwa vat wan nima vat ana ndi. Mat vatna. Ngwuk kat mbutiwa nyaangit wutaa klangweyan apma maawut yetilingweya vat klaigangwuk.

64 Ngwula nat nimba wun kat vilaa kai waligandi waa wandi Jisas. Jisas kat kai wala nimbowi kamwin kwiya nyano Jisas tamba viga lindi.

65 Wan vak viga ligandi kat wandi. Kita 65 nyan wuna kwupmba kwo ana yaigandi. Wuna nyaek wandi maa yaigandi waa wandi Jisas.

66 Wandii maa ndina kwupmba la nima sakwat nimba ndi kat kai waa kwagalalaa yindi. Ndinogwinala ana kita vat yetindi.

JISAS NJAMBWI NYANAT TINDA VAK PITA MBUTNDI

67 Yindi maa wan tamba vili kiyeli vililik nimba kat wagalandi. Ngwutno ndinogwinala wun kat kai waa kwagalalaa ygiyangwuk waa wagalandi ndi kat.

68 Wagaglandi maa Pita ndi kat wandi. Njambwi nyan min kat kwagalalaa anda nat nyan kat yigiyarin. Yineya nat nyan ana ligandi. Mutima nyaangit njimbla njimbla apma vat tineya vat nin kat visimogwiligandi.

69 Min Kraist min. Min Godna nyan min. Min God yetiliga vak vla yetiligamin waa maawupmba yelavika liganin waa wandi Pita.

70 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwuk tamba vilili kiyeli vililk palii ngwuk kat wowun maa wuna kwupmba yangwuk. Ngwut aywaa apma maawut tiga nimba mina ana ligangwuk. Ngwutna kita nyan Seten kwiya maawupmba yelavika liga nyana waa wandi Jisas.

71 Judas Iskeriot Saimona nyan kat wupma wandi. Ndi tamba vilili kiyeli vililik ta nimbanan kita nyana. Ndi ngini Jisas kat sigeiyaa nimba kat kamwin kwivat ta nyana.

7

JISASNA YAKWA NIMBA PESTO KAT YINDI

1 Tiga liga Jisas Galilimba yi ya yetindi. Ju-diamba liga njambwi Juda ndi kat vatnyavat tindi. Ngi kat tiga judia kwagalalaa Galilimba yiga yetindi.

2 Judana pesto tamba ndina ngwat ndu haus sel kwutna yetila njimbla kat yelavinja pesto tamba ngway tolandi.

3 Ngi kat tiga ndina yakwa nimba ndi kat wandi. Wan kava kwagalalaa judiat ay mila. Judiamba liga mina mbaapmamba la nimba nima njivwa kwutima njivwa vigiyandi.

⁴ Kwutima njivwa pagwumeyan ana nglaatndi. Kapmba kwupmeyan apma vala. Ni'ma sakwat nimba vigiyandi. Njambwi nyan tima vak vilaa yelavika ligiyandi waa wandi.

⁵ Ndi kwo wandi. Njambwi nyanat tidna vat ana viga lindi ndina yakwa nimba.

⁶ Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Njambwi nyanat tiwa vat ndi kat simogwiweya njimbla wata ana ngway tolaga ligandi. Pesto kat yilaa ngwutna mindama ndi kat visimogwingweya vat ni'ma vat ana ndi.

⁷ Wundi Juda ngwuk kat ana kai waligandi. Wun kat kai waligandi. Ndi kat vilaa ngwuk kavle nimba ngwuk waa wowun maa wun kat kai waligandi.

⁸ Ngwuk kapma ay ngwula. Wan pesto liga njimbla wun ana yigiyowun. Njambwi nyanat tiwa vat ndi kat visimogwiweya njimbla ana ngway tolaga ligandi waa wandi Jisas.

⁹ Jisas ndi kat wandi maa yindi maa Jisas kapma Galilimba lindi.

JISAS PESTO KAT PAGWUGA YILAA NYAANGIT MBUTINDI

¹⁰ Ndina yakwa nimba pesto kat yindi maa ndi kapma pagwuga ndina kwupmba yindi.

¹¹ Pestomba la ndi Juda Jisas kat kwaka ndi andamba ligandi waa walindi.

¹² Ni'ma sakwat nimba ndina si waga awat sowat walealindi. Nat nimba ndi woseka waliga nyana. Kavle nyana waa walindi.

¹³ Walea liga walinja vak kapmba mina ana walindi. pagwuga mina walindi. Juda kat vaaka pagwuga mina walindi.

14 Pesto la nindi nandinya Jisas God kat kwunatinja ngay wuleilaa nyaangit mbutindi.

15 Mbutinda nyaangit wutaa Juda ngipali walaa wandi. Manda kat vilinja vat kaawa viyaga ngambu linja vak wutindi. Ndi skul ya nyan ana ndi waa ngipali walaa walindi.

16 Jisas ndi kat wandi. Mbutiwa nyaangit wuna nyaangit ana ndi. Wun kat ay waa nyana nyaangitna.

17 Kita nyan wun kat ay waa nyan yelavika la maawut vla yelavika lindeyan mbutiwa nyaangit wutaa God kwiya nyaangitna? E. Kipmamba liga nyana nyaangitna waa siga naguga yelavikiyandi.

18 Wuna nyaangit mbukewan. Wupma ana mbutigowun. Wun kat ay waa nyana si kwuttaa katsongwangat mbutigowun. Simblan ana mutigowun. Kavle vat ana yiga yetiligowun.

19 Ngwula tamba la nyan Moses ngwuk kat nyaangit mbuka njambiya taagandi. Ndinai kwiya njambiyana vapmba ana yiga yetiligangwuk. Ndi Moses kwiya njaambiyamba ana yetiligandi. Ndi kat vatnyagiyarin waa manda kat wun kat waligangwuk waa wagalandi.

20 Wagalandi maa ndi wandi. Kavle waagan min kat tavindi maa min apma maawut ana yelavika ligamin. Min kat ana vatnyavat tiganin waa wandi.

21 Wandi maa Jisas wandi. Njivwa lapman nandinyamba nimba njivwa kita kwukwun maa vilaa manda kat wupma yindi waa wangwuk wun kat.

22 Mbangi pitingwa vak Mosesnanamba klangwuk. Tamba la nimba Mosesna ngwak

walanga ndino mbangi pitindi. Njivwa lapman nandinyamba mbangi pitingwuk.

²³ Njivwa lapman nandinyamba kita nyan kat samat kwunapmak ndina mbangi pitaa nin Moses waa njivwa lapman nandinyana njambiya kat ana kai wanin waa waligangwuk. Wun njivwa lapman nandinyamba yelogwengat ta nyan kat aywaa kwunakwun maa vilaa wun kat kai wangwuk. Manda kat.

²⁴ Minimba vingwa vak kat mina yelavita siga nagungweyan ana simblan siga nagugiyangwuk waa wandi Jisas.

JISAS NDI KRAISTNA ANAGANDI WAA WALINDI

²⁵ Nat nimba Jerusalema nimba Jisas kat vilaa walindi. Wan vatnyavat tinja nyan kingiyan? E? Kai.

²⁶ Ndi ana pagwuga mbutigandi. Kapmba mbutigandi Judana njambwi nimba ndi kat vilaa ndi nin kat kwunapmak God wandi, yaa nyana waa anagandi yelavikna.

²⁷ Ndi wan nyan Kraist ana ndi. Wan nyana angwa ngepma viga liganin. Kraistna angwa ngepma ana viga ligiyanin waa nat nimba walindi.

²⁸ Wandi maa Jisas God kat kwunatinja ngay wuleilaa laataa ndi kat nyaangit mnbutindi. Wuna mindama viga ligangwuk. Wuna angwa ngepma wuka ligangwuk. Wun kat ay waa wan nyan kat ana viga ligangwuk. Wun kat ay waa wan nyan kat ana viga ligangwuk. Avla ana yawun. Ndi wandi maa yawun.

²⁹ Ndina mindama viga ligowun. Ndinai liga kavamba liga yawun. Ay wandi maa yawun waa wandi Jisas.

³⁰ Wandi maa nat nimba ndi kat kwutaa kalilaa kavle vat yivat wandi. Ndi kat ana kwutndi. Ndi kat kwutnjeya njimbla ana ngway tolaga lindi.

³¹ Nat nimba ndi kat vilaa ndi Kraistna. Ndi God wandi maa yaa nyana waa yelavitaan wandi. Ngini nat nyan yalaa kwutinda nima njivwa kat ana kwulakiyandi. Ngi kat tiga wan nyan God kwiya nyana waa wandi.

WANDI MAA PLISMAN JISAS KAT KWUPMAT YINDI

³² Wundi nimbandi awat sowat waleaga walinja vak Ferisi wutaa Ferisio God kat kwunatiiga njambwi nimbo wandi maa plisman Jisas kat kwupmat yindi.

³³ Ndi kat kwupmat yandi maa Jisas ndi kat wandi. Nima njimbla ana ngwutnogwinala ligiyowun. samat tiga ngwuk kat kwagalalaa wun kat ay waa wan nyan tiga kavat yigiyowun.

³⁴ Yiwun maa wun kat kwaka vilevilaa ligiyangwuk. Yiwa kava ngwut ana yaigangwuk waa wandi Jisas.

³⁵ Wandi maa Juda ndi awat sowat walindi. Anda kaya yinda ndi kat kwaka vilevilaa ligiyaniin. Kava kavamba liga Juda kat ndi kat vivat anagandi yiga. Juda ana ndi nat nimba liga kava kavat ana-gandi yiga. Yilaa ndi kat nyaangit simogwigiyaa.

³⁶ Wun kat kwaka vilevilaa ligiyangwuk waa manda kat wandi. Yiwa kava ana yaigangwuk waa manda kat wandi waa awat sowat walindi.

JISAS KWINDEYA APMA KIGIN NGU

37 Wan Judana pesto ngini la la nandinya Jisas laataa nima kwundimba walaga wandi. Kita nyan ndina mbanjinge pundeyan wuna lakiya yaigandi. Ndi kat apma lisik ngu kwigiyowun.

38 Kita nyan wun kat vilaa ndi God wandi maa yaa nyana waa yelavitndeyan tamba piliwutnja vak ndinamba tigiyandi.

Waangumba wogweliga ngu nat nimba kat kwinja vla
 wan nyan wupma nat nimba kat kwunatndi maa
 njimbla njimbla apma vat tigiyandi
 waa tamba piliwutndi waa wandi Jisas.

39 Jisas kigin ngu kat ana wandi. Godna waagan kat wandi. ndi kat vilaa ndi God wandi maa yaa nyana waa yelavika ligiyaa nimba God wandi maa yaa nyana waa yelavika ligiyaa nimba God kwiya waagan klaigandi waa Jisas wandi. Wan njimbla Jisas mbukna njimbla God ndina waagan ana kwiga lindi. Jisas nyinangwut wokendi maa kwindi.

MBAAPMA VILILIK SINDI

40 Jisas mbuta nyaangit nima sakwat nimba wutaan wandi. Ndi kawiga lina profetna waa wandi.

41 Nat nimba wandi. Ndi God kwiya nyana. Ndi Kraistna waa wandi. Nat nimba wandi. Ndi Kraist ana ndi. Kraist Galilimba liga nyanat ana ligiyandi.

42 Tamba la nimba God waa nyaangit piliwutndi. Kraist Devitna yelangi nyanat tigiyandi. Devitna angwa ngepma Betlehem walinja ngepmamba liga yaigandi waa tamba piliwutndi waa wandi.

43-44 Ngi kat tiga awat sowat waleaga walindi. Ndina nat nimba ndi kat kwutaa kalilaa kavle vat yivat wandi. Ndii kat ana kwutndi.

NJAMBWI NMBA JISAS KAT WANDI

45 Ndii kat kwupmat ya plisman ndi kwo liga lungwamataa yindi. Yindi maa God kat kwunata njambwi nimbo Ferisio ndi kat vilaa wagalandi. Manda kat ndii kat kwutapman kwo yangwuk waa wagalandi.

46 Wagalandi maa plisman wandi. Tat ta kita nyan ndinai ngambula vla ana ngambulindi. Ndinai waa nyaangit wutaa ana alipsiga ndi kat kwukiyanin waa wandi plisman.

47 Wandi maa Ferisi ndi kat njika wagalandi. Woseka walinda nyaangit nima sakwat nimba wutaa yelavika ndina maawupmba kwutaa lindi. Ngwutno kwutaa ligangwuk? Waa njika wagalandi.

48 Nin Ferisio Judana nat njambwi nimbo ndinai ngambulaa nyaangit wutaa yelavika nina maawupmba ana kwutaa liganin. Ngwuk manda kat mandit vat yelavika ligangwuk.

49 Wundi nimba wan tamba la nyaangit ana wuka ligandi. Ngi kat tiga kavle maawut yelavika liga Jisas waa nyaangit wuka ligandi waa Ferisi njika wandi.

50 Wandi maa ndina kita nyan laataa wandi. Ndina si Nikodimas. Tak wan nyan nganat Jisas kat wagalavat yindi.

51 Ndi wandi. Nina ngepma yelina vak vla ana yiligangwuk. Nin kita nyan kat ana kwo kai waliganin. Ndina kwundi wutaa siga

nagugiyinan. Niña ngepma vat kingiyan waa wandi.

⁵² Wandi maa ndi kat njika wandi. Mino Galilina nyan min. Tamba piliwutnja nyaangit min avi mila. Wan kawiga lina profet Galilimba ana laapkiyandi waa vigiyamin waa ndi kat njika wandi.

⁵³ Wandi maa yisolaa linja kava kwagalalaa kita nyan kita nyen laaptaa mina ngegavat yindi.

8

YAMBISIK YILA TAAGWAT

¹ Ndina ngegavat yindi maa Jisas Oliv walinja nduwiat wokendi.

² Nat nandinya ngambi nglei dailaa God kat kwunatinja ngay wuleindi maa nimma sakwat nimba ndi kat yandi maa ndi ndaa liga ndi kat visimogwindi.

³ Visimogwi lindi maa Judana lo kat simogwi la nimbo Ferisio taagwa kwutaa ndina lak kalindi. Wat taagwa yambisik yilinja vak kwutaa lila vak vilaa li kat kwutaa kalindi.

⁴ Kalilaa Jisas kat wagalandi. Njambwi nyan wat taagwa yambisik yilinja vak kwutaa lili, vinin.

⁵ Moses nin kat tamba kwiya lomba wandi. Yamisik yiliga nimba kat tamba kwiya lomba wandi. Yambisik yiliga nimba kat vatnya ngwula waa wandi. Min angamak waligamin waa Jisas kat wagalandi.

⁶ Kavle nyaangit mbutndeyan ndi kat nimma vat yigiyinan waa yelavita wagalandi. Wagalandi maa Jisas ndi kat ana awat wandi. Valolaa liga sit taambamba kipmamba piliwutndi. Nin kat ana wutigandi waa yelavika lindi.

7 Ngi kat tiga ndi kat wagala wagala lindi. Jisas laaptaa ndi kat wandi. Ngwutna kita nyan kavle vat yilapman yiliギya nyan ndi kambak kwutaa wat taagwa kat vatnyvat tat yaagigiyandi

8 waa walaa valolaa nat njambi kipmamba piliwutndi.

9 Ndinai waa nyaangit wuta nimba ndina maawupmba yelavitndi. Nin kavle vak yiga yetilapman nimba ana nin waa yelavita wup yilaa kwagalalaa wogwendi. Njambwi nimba tak wogwendi. Nat nimba ndina kwupmba wogwendi. Wogwendi maa Jisaso wat taagwo mbik kapma limbít.

10 Jisas laaptaa taagwa kapma lilangat vilaa li kat wandi. Nyin kat vatnyavat yalaa la nimba andambpa ligandi. Nyin kat kai waliga nimba andamapa ligandi waa wandi.

11 Wandi maa wali. njambwi nyan ndi tamba yindi. Wali maa wandi. Nyin kat wuno kai ana waigowun. Ngini kavle vat wata yinyeya. Kwo ay nyila waa wandi Jisas.

WUN GODNA NYAN WUN WAA WANDIJISAS

12 Jisas nat njambi ndi kat wandi. Wun kipma ligi nimba kat apma vat kwiliga nyan wun. Vikemba ya vla ligowun. Kita nyan wuna kwupmba yandeyan kulun wala kavle vat kwagalalaa ya vitigiya kavamba yetivla apma vat yetigiyandi waa wandi Jisas.

13 Wandi mala Ferisi Jisas kat wandi. Wun njambwi nyan wun avla walima vat ana nglaatndi.

14 Wandi maa Jisas awat ndi kat wandi. Wuna lak waweyan nglaatndi. Yawa kava viga ligowun. Ngini yiweya kava viga ligowun. Yalaa yiweya kava ngwut ana viga ligangwuk.

15 Ngwuk kipmana vapmba nat nimba kat vilaa siga naguligangwuk.

16 Ndi kat vilaa siga naguweyan ndina maawupmba liga vak kat vilaa apma vat savagu siga nagugiyowun. Wun kapma liga ana siga nagugiyowun. Wun kat ay waa nyan wuna nyaek wunamba lindi, siga nagugiywoun.

17 Ngwutna ngepmana vak kingiyan pioiwutnja. Vililik palii laataa kita vak kita nyaangit mbupmbeyan wan nyaangit ana ndaigiyandi waa waligangwuk.

18 Wun kita nyan njambwi nyanat tiwa vat wun avla waligowun. Wun kat ay waa nyan wuna nyaek ndino njambwi nyanat tiwa vat di waligandi waa wandi Jisas.

19 Wandii mala ndi wandi. Mina nyaek andamapmba ligandi waa wandi maa Jisas wandi. Wun kat ana viga ligangwuk. Wun kat viga ligengwan wuna nyaek kat viga ligengwuk waa Jisas wandi.

20 Wan nyaangit God kat kwunatinja ngay ndi kat simogwivat wuleilaa sanya nagilinja kavamba mbutindi. Mbutindi mala ndi kat kavle vat yivat ana kwutaa kalindi. Ndi kat kwutaa kalinjeya njimbla wata ana ngway tolao ligandi.

***YIWEYA KAVA ANA YIGIYANGWUK WAA JISAS
WANDI***

21 Jisas ndi kat nat njambi wandi. Yiwun maa wun kat kwaka vileviga kavle vat tiga kiyaigangwuk. Yiweya kava ana yaigangwuk waa wandi.

22 Wandi maa Juda wagalandi. Avla anagandi vatnyagiya. Yiweya kava ana yaigangwuk waa manda kat wandi waa wagalandi.

23 wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwut kipmana nimba ngwuk. Wun nyinangwutna nyan wun. An kapma kapma nda li.

24 Ngi kat tiga ngwuk kat wowun. Kavle vat tiga liyaigangwuk waa wowun. Wun kat vilaa ndi God wandi yaa nyana waa yelavitapman yingweyan ngwut kavle savle liga kiyaigangwuk waa wandi Jisas.

25 Wandi maa wandi. Min anda nyan min waa wandi maa Jisas ndi kat wandi. Tat ngwuk kat tiwa vat tamba mbukwun. Mandit vak ana mbukiyowun.

26 Ngwuk kat mbukweya nyaangit nimba sakwat tindi maa vilaa siga nagugiyowun. Wun kat ay waa nyan savagu vapmba viga siga naguligandi.

27 Wanda nyaangit wutaa wuna ngaek waa God kat wanda vak ana wuka viga lindi.

28 Jisas ndi kat nat njambi wandi. Wun Godna vat ndinyangu kat mbutiga nyan wun. Ngini wun kat kwutaa katsolaa wun kat diwai kroomba kaalandi maa ndi wun kat vilaa di God wandi, yaa nyana waa waigandi. Ndi ndinai yelavitiiga vapmba ana njivwa kwutigandi. Ndina nyaek wandi maa nyaek waa vapmba njivwa kwuka nyaangit mbutigandi waa waigandi.

29 Wun kat ay waa wan nyan wun kat ana kwagalaa ligandi. Kapma ana tiligowun. Ndinai

maawupmba yelavika wanda vapmba mina njivwa kwutigowun waa wandi Jisas.

30 Wan nyaangit wandi maa nima sakwat nimba wutaa ndi ndina maawupmba yelavika kwutaa lindi. Jisas God wandi, yaa nyana waa yelavika lindi.

JISAS WAA NYAANGIT NDI KAT KWU-NAKIYANDI

31 Ndi kat wuka kwutaa lingwa vak ke kwagalangwa. Kwagalapman yingweyan wuna mbaapma nimba tigiyangwuk.

32 Wun kat kwagalalapman yingweyan wunai waa nyaangit wuka kwutaa lingweyan mbambala ngwuk kat ngila la viga la kavle vat ngiligiyandi waa wandi Jisas.

33 Jisas wandi maa Juda ndi kat wandi. Nin Ebrahamna nyangu nin. Nat nimba nin kat ana kandi kwutaa kalilaa nin kat viga lindi. Manda kat ngwuk kat kwutaa viga la vak ngiligiyandi waa wamin waa wandi.

34 Jisas ndi kat wandi. Ngwuk kat woseka ana waigowun. Awuk ngwula. Kavle vat yiga yetiliga nyan wan kavle vat ndi kat ngilaa ligandi.

35 Kita nyan ngayna njivwa kwupmak kat ndi kat kematndi maa tindayan ndi wan ngaymba njimbla njimbla ana ligiyandi. Wan ngayna apma nda ngini ndi ana klaigandi. Ndi njivwa kwuta nyan mina ligandi. Wan ngay viga la nyana nyan ndi wan ngaymba njimbla njimbla tiga ngayna apma nda klaigandi.

36 Wun Godna nyan wun. Ngwuk kat ngilaa liga nda njalakweyan apma nglei vat tiga Godnana apma nglei nda klaigangwuk.

37 Nin Ebrahamna nyangu nin waa waligangwuk. Viga ligowun. Mbutiwa nyaangit wupmak kat kai waa wun kat vatnyavat tigangwuk.

38 Wuna nyaek tiga kavamba tiga viwa vat ngwuk kat mbutigowun. Ngwutno ngwutna nyaek yeta vla yetigangwuk waa wandi Jisas.

NGWUTNA NYAEK SETEN WAA WANDIJISAS

39 Wandì maa Juda wandi. Nina nyaek Ebraham waa wandi maa Jisas ndi kat wandì. Ebraham ngwutna nyaek ana ndi. Ebraham ngwutna nyaekna tigendan ndinai yeta vla yetigengwuk. Wupma kai.

40 Wun Godnanamba wutuwa nyaangit ngwuk kat mbutigowun. Woseka waluwa vat ana ndi. Wan nyaangit wutaa wun kat vatnyavat tigangwuk. Mbambala God kwiya nyan kat kai walingwa vla tamba la nyan Ebraham wupma God kwiya nyan kat ana kai walindi.

41 Ngwutna nyaek nat nyana. Ngwutna nyaek yeta vla yetiligangwuk waa Jisas wandi maa Juda ndi kat wandì. Nin avla ana laataa liganin. God wandi mala laataa liganin. God ninna nyaekna. Ndina kwundi mina wuka liganin waa wandi maa Jisas wandi.

42 God ngwutna nyaeknat tigendan gwuk wun kat vilaa woviyaguga ligengwuk. Ndinai liga kavamba tiwun maa wun kat wandi maa yawun. Wunai yelavikna vapmba ana yawun. Ndi wandi maa yawun.

43 Ngwuk kat mbutiwa nyaangit ngwutna maawut ana yelavika ligandi. Mbutiwa nyaangit ana alipsiga wuka ligangwuk.

44 Ngwutna nyaek yelavika vapmba yelavika ligangwuk. Ngwutna nyaek Seten. Ngwutna nyaek kavle vak yilinda vla wupma yiligangwuk. Tamba nat nimba kat vatnyala nyana. Ndi woseka waliga nyana. Ndina maawupmba yelavika kwovak kwovak woseka mina waligandi. Ndi woseka waliga nimban njambwi nyana.

45 Wun ana ngwuk kat woseka waluwun maa ndi woseka waligandi waa waligangwuk wun kat.

46 Wun kavle vat ana yiligowun. Wan yiwa kavle vat wun kat simaga ngwula. Vilu. Ana alipsiga simagaiyangwuk. Ngi kat tiga ndi woseka waligandi waa manda kat waligangwuk wun kat.

47 Godna nyangu ndina nyaek waa vak wuka ligandi. Ngwuk Godna nyangu ana ngwuk. Ngi kat tiga God waa vak ana wuka ligangwuk waa wandi Jisas.

48 Wandi maa Juda wandi. Tak ndi kat Sameriana nyana tungwengwan yiga liga nyana waa walinin. Tak ndinamba kavle waagan tavindi mala kavle vat yilindi waa walinin. Ngiyambak walinin waa wandi maa Jisas ndi kat wandi.

49 Wun kavle waagan tavi liga nyan ana wun. Wuna nyaekna si mina kwutaa katsoligowun. Ngwuk wuna si kwutaa viyasanda ligangwuk.

50 Wuna si avla kwutaa katsovak kat ana kan njivwa kwutigowun. Nat nyan wuna si kwutaa katsovak waligandi. Wuna si kwutaa viyesanda liga nimba kat ndi kat nima vat yigiyandi.

51 Ngwuk kat woseka ana waigowun. Awuk ngwula. Kita nyan mbutiwa nyaangit wuka yetindeyan ndi ana kiyaigandi waa wandi Jisas.

52 Jisas wandi maa Juda wandi. Wama vak

wutaa kavle waagan minamba tavilaa linda vak viga liganiñ. Tak min wamin. Kita nyan mbutiwa nyaangit wuka yetindeyan ndi ana kiyagandi waa wamin. Ebrahamo tamba la profetno tamba kiyandi luwa.

53 Niña walanga Ebraham ndi tamba kiyandi. Min ndi kat kwulatigamin? E? Ndi mat nyana? Min ndina njambwi min? Tamba la profet ndino tamba kiyandi. Min ndi kat kwulatigamin? Waa njika wagalandi.

54 Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Avla wuna si kwutaa katsoweyan nima nda ana ndi. Wuna nyaek God ndi wuna si kwutaa katsoligandi.

55 Ngwuk ndina mindama ana viga ligangwuk. Wun wuka viga ligowun. Ana viga ligowun waa waweyan woseka walingwa vak vla wupma wigowun. Woseka ana waigowun. Ndina mindama viga ligowun. Ndinai waa vapmba yetiligowun.

56 Ngwula walanga Ebraham tiwa vat vilaa solat silindi waa wandi Jisas.

57 Wandı maa Juda wandi. Mina ndimwe ndumi vili kiyeli tamba vili ana ndi. Ebraham kat angamak yila vimin waa njika wagalandi.

58 Wagalandi mala Jisas ndi kat wandi. ngwuk kat ana woseka wowun. Tamba wunai ta njimbla Ebraham wata ana lindi waa wandi Jisas.

59 Jisas wandi maa ndi kat vatnyavak kambak klaa kwutaa lindi. Jisas pagwuga yiga God kat kwunatinja ngayumba ligia wogwendı. Ndi nima sakwat nimba yisolaa lindi, ndi pagwuga yiga yisolaa la nimba kat kwagalalaa yindi.

9***MINI VILAPMAN NYAN***

¹ Jisas ava yambimba yiga liga way ava yambimba la mini vilapman nyan kat vindi. Nyime ndi kat kwukna njimbla mini kwitaa lindi.

² Vindi maa Jisasna kwupmba la nimba ndi kat wagalandi. Njambwi nyan, kanda ya kavle vatna ndina mini tivilaa lindi maa vilapman yilinda. Ndinai ya vatna? E? Nyaek nyime ya vatna? Waa wagalandi.

³ Wagalandi maa wandi. Kai nyaek nyime ya kavle vat ana ndina mini kavle yindi. Avla yinda kavle vat ana ndina mini kavle yindi. Avla yinda kavle vat ana ndina mini kavle yindi. God ndi kat kwunatndeya vat nat nimba kat visimogiwangat ndina mini kavle yilaa lindi.

⁴ Mbambala God waa njivwa kwukiyowun. Mbambala nya siliga nandinya vla ligandi. ngini yaiga nandinya ngan vla ligiyandi. Wan ngini yaiga njimbla Godna njivwa ana alipsiga kwuka ligiyanin.

⁵ Mbambala wun kipmamba liwan ndinyangu kat apma vat yelavitinja vak kwiliwa njivwa kwukiyowun nimamba waa wandi maa

⁶ kipmamba sипмия sandi. Sипмия salaa kipmamba ligangindi. ligagilaa wan kipma klalaa kavle mini la nyana minimba taagalaa

⁷ Siloam walinja nguat yilaa yagu mila waa wandi Jisas. Wan ngunana si dina kwundimba Siloam walindi. Siloamna angwa nyaangit Ay Mila. Jisas ay wandi maa yilaa ngu yagundi maa ndina mini vindi apma vat.

8 Ndina mini vilindi maa ndina ngepma nimba ndi kat vilaa wagalandi. Wan nyan tat mini vilapman tiga sanya kat yawila nyana? Kai? nat nyana? Waa wagalandi.

9 Nat nimba wandi. Awa luwa kingiya ndi. Nat nimba wandi. Kai. Nat nyana. Ndina mindama vla ligandi waa wandi. Ndi wandi. Kai. Wunayi. Tat mini vilapman yeta nyan wun.

10 Wandi maa ndi kat wagalandi. Anda vapmba yilaa mbambala wan mina mini viligamin waa wagalandi maa wandi.

11 Jisas walinja nyan kipma kwutaa wuna minimba taagalala Siloam walinja ngu yiga yagu mila waa wandi maa yiga yaguwun maa wuna mini kembandi maa vigowun waa wandi maa ndi kat wagalandi.

12 Wan nyan Jisas andambapmba ligandi waa wagalandi maa ana vigowun wandi.

13 Ndina ngepma mini vilapman ta nyan kat kwutaa Ferisi yisolaa la kavat kalindi.

14 Jisas kipma kwutaa ndina mini kwunatnda nandinya ndina njivwa lapman tilinja nandinya.

15 Ferisi ta kava yandi maa ndi kat wagalandi. angamak yilaa min mini vimin waa wagandi maa wandi. Wan nyan kipma kwutaa wuna minimba taagandi maa ngu yagulaa mini apma vat vigowun waa wandi.

16 Wandi maa nat Ferisi wandi. Ndi kat kwunata nyan God wandi maa yaa nyan ana ndi. Njivwa lapman nandinya kwo tilina vla ndi wupma ana njivwa kwagalalala kwo liligandi waa wandi. Ndina nat nimba mandip vak mandip vak wandi. Kavle vat yiga yetiliga nyan kan njivwa ana

alipsiga kwukiyandi. Ndi apma nyana waa wandi. Wungi vapmba waga mbaapma vililik sindi.

17 Tat min kiyala la nyan kat nat njambi wagalandi. Min angamak yelavika ligamin. Ndi apma nyana? E? Kavle nyana? Waa wagalangi maa ndi profetna waa wandi.

18 Wundi Juda ndinai waa nyangit wutaa yelavitndi. Ndina mini tak kavle yindi maa yetindi? E? Woseka waligandi waa yelavika ndina nyaek nyime kat yagwa wandi.

19 Wandi maa yambik maa mbik kat wagalandi. Kan mbila nyana? Mini kavle ya nyana? Angamak yilaa kan mini vindi waa wagalandi maa wambik.

20 Awa luwa kan nyan ana nyana. Nyime ndi kat kwutaa njimbla ndina mini kavlea.

21 Angamak yilaa mbambala vinda vak ana yelavika liga. Ndina mini anda nyana kwunakna. Ana viga liga. Ndi kat wagala ngwula. Ndi tamba nima ndua. Ndi avla mbukiyandi waa wambik ndina nyaek nyimeo.

22 Ndina nyaek nyimeo kapmba ana mbupmbik. Pagwuga mbupmbik. Juda kat vaaka liga pagwuga mbupmbik. Tak Juda walindi. Kita nyan Jisas God wandi, yaa nyana Kraistna waa waiga nyan kat wungi nyan kat kiklinin maa yisolaan lilina ngay ana wuleigiyandi waa tak walindi. Ngi kat tiga ndina nyaek nyimeo vaaka lilimbit.

23 Ngi kat tiga wambik. Ngwuk ndi kat avla wagala ngwula. Ndi ngwuk kat mbukiyandi waa walimbit nyaek nyime.

24 Wambit maa nat njambi mini kavle yila la nyan kat yagwa mila walaa nat njambi wandi. Mina mini apma vat tinda vak kat God kat sivu agi

mila. Wun kat kwunatndi waa wama nyan kavle vat yilaa nyana. Ndì ana min kat kwunatndi waa wandi.

25 Wandi ma wan nyan wandi. Wun ana viga ligowun. Kavle vat yiga yetiliga nyana? E? Apma vat mina yiliga nyana? Ana viga ligowun. Kita vak mina viga ligowun. Tak wuna mini ana viluwun. Mbambala tamba apma vat viga yetigowun. Ngi vat mina viga ligowun wun kat yinda vat mina waa wandi maa

26 ndi wandi. Wan vak anda vapmba mina mini kwunatndi maa viga ligamin waa wandi waa Juda.

27 Wandi maa wandi. Manda kat njimbla njimbla wagalaligangwuk. Wun kat ya vat tamba mbukwun maa wuka ligangwuk. Ndina kwupmba yivak kat nat njambi wupmak wunkat wagalaligangwuk? Waa wandi maa

28 ndi kat njika wandi. nin ndina kwupmba la nimba ana nin. Min ndina kwupmba la nyan min. Nin Mosesna kwupmba liganin. Ndi nina njambwi nyana.

29 Tamba God ndinai waa nyaangit Moses kat mbutindi. Viga liganin. Wan nyan Jisas wupma kai. Ndì andamba la nyana. Ana viga liganin waa ndi kat njika wandi.

30 Wandi maa ndi kat wandi. Wan vak nima vatna. Ngwuk ana vingwuk Jisas andamapmba yandi. Ndì nima njsvwa kwuka wuna mini kwunatndi. Wan vat nima vatna.

31 Kavle at yiga yetiliga nimba God kat wagalalinja vak ana wutigandi. Viliganin. Kita nyan God kat yelavika ndinai waliga vapmba yetindeyan wagalandeya vak God wukiyandi.

32 Tamba njlei mbambala vina vat ana lindi. Nyime kwuti maa kavle minio la nyan kat nat nyan kwunatnda vat tak ana lindi kan kipmamba.

33 Jisas God wandi, yaa nyanat tilapman yigenda wan nima njivwa kwunatnda njivwa ana kwukendii waa wandi.

34 Wandi maa ndi kat kimbut yiga wandi. Mina nyime min kat kwuti maa min kavle vat yiga yetiga nyan min. Manda kat nin kat visimogwi vat yelavika ligamin waa kimbut yiga walaa ndi kat kiklindi.

NDINA MAAWUT KAVLE VAK YELAVIKA LINDI

35 Ndi kat kiklinja vat Jisas wutaa ndi kat kwaka yiga vindii. Vilaa wandi. Godna vak ndinyangu kat visimogwi liga nyan kan kipma ngaga yandi waa yelavika ligamin? Waa wagalandi Jisas.

36 Jisas wandi maa wan nyan wandi. Godna vak ndinyangu kat visimogwi liga nyan anda nyana? Wun ana viwun ndi kat waa wandi maa Jisas ndi kat vilaa wandi.

37 Ndi kat tamba vimin. Wunayi waa Jisas wandi maa wan nyan wandi.

38 Ngiyambak wama. God wandi maa yaa nyan min. Njambwi nyan min waa walaa kwali kwali silaa ndi kat sivu kilindi.

39 Jisas wandi. Ndinyangu kat mbaapmba vilipumba taagavat yawunkan kipma. Nat mbaapma nimba nin nabuo liga nimba nin waa waligandi. Ndi butiwa nyaangit wutaa ndina maawupmba ana yelavitigandi. Nat mbaapma nimba nin nima sakwat vak kat ana yelavika ligarin waa waligandi. Ndi mbutiwa nyaangit

wutaa ndina maawupmba yelavika ligandi waa wandi Jisas.

40 Wandi maa wumba la ndi Ferisi ndi kat wagalandi. Min nin kat wamin? Ngwuk mbutiwa nyaangit ngwutna maawupmba ana yelavika ligangwuk wamin nin kat? Waa wagalandi.

41 Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Awa luwa. Ana yelavika ligangwut tuwa. Nin nima sakwat vak kat ana yelavika liganin wangweyan God ngwutna kavle vak kat silsmbwigiyandi. Wupma ana waligangwuk. Aywaa yelavika liganin. Apma vat tiga nimba nin waligangwuk. Ngi kat tiga ngwutna kavle vak kat God ana alipsiga silimbwigiyandi waa wandi Jisas.

10

JISAS PAGWULAA LIGA WAPUSEPUT SIP SIP KAT MBUTINDI

1 Jisas laataa ndi kat wandi. Ngwuk kat woseka ana waigowun. Awuk ngwula. Kita nyan sip sip kwaa liga tivwina suwi yambimba wuleivak kat kai walaa tivwi saka yiga wuleindeyan wan nyan sikwutiga nyana. Kavle vat yiga yetiliga nyana.

2 Suwi yambi savagu wuleiliga nyan ndi wan tivwina sip sip kat viga liga nyana.

3 Ndi kat viga liga nyan yandi maa suwi yambi kat viga liga nyan lavwigiyandi. Sip sip ndina kwundi wuka ligandi. Sip sip kita kita ndina si viga wuka ligandi. Ndi yagwa wandi maa ndina kwundi wutaa ndina kwupmba yiligandi.

4 Ndina sip sip tivwimba liga wogwenjeyan ndi avla ana wogweligandi. Ndi tak suwi yambi

wogweligandi. Ndi ndina kwundi wutaa ndina kwupmba wogweligandi.

⁵ Kwo nyan kat vilaa vaka piligiyandi. Kwo nyana kwundi ana wuka ligandi waa wandi Jisas.

PAGWULAA LIGA WAPUSEPUTNA ANGWA NYAANGIT

⁶ Wan pagwulaa liga wapuseput Jisas mbutndi maa wan wapusepuk kat wutaa ana ndi yelavika ligandi.

⁷ Jisas ndi kat wandi. Nyaangit mbupmat yigowun. Awuk ngwula. Wan sip sipna tivwina suwi yambi wunayi.

⁸ Wun tiwun mala tata ya nimba ndi sikwuka kavle vat tigiyandi. Sip sip ndina kwundi ana wuka lindi.

⁹ Suwi yambi wunayi. Ndi kat viga liliwun maa ndi apma vat tigiyandi. Sip sip apma yuwi kat vlaa kilinja vla apma vat tigiyandi.

¹⁰ Sikwutiga nimba apma vat kwutaa yetivak kat ana yaligandi.

Sikwupmat, vatnyavat, kavle vat yivat mina yelavika yaligandi. Wun ndinyangu kat njimbla njimbla apma vat yetijeya vak kat kwivat yawun.

¹¹ Apma vapmba sip sip kat viga liga nyan vla ligowun. Sip sip kat viga liga nyan vla ligowun. Sip sip kat viga la nyan sip sip kat tiga kiyalinda vla wuno ndinyangu kat viga liga kiyaigowun.

¹² Nat kita nyan sanya klavat sip sip kat viga ligiyandi. Viga linda sip sip kat valivat yandeyan ndi vaakaa pilindi maa sip si pkat vatnyandi maa vilaa nat sip sip kava kavat vaaka piligiyandi.

13 Sanya klavat sip sip kat viga liga nyan ndi sip sip kat ana nimamba yelavika ligandi. Ngi kat tiga ndi kat kwagalalaa pilindi.

14 Wun wupma ana kwagalalaa vaaka piligiyowun. Sip sip kat ama vat viga liga nyan vla ligowun. Wuna nimbana si kita kita viga wuka ligowun. Dino wun kat viga wuka ligandi.

15 Wuno wuna nyaek Godno awat sowat viga ligali. Wuna sip sip kat tiga wun kiyaigowun.

16 Nat mbaapmamba liga sip sip ndino wuna sip sip ndi. Ndi kat yiwin wuna kwundi wutaa wuna lak yaigandi. Yandi ma aywaa wuna sip sip kita tiwwimba taagawun maa tigiyandi. Ndi kat aywaa wuna lak viga ligiyowun.

17 Kiyala liga laakiyowun waa yelavita kiyaigowun. Kiyaweya vak kat vilaa wuna nyaek wun kat woviyaguga ligandi.

18 Kita nyan ndina maawupmba yelavita wun kat ana alipsiga vatnyagiyandi. Wun wowun maa wun kat vatnygiyandi. Kiyala liga laakiyowun. Viga ligowun. Kiyala liga avla laakweya kwondu ngiliga. Viga ligowun. Wuna nyaek wunkat wupma wandi maa viga ligowun waa wandi Jisas.

19 Ndina waa nyaangik kat wutaa Juda ngambuga liga mbaapma vililik sindi.

20 Nat mbaapmamba la nimba wandi. Kavle waagan tavindi maa ndi tungwengwan yiga ligandi. Ndina kwundi wupmak kat nin kai wanin waa wandi.

21 Nat mbaapmamba la nimba wandi. Kavle waagan tavilaa liliiga nyan wupma wanda vla ana waigandi. Kavle waagan tavilaa liliiga nyan min kiya nyana min ana kwunakiyandi waa wandi.

*JUDA JISAS KAT KWUNDIMBA NDI KAT
WALEALINDI*

22 Judana nima nandinya yandi. Wan tamba Godna ngay kwunataa wuleilaa linja njimbla yelavika linja nima nandinya. Yipma yila njimbla yelavika linja nima nandinya. Yipma yila njimbla.

23 Wan njimbla Jisas Godna gay wuleilaa tamba la nyan Solomon kwutaw kavamba liga yi yalindi.

24 Tindi maa Juda ndi kat ya wegwulaa wagalandi. Manda kat nin kat kapmba yigumba walapman yimin maa nina maawut kavle vat yelavika liganin. Mbambala nin kat kapmba mbukiyamin. Min God wandi, yaa nyan min? Min Kraist min? Nin kat ambup mila waa wandi.

25 Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Ngwuk kat Kraistnat tiwa vak tamba mbukwun maa wun kat woseka wandi waa wangwuk. Wuna nyaek wun kat kwiya njivwa kwutiwun. Wan kwutawa njivwa Kraistnat tiwa vat ndinyangu kat visimogwiligandi.

26 Ngwuk Kraistnat tiwa vat ana viga ligangwuk. Ngwuk wuna sip sip ana ngwuk. Ngwuk kat tamba wowun.

27 Wuna sip sip wuna kwundi wuka ligandi. Ndina si kita kita wuka ligowun. Wuna kwundi wutaa wuna kwupmba yaligandi.

28 Ndi kat njimbla njimbla apma vat tinjeya vat kwiligungun. Ndi ana kavle yigiyandi. Kita nyan ana ndi kat kwutaga alaguat kloga kaligiyandi. Wun ndi kat kwutaa ligowun.

29 Wuna nyaek ndi kat kwutaa liwangat wandi. Ndi njambwi nyana. Nat nyan ndi kat ana kwulakiyandi. Kita nyan ana alipsiga ndi kat kwutaga

alaguat kloga kaligiyandi. God ndi no ndi kat kwutaan ligandi.

³⁰ Wuna nyaeknonala an kita lulu tigali. An kita vat tigali waa wandi Jisas.

³¹ Jisas wandi maa ndi kat vatnyavat Juda kam-bak klalaa yaagi mina lindi.

³² Jisas ndi kat wandi. Wuna nyaek wun kat kwiya apma nima njivwa nima sakwat kwutiwun. Anda apma njivwa kwutawa njivwa kat vilaa wun kat vatnya mina ligangwuk waa wagalandi Jisas.

³³ Wagalandi maa Juda ndi kat wandi. Kwutima apma njivwa kat vilaa min kat ana vatnya mina liganin. God kat kavle vat wamin. Ngwuk ndu ngwuk. Wun God wun waa manda kat apma wamin. Wamangat min kat vatnya mina liganin waa wandi.

³⁴ Jisas ndi kat wandi. ngwutna tamba la nyan God waa nyaangit wutaa piliwutndi.

Ngwuk Godno kitamba kita lulu ligangwuk waa tamba piliwutndi.

³⁵ Wan tamba la nyan piliwukna nyan ndinyangu kat ndi God ndi waa piliwutndi. Wan piliwukna nyan Godna nyaangit wutaa God kwiya njivwa kwuta nyan ndi. Wan piliwuknda nyaangit woseka waa ana piliwutndi.

³⁶ Wungi kat tiga wun Godna nyan wun waa wawa vat wutaa ngwut manda kat ndi kavle vat wandi waa waligangwuk. God wun kat ay wandi ndina vat ndinyangu kat simagavat kan kipmat ngaga yawun.

³⁷ Wuna nyaek God wun kat kwinda njivwa kwutapman yiweyan wuna kwundi ana wukiyangwuk.

38 God kwinda njivwa kwutigowun. Waliwa kwundi wupmak kat kai wangweyan kwutiwa njivwa vilaa ndi God kwiya nyana waa wun kat yelavikiyangwuk. Ndi Godna kwondumba njivwa kwutigandi maa wun kat yelavikiyangwuk. Ndinogwi Godno kita lulu ligambit waa yelavikiiyangwuk. Waa wandi Jisas.

39 Wandi maa ndi kat vatnyavat kwupmat wandi. Ndi kat kwagalalaa pagwuga yindi.

40 Ndi kat kwagalalaa Jodan walinja ndandangi nat naangi valigendi. Wan yinda kava tat Jon ndinyangu kat ngu yagula kava. Wumba yilaa yetindi.

41 Wumba lindi, ndi kat nima sakwat nimba yalindi. Yalaa ndi kat walindi. Jisas kwunatinda nima njivwa Jon wupma ana kwutindi. Jon ndi kat wanda nyangit woseka ana walindi waa walindi.

42 Wan kava la nima sakwat nimba Jisas kat vilaa God wandi maa yaa nyana waa walindi.

11

LASARAS KIYANDI

1 Kita nyan ndina si Lasaras ndi yelogwen kat tindi. Dina ngepma Betani. Ndina mbit yakwa lagwa vililik Mario Mato ndi kita ngepma nimba ndi.

2 Ndina yakwa lagwa Maria apma njangu veila ngu klalaa Jisasna mamba taagalaa salataa lila sivila nimbi yuwimba nyangata taagwat.

3 Lasaras yelogwen kat tindi maa ndina yakwa lagwa nyaangit wambit, wan nyaangit kwutaa Jisas kat yiga mbutndi. Njambwi nyan

woviyaguga lima nyan yelogwen kat tigandi waa wamba nyaangit yiga mbutndi.

⁴ Mbutja nyaangit wutaa Jisas wandi. Kiyangeya yelogwen ana ndi. Godna si kwutaa katsogiyaa yelogwena liga. Godna nyana si kwutaa katsogiyaa yelogwena liga waa wandi Jisas.

⁵ Mato, lila yakwa lagwo, Lasaras kat Jisas woviyaguga lindi.

⁶ Lasaras yelogwen kat tigandi waa wandi wutaas Jisas ana yindi. Tinda kavamba nandinya vililik tiga kwo yetindi.

⁷ Nandinya vililik tiga ndina mbaapma nimba kat wandi. Laap ngwula. Judia nat njambi yigat waa wandi.

⁸ Wandi maa ndina mbaapma nimba ndi kat wandi. Njambwi nyan Judiamba liga njambwi Juda tak min kat vatnyavat kambak kwutaa lindi min kat yaagivat. At nat njambi ndina ngepma yigiyamin? Waa wandi.

⁹ Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Nya siliga nandinya kita tamba vili kiyeli vililik aua tigandi. nya siliga njimbla ndu nyan man veiga yindeyan kambapmba man silaa ana ndaigandi. Nya sindi, mini viga yigumba veiga yigiyandi.

¹⁰ Kita nyan ngan man veiga yindeyan wan nyan kambapmba silaa ndaigandi. Mini vilapman ndaigandi. Ngi kat tiga Judia yigiyaniin njivwa kwupmat.

¹¹ Wan nyaangit walaa at nat njambi wandi. Nina ali nyan Lasaras sindu kwandi. Yilaa ndi kat siviliwun, laakiyandi waa wandi Jisas.

¹² Wandi maa ndina mbaapma nimba wandi. Njambwi nyan yelogwen kat tiga nimba sindu

kwanjeyan apma vatna. Manda kat siviligiyamın waa wandi.

¹³ Lasaras kiyanda vat kat pagwuvat ndi sindu kwaandi waa wandi Jisas. Ndina mbaapma nimba wutaa ndi sindu kwaandi waa yelavika lindi.

¹⁴ Ngi kat tiga Jisas ndi kat kapmba wandi. Lasaras kiyandi waa wandi.

¹⁵ Kiyanda njimbla wun ana wumba liwun. Apma vatna. Wumba ligewan ngini kwukweya nima njivwa vilaa ndi njambwi nyana waa ana waingwuk. Mbambala yigiyaniń wandi Jisas.

¹⁶ Jisas wandi maa Tomas waa Didimas walinja viligu nyan wandi. Wovun yigiyaniń. Ndinogwinana kiyaiganin waa njambwi Juda kat vaaka wandi Tomas.

KIYA NIMBA KAT LAAK NGWULA WAA WAIGA NYAN JISAS

¹⁷ Jisas yanda njimbla Lasaras nandinya aynat tamba waangumba lindi.

¹⁸ Lasaras ta ngepma Betani Jerusalemna ngwayumba lindi. Ndina sivla mail vililik.

¹⁹ Nima sakwat Jerusalemba liga Juda ndu lagwa yalaa Mato Maria kat tangatindi. Mbila yakwa nyan kat lasaras kat nima nima vat yelavika timbit maa tangatindi.

²⁰ Jisas tamba yaandi waa wandi maa wutaa Mato Jisas kat yiga ava yambimba vili. Maria ana yili. Ngaymba ndaalili.

²¹ Mata Jisas kat yalaa wali. Njambwi nyan kumba tigeman wuna yakwa ndu ana kiyaindi.

²² Mbambala God kat wagalameyan wagalameya vat wutaa God apma vat yigiyandi. Viga ligowun waa wali Mata.

23 Wali maa Jisas li kat wandi. Nyina yakwa ndu kiyala laakyandi waa wandi maa Mata wali.

24 Ngiyambak wamin. Ngini yaiga nandinya kiya nimba aywaa laatjeya nandinya ndino laap-taa tigiyandi. Viga ligowun waa wali Mata.

25 Wali maa Jisas wandi. Kiya nimba kat laak ngwula waa waiga nyan wunayi. Apma vat yiga yetinjeya vak kwiliga nyan wunayi. Kita nyan njambwi nyanat tiwa vat yelavitndeyan kiyala liga lalapkiyandi. Kita nyan njambwi nyanat tuwa vat yelavitndeyan apma vat yiga yetinjeya vak ndi kat kwigiyowun.

26 Kwo liga nimba njambwi nyanat tiwa vat wun kat yelavitnjeyan ndi ana kavle yigiyandi. Kan walawa nyaangit yelavika liganyin? Waa wagalandi Jisas.

27 Wagalandi maa Mata ndi kat wali. Njambwi nyan. Min Kraist min. Min kat viga ligowun. Min Godna nyan min. Min God kwiya nyan min. Kawiga lina nyan min. Tamba viga ligowun waa wali.

JISAS NGLANDI

28 Mata walaa lungwamataa yiga lila yakwa lagwa Maria kat pagwuga mbuti. Njambwi nyan wungi ya. Nyin kat waligandi. Maria yaali waa wandi waa Mata mbuti.

29 Maria wutaa kwiyatapman laaptaa Jisas kat yili.

30 Jisas ngepma ana wuleindi. Tat Mata ndi kat va kava ava yambimba lindi.

31 Maria Jisas kat vivat kwiyatapman laataa ngay kwagalala yili maa vilaa ngaymba liga li

kat tangata nimba lila kwupmba yiga wandi. Ndī kat taaganja waangu kavat nglavat yiligali. Lī kat kwupmba yiga tangakaiyanin waa waga yindi.

³² Jisas ta kavat Maria yalaa ndī kat vilaa ndīna mangandimba kwali mamba silaa ndī kat walī. Njambwi nyan kumba tigeman wuna yakwa ndū ana kiyaindi waa nglaga walī Maria.

³³ Nglalila vakat lilogwinala la ndī Juda nglalinja vak kat vilaa Jisas ndī kat nīma maawut yelavika ligā ndī kat wagalandi.

³⁴ Ndī kat taaganja waangu andamapmba ligandi waa wandi maa yaa avi waa wandi.

³⁵ yilindi maa Jisas nglalindi.

³⁶ Nglalinda vak kat vilaa Juda wandi. Kiya nyan kat Jisas nīmamba woviyaguga lindi waa wandi.

³⁷ Ndīna nimba wandi. Wan nyan tak mīni kiya nyana mīni kwunatndi, vindi. Wan nyan kat kwaglalndi maa kiyandi. Manda kat wupma yindi waa wandi.

JISAS WANDI MAA LASARAS LAATNDI

³⁸ Ndīna nyaangit wutaa Jisas nīma vat yelavika ligā waangu la kavat yandi. Wan waangu kambak mina la waangua. Wan waanguna tak waangu nīma kambapmba kuviyalagulaa tivindi.

³⁹ Wan kavat yalaa Jisas wandi. Tivinja kambak kumba ngwula waa wandi maa kiya nyana yakwa lagwa Mata Jisas kat walī. njambwi nyan nandinya aynat waangumba lindi. Ndīna sim kavle njangu veiligandi. Kambak kumba ngwula waa ke waa waa walī Mata.

⁴⁰ Jisas li kat wandi. Tak nyin kat tamba wowun. Kai walapman yinyeyan God kwutndeya apma

njivwa vigiyanyin waa tak nyin kat wowun waa Jisas wandi maa

41 kambak kwutaa kumbandi. Kumbandi maa kiya nyan ta waangu kwo lindi. Jisas nyinang-wutnat tanambitaa wandi. Nyaek, wagalawa vat tamba wupmin. Min kat sivu kiligowun.

42 njimbla njimbla wagaliwa vak wuka ligamin. Wunogwina liga nimba wutnjangat min kat kwundimba wowun. Wagalaliwa vak wuka ligamin waa kwundimba wowun. Wutaa God wandi maa yaa nyana waa wun kat yelavika ligiyandi waa God kat wandi.

43 God kat walaa nima kwundimba Lasaras laataa ngaga yaa mila waa walendi maa

44 kiyaa nyan laaptaa yandi. kiyandi maa waangumba taagavat tinja njimbla sivla waavwimba ndina mbangi mbaataa taagandi. Ndina man taamba wan waavwi ngilaa lindi maa wogwendi. Ndina mindama waavwimba kapmandi maa wogwendi. Wogwendi maa Jisas ndi kat wandi. Ndina waavwi njalak ngwula. Kwo ligiyandi waa wandi Jisas.

JUDANA NJAMBWI NMBA JISAS KAT VATNYAVAK YELAVITNDI

45 Maria kat tangapmat ta Juda Jisas yala kwuta njivwa vilaa ndi God wandi, yaa nyana waa yelavika lindi.

46 Ndina nat nimba wupma ana yelavitndi. Jisas kwutaa vak kat vilaa yiga Ferisi kat mbutndi.

47 Mbutndi maa Ferisio God kat kwunatiga njambwi nimbo wandi maa ndino nat nima sakwat njambwi nimbo ngambuvat yisolaa lindi.

yisolaa liga wandi. Nin angamak yigiyaniñ ndi kat. Niñma sakwat apma niñma njivwa kwutigandi.

48 Ndi kat kai walapman yineyan niña ngepmama niñba aywaa ndina kwupmba yigiyandi. Yindi maa nin kat viga Romba liga niñba yalaanin kat sigiyandi. Wan vak kat kai waigandi waa wandi.

49 Ndina kita nyan Kaiafas kat naambi God kat kwunatiga niñbana njambwi nyanat tindi. Ndi laataa ndi kat wandi. Ngwuk apma maawut ana yelavika ligangwuk.

50 Wan nyan Jisas kat vatnyaneyen nin aywaa ana kavle yigiyaniñ. Romba liga niñba nin Juda kat ana yaa sigiyandi. Nin kat tiga ndi Jisas kiyandeyan wovuna waa wandi.

51 Wanda nyaangit ndina maawupmba yelavitaana ana wandi. Kat naambi ndina njambwi nyanat tindangat God ndina maawupmba ngambundi maa wandi. Jisas ndinyangu kat tiga kiyagandi waa wandi Kaifas. Wanda nyaangitna angwa kat ana yelavika lindi. Ndi kwo wandi.

52 Wanda nyaangitna angwa kingiyan. Jisas Juda kat miña kwunapmat ana kiyandi. Kava kavamba liga niñba kat aywaa kwunapmak kiyandi. Ndi kat aywaa kwutaa kaliga Godna mbaapmamba tangavak kat kiyandi. Taagandi maa Godna nyaanguat tigiyandi.

53 Wungi nandinyamba yisolaa liga nyaangit ngambulaa Jisas kat sivak kat.

54 Wungi kat tiga Juda la ngepma ngepma Jisas ana yi ya yetilindi. Kwo kavamba liga ngepmat yindi. Efraim walinja ngepmat yindi. Wan

ngepma yilaa ndinogwi ndina mbaapma nimbo kita vat yetindi.

JISAS KAT KWATINDI

⁵⁵ Judana pesto pasova walinja pesto tamba ngway tolandi. Kava kavamba la Juda laataa Jerusalemat yindi. Tat nina nglambi njangigiyaniñ ngini pesto kat wuleigiyaniñ waa yelavitaa Jerusalemat yindi.

⁵⁶ Jerusalemat yilaa Jisas kat kwatindi. God kat kwunatinja ngayat wuleilaa awat sowat ngambulindi. Pesto kat anagandi yaiga waa awat sowat ngambulindi.

⁵⁷ God kat kwunatiga njambwi nimbgowi Ferisio nyaangit tamba kwindi. Kita nyan Jisas kat viga limeyan nin kat mbuiyamin waa wandi. Ndi kat kwupmat wanin waa wandi.

12

MARIA APMA NJANGU VEILIGA NGU JISASNA MAMBA KALITI

¹ Nandinya sila kita liga pasova walinja pesto tigiyandi. Jisas Betaniat yindi. Wan ngepma Lasaras ta ngepma. Tat wan nyan Lasaras kiyandi maa Jisas laap mila wandi mala laatndi.

² Ndina ngay wuleindi maa ndi kat kiginda kwutndi. Lasarasna nyange Mata kiginda wan nimba kat kansaga kwilili. Lasaras ndi njabimba nat nibagwinala ndalindi.

³ Tiga liga Maria apma njangu veila ngu klala Jisasna taga mamba salati. Wan ngu nima sanyamba wan gu kat nyangati. Wan nguna

njangu wan ngaymba la nimba aywaa wutndi. Apma njangu veilindi.

⁴ Kaliti maa Jisasna mbaapmamba la kita nyan Judas Iskeriot, ngini tiga Jisas kat kamwin kwigiyaa nyan li kat wandi.

⁵ Wan njangu veila ngu manda kat kwo kaliti. Wan ngu kwilaa sanya klalaa sanya lapman nimba kat kwigelan wovuna. 300 dola anagali klaiga waa wandi Judas.

⁶ Sanya lapman ta nimba kat ana nima vat yelavitaan wandi. Jisasna mbaapmamba la nimba kita yisoga taagalinja mani ndinai viga la. Viga liga nat njimbla sikuwutindi. Wan ngu kiilaa klaleya sanya ndi viga liga sikuwupmat yelavitaan wandi.

⁷ Wandii maa Jisas ndi kat wandi. Li kat wupma ke waa. Kiyawun maa wun kat waangumba taaganjeya njimbla kat yelavitaan wan njangu veila ngu kaliti wun kat.

⁸ Sanya lapman tiga nimba ngwulogwinala njimbla njimbla tilindi maa ndi kat kwigiyang-wuk. Wun ngini ngwulogwina njimbla njimbla ana ligiyowun waa wandi Jisas.

LASARAS KAT VATNYVAT WANDI

⁹ Jisas betanimba tinda vak kat wutaa Juda nima sakwat laataa yandi ndi kat vivat. Jisas kat mina vivak kat ana yandi. Ndino Lasaras kat vivak kat yandi. Tat Jisas wandi maa Lasaras kiyalaa liga laatndi. Ngii kat tiga ndi kat vivak kat yandi.

¹⁰ God kat kwunatiga njambwi nimba Lasaras kat vatnyavak kat yelavika lindi.

¹¹ Lasaras kat Juda nima sakwat vilaa nin kat kwagalalaa Jisasna mbaapmamba nima sakwat

nimba yiligandi waa yelavitaa Lasaras kat vatnyavat wandi.

JISAS KING TIKA VLA JERUSALEM WULEINDI

¹² Nat nandinya pesto kat yilaga nimba sakwat nimba mbambala Jisas Jerusalemat yaigandi waa wandi maa wutaa njambwi nyanat tinda vak kat yelavitaa

¹³ tipma ngla kalika kwutaa ndi kat vivat yandi. Ndi kat vilaa wandi. Wovun yamin. Min nin Isrel walina nimbana king min. God wandi maa yamin. Min apma njambwi nyan min waa nimba kwundimba walega walindi.

¹⁴ Jisas kwandi donki kita kwutaa lila mbunimba ndaaliga yandi. Ndi tamba la nyan piliwuta vak vla ndaaliga yandi.

¹⁵ Tamba piliwutndi.

saionmba liga nimba ngwuk ke nimamba yelavika

lingwa. Ngwutna njambwi nyan yaigandi.

Donkina

mbunimba ndaaliga yaigandi

waa tamba piliwutndi.

¹⁶ Wan tamba piliwutnda nyaangit Jisasna mbaapma nimba di ana yelavika lindi. Tamba la nyan piliwutnda vak vla ndi kat yindi waa ngini yelavika lindi.

¹⁷ Tak Lasaras kiyandi maa waangumba taagandi, lindi. Lindi maa Jisas ndi kat wandi maa laatndi. Laatnda vak va nimba ngepma ngepma yi ya mbutindii.

¹⁸ Lasaras kat wandi, laatnda vak kat wutaa nimba sakwat nimba Jisas kat vivat yandi.

19 Ni^ma sakwat nimba Jisas kat ya vak vi^{la}a Ferisi awat sowat wandi. Ndⁱ kat kwulapmat tⁱna vat tamba kwo vatnat tigandi. ndinyangu aywaa ndⁱna kwupmba yilindi.

GRIK WALINJA NI^MBAA JISAS VI^VAT WANDI

20 Wan pesto kat ya ni^mbana nat ni^mba Juda ana ndi Di Grik ndi. God kat yelavipmak Jerusalemat yindi.

21 Wundi Grik Filip kat yandi. Filipna ngepma Betsaida. Galilimba la ngepma. Ndⁱ kat yala wandi. Min, Jisas kat vi^{la}a ngambuvat yala liganiin waa wandi.

22 Wandi maa wutaa Filip yiga Endru kat mbutndi. Mbutndi maa mbik Jisas kat yiga mbupmbik.

23 Mbupmbik maa Jisas wandi. Wan nyinang-wutna vak ndinyangu kat simogwiliga nyan wun. Wun kat kwutaa vatnyanjeya njimbla tamba ng-way tolagandi. Wun kat vatnyandi maa God wuna si kwutaa katsogiyandi.

24 Mbutiwa nyaangit awuk ngwula. Kilinja mina sik kipmamba dalaa ningindeyan ni^ma sakwat mi sik wataa tigiyandi. Kipmamba ndalapman yindeyan ndi sik kita tigiyandi.

25 Niⁿo ndinyangu wungi vat sigit. Kita nyan ndⁱna mbagina njivwa mina kwuka ndⁱna mbangi mina kwunaka yetilindeyan wan nyan ndi kavle yigiyandi. Kita nyan ndⁱna mbangi kwunap-mak kat ndⁱna mbagina njivwa kwupmak kat kai wandeyan ndi njimbla njimbla apma vat tindeya vat kaligandi.

26 Kita nyan wunogwinala njivwa kwupmat wandeyan wunai yetiga vak vla yetigiyandi. Kita nyan wunogwinala njivwa kwutndeyan wuna nyaek ndina si kwutaa katsogiyandi.

WUN KAT KWUTAA KATSOGIYANDI WAA WANDI JISAS

27 Wun mbambala maawut nima vat yelavika ligowun. Wuna nyaek wagalagiyowun. Manda vatna wagalaweyan. Wun kat yavat tiga kavle vak kat kai awa waa walu? Kai. Wupma ana wagalagiyowun. Wun kat yavat tiga kavle vat klavat kan kipmat ngaga yawun.

28 Kupma waigowun wuna nyaekat. Avla mina si kwutaa katso mila waa waigowun waa wandi Jisas. Jisas wandi maa nyinangwupmba liga ngaga yaa kwundi wutaa wandi. Tak avla wuna si kwutaa katsowun. Ngini nat njambi kwutaa katsogiyowun waa wandi.

29 Wumba la nimba nyinangwupmba ligi ngaga yaa kwundi wutaa wandi. Vlap mlak wandi waa wandi. Nat nimba wutaa wandi. Ensel Jisas kat wandi waa wandi.

30 Jisas ndi kat wandi. Wan nyinangwupmba liga yandi, wukngwa kwundi wukwangat ana wandi. Wukngwangat wandi. Ngwutna maawut kwunapmak wandi.

31 Kan kipmana kavle vat aywaa vigiyandi. Vinjeya njimbla tamba ngway tolagandi. Kan kipmana nimba kat kavle maawut kwiliga nyan kat kwulakiyaa vat tamba ngway tolagandi.

32 Wun kat kwutaa katsondi maa kipmamba liga nimba kat yagwa waigowun. Wuna mbaapma

yaa wulei ngwula waa waigowun waa wandi Jisas.

³³ Ndi kat ngini vatnyanjeya vak kat yelavítaa wandi. Wun kat kwutaa katsogiyandi waa wandi.

³⁴ Jisas wandi maa wumba la nimba ndi kat wandi. Tamba la nimba God waa nyaangít piliwutnja vak vinin. God kwiya nyan Kraist njimbla njimbla tigiyaa nyana waa piliwutnja vak vinin. Min wamin. Wun Godna vak kípmamba liga nimba kat visimogwiliga nyan wun. Wun kat ngini vatnyagiyandi waa wamin. Min kanda min. Min wan nyan min? Waa wagalandi.

³⁵ Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Mbambala ngwutnogwinala liwan kemba liga ya vla ligowun. Mbambala wun kat vilii Godna apma vat visimogwi liga nyana waa yelavik ngwula. Samat tiga ngwuk kat kwagalalaa yigiyowun. Yiwun maa ngwuk ngan vla ligiyangwuk. Wuna apma vat ana viga ligiyangwuk. Wun kat vilapma Godna apma vat visimogwi liga nyana waa ana yelavikiyangwuk.

³⁶ Mbambala ngwutnogwinana tiwa vak vilaa yelavik ngwula. Wun kat vilaa Godna apma vat visimogwi liga nyana waa yelavikngweyan ngwuk apma vat tigiyangwuk waa wandi Jisas. Jisas walaa ndi kat kwagalalaa yindi. Yiga wun kat vilandi waa ndina mbangi yiga pagwulaa lindi.

JUDA NIIMA SAKWAT JISAS KAT KAI WANDI

³⁷ Niima sakwat niima njivwa kwutinda vak ndi vilindi. Vilaa God wandi maa yaa nyana waa ana yelavítndi.

38 Yelavitapman yilinja vak kat tamba la nyan Aisaia tamba piliwutndi. Piliwutnda nyaangipmba ngini wan vak yilindi.

Njambwi nyan, butina nyaangit ana wuka viga lindi. Godna kwondu vilaa ndi nimma nyana waa ana yelavika lindi
waa tamba piliwutndi Aisaia.

39 Wan Jisasogwinala ta Juda angamak Jisas njambwi nyanat tinda vak vilapman yindi. Ndi tamba la nyan Aisaia piliwutnda nyaangipmba yilindi.

40 Ndi tamba piliwutndi.

God wandi maa ndina mini ana vilindi. Ndina maawut ana yelavitindi. Ngi kat tiga God ndi kat yilinda vat ndina mini ana viga lindi. Ndina maawut ana yelavika lindi. Ngi kat tiga God ndi kat ana kwunakiyandi
waa piliwutndi Aisaia.

41 Tamba Aisaia piliwukna nyaangit Jisas njambwi nyanat tinda vak vilaa piliwutndi.

42 Ferisi Juda kat walindi. Kita nyan Jisas njambwi nyana waa wandeyan ndi kat kai waiganin. God kat yelavipmak yisolaa lineya ngay ana wuleigiyandi wan nyan waa walindi Ferisi. Judana nat njambwi nimba Jisas kat vilaa ndi njambwi nyana waa yelavitindi. Kwundimba ana walindi. Ferisi kat vaaka lindi.

43 Yelavita vak kat pagwua nimba nat nimba dina si kwutaa katsonjangat nimamba yelavika lindi. God ndina si kwutaa katsondangat ana nimamba yelavika lindi.

44 Jisas laataa nima kwundimba walega wandi. Kita nyan wun kat vilaa njambwi nyanat tiwa vak kat yelavitndeyan wun kat ay waa nyan God ndino ndi kat njambwi nyanat tinda vak kat yelavikiyandi.

45 Kita nyan wun kat vindan wun kat ay waa nyan God kat ndi viligandi.

46 Kemba liga ya vla viga kan kipma ngaga yawun. Njambwi nyanat tiwa vak kat kita nyan yelavitndeyan kulun walaa la kavle vat kwalalaa apma vat kemba liga vak vla yetigiyandi.

47 Kita nyan mbukwa nyaangit wutaa njambwi nyanat tiwa vak kat yelavitapman yindeyan ndi kat ana sigiyowun. Kan kipmamba liga nimba kat sivat ana yawun.

48 Mbukwa nyaangit wupmak kat kai waga wun kat kai waliga nyan ndi kavle vat klaigandi. Ngini yaiga nandinya mbambala mbutiwa nyaangit wan nyan kat nimbi nda vla sindi maa kavle yigiyandi.

49 Mbutiwa nyaangit wuna yelavika vapmba ana mbutiwun. Nyaek wunkat wandi maa yaa mbutiwun.

50 Wuna nyaek mbuta nyaangit wutaa njimbla njimbla apma vak mina yetigiyandi. Viligowun. Ngi kat tiga kwo ana mbutigowun. Wuna nyaek wun kat waa nyaangit mina mbutigowun waa wandi Jisas.

13

*JISAS NDINA MBAAPMA NMOMBANA MAN
NJANGINDI*

1 Pasova walinja pesto tamba ngway tolondi. Jisas tamba yelavitndi. Kan kipma kwagalala wuna nyaek tiga kavat yiweya njimbla tamba ngway tolondi waa yelavika lindi. Jisas kan kipmamba liga ndina mbaapmamba la nimba kat njimbla njimbla nima maawut yelavika liindi.

2 Ndi kat nima maawut yelavika liga ndinogwina nao kindi. Wan nglaambu nao kiga kiyagindi maa Seten yaa Judas iskeriot Saimona nyan ndina maawupmba ngwandindi maa Judas kamwin kwindeya vak kat yelavika lindi.

3 Jisas viga lindi. Ndina nyaek God ndi kat kwanda kwanda aywaa viga lindangat kwindi. God wandi maa valaa ligowun waa viga lindi Jisas. Ngini God tiga kavat lungwamataa yigiyowun waa viga lindi Jisas.

4 Jisasna mbaapma nimba awat sowat kwulaka njambwi nimbat tivak valinja nyaangit wutaa Jisas kiginda kilinja njambimba ndaa liga laataa ndina kumbula linda waavwi sivenga taagala taul klalaa ndina yipma sitndi.

5 Sitaan nima awmba ngu kendolaa ndina mbaapmamba la nimbabu man ngu klalaa njangilaa yipma sitnda taulmba lapmiga klalaa ndina man wungi taulmba nyangatndi.

6 Njangilaa yiga Saimon Pitana man njangivat tindi. Pita ndi kat wandi. Njambwi nyan manda kat wuna man njangigiyamin. Ana nglaatndi waa wandi Pita.

7 Wandii maa Jisas ndi kat wandi. Kwutuwa njivwana angwa ngwuk ana viga ligangwuk. Ngini viga ligiyangwuk waa wandi Jisas.

⁸ Pita ndi kat wandi. Wuna man njangivak kat kai wowun waa Pita wandi maa jisas ndi kat wandi. Min kat ngu njangilapman yiweyan wuna mbaapmamba ana ligiyamin waa wandi maa Pita wandi.

⁹ Njambwi nyan wuna man mina ke njangiga. Wuna nambu wuna taamba aywaa njangi mila waa wandi maa Jisas wandi.

¹⁰ Mina man mina njangiweyan kwo ligiyamin. Ngwuk kat ngumba njangiweyan minamba kavle vak ana ligiyandi. Ngwut apma vat tigiyangwuk. Ngwuk kat aywaa ana wupma wowun waa wandi Jisas.

¹¹ Wan taamba vili kiyeli vililik nimbara kita nyan wun kat kamwin kwigiyandi waa yelavita ngwuk aywaa ana apma vat tigangwuk waa ndi kat wandi.

¹² Ndina man aywaa njangilaa ndina kumbula linda waavwi klalaa kwusolaa nda liga wandi ndi kat. Ngwuk kat yuwa vatna angwa yelavika ligangwuk? wandi.

¹³ Wun kat simogwi liga nyan njambwi nyan min waa waligangwuk. Wovun wupma waligangwuk. Wun simogwi liga njambwi nyan wun.

¹⁴ Wun ngwutna njambwi wun. Mat nyan vla liga ngwula man njangiligowun. Ngwuk wupma awat sowat njangi ngwula.

¹⁵ Kan ngwuk kat njivwa kwuta nyan vla yuwa vat vilaa ngwulo wupma yiga yetimba ngwuk.

¹⁶ Ngwuk kat kita nyaangit waigowun. Ngwuk awuk ngwula. Njivwa kwutiga nyan ndi kat njivwa kwiliga nyana njambwi nyan ana ndi. Ya

nyan ndi kat ay waa nyana njambwi nyan ana ndi.

¹⁷ Wawa nyaangit ngwuk yelavik ngwula. Wutaan wan nyaangitmba yiga yetingweyan ngwutna maawut apma vat tigiyandi.

¹⁸ Ngwuk kat aywaa ana wowun. Wuna mbaapmamba taagaweya nimba viga ligowun. Ngwula kita nyan God waa tamba piliwutnja nyaangipmba yigiyandi.

Kita nyan wunogwinala kiginda kiliga nyan
wun
kat kavle yindi
waa tamba la nyan piliwutndi.

¹⁹ Ngini ngwula kita nyan wun kat kavle yigiyandi. Tak ngwuk kat mbukowun. Wan yindeya kavle vak vilaa Jisas ndi God wandi, yaa nyana waa yelavikiyangwuk.

²⁰ Ngwuk kat kita nyaangit waigowun. Ngwuk awuk ngwula. Wuna njivwa yiga agwut wowun ma kwukiya nimba kat apma vat yinjeyan wunkat apma vat yi vla ligiyandi. Kita nyan wun kat apma vat yivat wandeyan wuna njivwa yiga agwut wowun maa kwukiya nyan kat apma vat yigiyandi waa wandi Jisas.

JUDAS JISAS KAT SINJANGAT KAMWIN KWIGA LINDI

²¹ Jisas wan nyaangit ngambulindi, ndina maawut viyalindi, wandi. Ngwuk awuk ngwula. Ngwutna kita nyan wun kat sinjangat kamwin kwigiyandi waa wandi maa

²² ndina mbaapmamba la nimba awat sowat viga anda nyana waa wagalandi.

²³ Ndina mbaapmamba la nat nyan Jisasna ngwaymba lindi. Jisas ndi kat woviyaguga lindi.

24 Pita ndi kat vilaa Jisas kat wagala mila waa wandi.

25 Pita wandi maa Jisasna ngwayumba la nyan wagalandi Jisas kat. Njambwi nyan anda nyan kat wamin waa wandi.

26 Jisas ndi kat wandi. Kiginda kwutaa njangwimba salataa kwiweya nyan kat wowun waa walaa kiginda kwutaa njangwimba taagalaa Judas Iskeriot Saimona nyan ndi kat jisas kwindi.

27 Kwindi maa kindi. Kindi maa Seten ndina maawut wuleindi maa Jisas Judas kat vilaa wandi. yimeya vak kwiyatapman ay mila waa wandi Jisas.

28 Jisas waa nyaangitna angwa njambimba ndaa liga kiginda kila nimba ana yelavika lindi.

29 Ndina nat nimba yelavitndi. Judas yisoga laagalina sanya ndi viga ligandi. Pesto yaiga nandinya nin alipsiga kiginda klaiganin. Ndi klavat anagandi ya. Sanya lapman nimba kat sanya kwivat anagandi ya waa nat nimba yelavitandi.

30 Judas kiginda kilaa laataa wogwendi. Tamba ngan ndandi, wogwendi.

KUPI NYAANGIT

31 Yindi maa Jisas ndi kat wandi. Wun Godna vat ndinyangu kat visimogwiliga nyan wun. Njambwi nyanat tuwa vak samat tiga vigiyandi. Vilaa yelavika God njambwi nyana waigangwuk.

32 Wun kat vilaa Godna si kwutaa katsongweyan God wuna si kwutaa katsogiyandi. Samat tiga katsogiyandi.

33 Wuna nyangu ngwutnogwinala sivila ana ligiyowun. Samat tiga yiwan maa wun kat

kwakiyangwuk. Tak Juda kat wowun. Yiweya kava ngwuk ana alipsiga yaigangwuk. Ngwutno ngwuk kat waigowun. Yiweya kava ana wuna kwupmba yaigangwuk.

³⁴ Ngwuk kat mandip kipi vat yiga yetingweya vat mbukiyowun. Awat sowat ngwuk ngwula maawupmba nima vak yelavik ngwula. Ngwuk kat nima vak yelavika luwa vak vla awat sowat nima vak yelavika ali ngwula.

³⁵ Awat sowat nima maawut yelavika tingweya vak vilaa nat nimba waigandi ngwuk kat. Ndi Jisasna mbaapmamba la nimba ndi waa waigandi waa wandi Jisas.

PITA JISAS KAT KAI WAIGANDI

³⁶ Jisas wandi maa Pita ndi kat wandi. Njambwi nyan min andamala yimeya waa wandi maa Jisas wandi. Yiweya kava mbambala ana alipsiga yigiyamin. Samat tiga ngini yigiyamin waa wandi Jisas.

³⁷ Pita ndi kat wandi. njambwi nyan manda kat ana alipsiga yigiyamin waa wun kat wamin. Mina si kwunapmak kat tiga kiyaweyan wovuna. Ana vaakiyawun waa wandi Pita.

³⁸ Jisas ndi kat wandi. Mina si kwunapmak kat tiga kiyameyan wamin? Wun kat. Wupma kwo wamin. Waweya nyaangit min awup mila. Ngambi ngan wun kat njambi kuvut kai wamin maa ava nyaaga viyagandi waa wandi Jisas.

¹ Jisas ndina mbaapmamba la nimba kat wandi. Ngwuk nima maawut ke yelavika lingwa. God njambwi nyana nin kat viga ligiyandi waa yelavika ligangwuk. Wuno wun kat wupma yelavia ali ngwula.

² Wuna nyaek tiga kava nima sakwat tili kava ligandi. Tili kava tilapman tigendan ngwuk kat mbukewun. Tingweya kava yiga kwunakiyowun.

³ Yiga tingweya kava kwunataa ngwuk kat kaliyat at yaigowun. Ngwuk kat kaliwun mala wunai tiga kavamba kita vat yetigiyarin.

⁴ Yiweya kava ngwuk viga ligangwuk. Yiweya ava yambi ngwuk viga ligangwuk waa wandi Jisas.

⁵ Wandı maa Tomas ndi kat wandi. Njambwi nyan yimeya kava nin ana viga liganin. yimeya ava yambi nin anda vapmba vigiyanin waa wandi maa Jisas wandi.

⁶ Wun wunayi ava yambi. Wun savagu liganyaangit angwa nyaangit mbutiga nyan wun. Wun ndinyangu kat apma vat yiga yetinjeya vak kwiliga nyan wun. Wuna nyaek tiga kava wuleinjeya nat yambi kai. Wun wunayi ava yambi. Nat ava yambi kai. Ava yambi kitak.

⁷ Wuna angwa vak kat viga ligengwan wuna nyaek kat viga ligengwuk. Samat tiga wuna angwa vak vilaa ndi kat viga liligiyangwuk waa wandi Jisas.

⁸ Jisas wandi maa Filip ndi kat wandi. Njambwi nyan mina nyaek kat nin kat visimogwi mila. Vivat wanin. Ndi kat vilaa nat nda kat ana wagalagiyarin waa wandi Filip.

⁹ Jisas ndi kat wandi. Tamba ngwutnogwinala njimbla njimbla tiligowun. Filip tuwa vak ana viga

ligamin? Wun kat va nyan wuna nyaek kat tamba vindi. Mina nyaek kat nin kat visimogwi mila waa manda kat wamin.

¹⁰ Wun wuna nyaeknonala kita lulu tigali. Ngwuk wupma ana viga ligangwuk? Ngwuk kat mbantuwa nyaangit wunai yelavika liga vapmba ana mbutigowun. Wuna nyaek wuna maawupmba tindi, mbutigowun. Kwutuwa njivhana angwa ndinamba ligandi.

¹¹ Jisas ndina nyaeknonala kita lulu tigambit waa yelavik ngwula. Wupma yelavitapman yingweyan kwutuwa nima njivwa vilaa Jisas ndi njambwi nyana waa yelavika ali ngwula.

¹² Ngwuk kat nyaangit kita waigowun. Ngwuk awuk ngwula. Kita nyan njambwi nyanat tuwa vak kat yelavika lindeyan kwutuwa njivwa vla ndino kwukiyandi. Kan kipma kwagalalaa wuna nyaek tiga kavat yiwan maa wunai kwutiga njivwa ndi kwulaka kwukiyandi.

¹³ Ngwuk kat kwagalalaa nyinangwut yiwan mala wuna si waga wuna nyaek kat wagalangweya nda ngwuk kat kwigiyowun. Wunamba klalaa wuna nyaekna si kwutaa katsogiyangwuk.

¹⁴ Wuna si waga wuna nyaek kat wagalangweya nda ngwuk kat kwigiyowun.

GODNA WAAGAN YAIGA VAK

¹⁵ w Wun kat woviyaguga lingweyan wunai waa nyaangipmba yiga yeti ngwula.

¹⁶ Nyaek kat wagalawun mala ngwuk kat kwunatiyiya nyan kwigiyandi. Wan nyan ngwutnogwinala njimbla njimbla kwunaka tigiyandi.

¹⁷ Wan nyan Godna waagana. Ndi apma maawut kwiliga nyana. Ndinamba klalaa apma

vak yelavika ligiyangwuk. Kan kipmamba liga kwo nimba kat ana yaigandi. Kwo nimba ndi kat ana vigiyandi. Ndina si wuka ndina mindama viga ana ligandi. Ngwuk viga ligangwuk. Ngwutnogwinala tigandi. Ngini ngwutna maawupmba tigiyandi.

18 Ngwusi nyangu vla lingwangat ana ngwuk kat kwagalagiyowun. yilaa smat tiga lungwamataa yaigowun.

19 Samat tiga kipmamba liga ndu lagwa wun kat ana vigiyandi. Ngwuk apma maawupmba yelavika wun kat vigiyangwuk. Wun apma vat yiga yetiligowun. Ngwuk wunai yetiga vla yetigiyangwuk.

20 Yaweya nandinyamba vigiyangwuk. Wun God vla tuwa vak kat vigiyangwuk. Wuna yelangimba lingwangat vigiyangwuk. Ngwutna maawuprnna luwa vak vla wuna yelangimba ligangwuk.

21 Kita nyan wunai waa nyaangit wutaa kwutaa lindeyan wan nyan woviyaguga linda vak viligowun. Kita nyan wunkat woviyaguga lindeyan wuna nyaek ndi kat woviyaguga ligiyandi. Wuno ndi kat woviyaguga ligiyowun. Wan nyan kat yetuwa vak visimogwi kiyowun. Visimogwiwun maa wuna angwa vak vigiyandi.

22 Judas Jisas kat wandi. (Jisas kat kwutnjangat kamwin kwiya Judas Iskeriot ana ndi. Nat Judas.) Ndi wandi. Njambwi nyan. Ngini ngwuk kat yetuwa vak visimogwiwewan kwo liga nimba ana vigiyandi waa wamin. Anda vatna vilapman yinjeya waa wandi Judas.

23 Jisas ndi kat wandi. Kita nyan wun kat woviyaguga lindeyan wunai waa nyaangipmba yetigiyandi. Wan nyan kat wuna nyaek woviyaguga ligiyandi. Wunagwio wuna nyaekno yalaa ndina maawupmba tigiyali. Kwo liga nimba ana vigiyandi.

24 Kita nyan wun kat kai wandeyan wunai waa nyaangipmba ana yetigiyandi. Ngi kat tiga ana vigiyandi. Wawa nyaangit wuna maawupmba ana wowun. Wun kat nyaek ay mila wandi maa ywawun. Wawa nyaangit ndinamba klawun.

25 Mbambala ngwulogwinala yetuwa njimbla wan nyaangit mbutigowun.

26 Ngini wuna nyaek ndina waagan ndi kat ay waigandi. Wuna wugin tivak yaigandi. Ngwula lak kwaigandi. Ngwuk kat apma vak ay waa visimogwi kiyandi. Ngwutna maawut kwunatndi maa ngwuk kat wawa nyaangit kat ngwutna maawut ana tivigiyandi.

27 Ngwuk kat apma maawut kwilaa kwagalala yigiyowun. Kipmamba liga kwo nimba apma maawut kwilinja vla ana kwigiyowun ngwuk kat. Yelavituwa apma maawut ngwula lak kwagalala yigiyowun. Ngi kat tiga ngwuk nima maawut ke yelavikngwa. Ke vaaka lingwa.

28 Ngwuk kat kwagalala yilaa ak llungwamataa ngwuk kat yaigowun. Tamba wowun ngwuk kat. Ngwuk wuka ligangwuk. Wutaa manda kat nima maawut yelavika ligangwuk. Wunkat woviyaguga ligengwan wuna njambwi nyan kat wuna nyaek kat yiga vigiyowun waa wowun maa wutaa solat siga ligengwuk. Yiwun maa wuna

nyaek ngwuk kat apma nglei vat yigiyandi waa wowun maa solat siga ligiyangwuk.

²⁹ Yiweya vak kat tak ngwuk kat mbukwun. Ngini yigiyowun. Yiwun maa yelavikiyangwuk. Tak nin kat mbutndi yindeya vak. Ndi njambwi nyana waa yelavikiyangwuk.

³⁰ At nat njamba ngwutnogwinala nima sakwat nyaangit ana ngambugiyowun. Kan kipmamba liga kwo nimbara njambwi nyan Seten nat nyamba wuleilaa yaigandi. Wan yaiga nyan wun kat ana alipsiga kwulakiyandi. Yalaa wun kat kwutndi maa vilaa nima maawut wana yelavikngweya. Ndi ana kwulakiyandi.

³¹ Wun wuna nyaek kat woviyaguga ligowun. Ndina kwundi wuka ligowun. Ndi kat woviyaguga luwa vak ndina kwundi wuka luwa vak kat kipmamba la nimba vinjangat wowun. Laataa yigiyarin waa wandi Jisas.

15

JISAS ANGWA MI VLA LIGANDI

¹ Jisas wandi. Wun apma kilinja sitna mina angwa vla ligowun. Nat nyan wupma kai. Wun wunayi kita. Wuna nyaek mi kat viga liga nyan vla ligandi.

² Wunamba liga nyan mi sandi vla ligandi. Sik kwalapman yiliga sandi wuna nyaek yalaa kalitaan yaagiligandi. Sik kwaliga sandi samat kalitaan kwunatigandi. Kwunatndi maa sik nima sakwat kwaigandi.

³ Ngwuk kat mbantuwa nyaangit ngwutna maawut tamba kwunatndi maa kwo liga ngwuk.

4 Wuna mbaapmamba liga wun kat ke kwagalangwa. Wun ngwutna maawupmba yetigiyowun. Mi sandi kapma lindeyan sik ana kwaigandi. Mi sandi angwo lindeyan sik kwaigandi. Ngwutno wungivat sigit. Wuna mbaapmamba tilapman yingweyan apma njivwa ana kwukiyangwuk.

5 Wun angwa mi vla ligowun. Ngwuk sandi mi vla ligangwuk. Kita nyan wuna mbaapmamba lindeyan ndina maawupmba liweyan ndi nima sakwat apma njivwa kwukiyandi. Wun kat kwagalalaa kapma lingweyan apma njivwa ana kwukiyangwuk.

6 Ndi kita nyan wun kat kwagalalaa yindegan kalitndi maa liga wula liga sandi vla ligiyandi. Ndi kat kita livwimba yisolaa yamba tugiyandi.

7 Wuna mbaapmamba liga mbantuwa nyaangit maawupmba yelavika wun kat wagalangweya nda ngwuk kat kwigiyowun.

8 Ngwuk kat kwiwun maa nima sakwat apma njivwa kwukngweyan nat nimba vilaa Godna si kwutaa katsogiyandi. Nima sakwat apma njivwa kwukngweyan wuna mbaapma nimba vla ligiyangwuk.

9 Wuna nyaek wun kat nima maawut yelavika linda vla ngwuk kat wuno nima maawut yelavika tigowun. Ngwuk kat yelavika tuwa vak ngwula maawut ke tivinda. Njimbla njimbla yelavika ali ngwula.

10 Mbutuwa nyaangipmba yiga yetingweyan ngwuk kat nima maawut yelavika luwa vak ngwutna maawut ana tivigiyandi. Wuno wuna nyaek mbutinda nyaangipmba yiga yetigowun.

Yetiga liga wun kat nima maawut yelavika linda wuna maawut ana tiviligandi.

¹¹ Ngwuk kat mbantuwa nyaangit wutaa solat siga yetilimbangwuk walaa mbutigowun. Nimamba solat siga yetilimbangwuk walaa mbutigowun.

¹² Ngwuk kat kit nyaangit mbupmat yigowun. Kingi nyaangipmba yiga yetilimbangwuk. Ngwuk kat nima maawut yelavika ali njwula.

¹³ Kita nyan ndina ali nimba kat nima maawut yelavika liga ndi kat tiga kiyandeyan wan nima vatna. Nat vak wan vak kat ana kwulakiyandi.

¹⁴ Mbutuwa nyaangipmba yiga yetingweyan ngwuk wuna ali nimba tigiyangwuk.

¹⁵ Ndi wuna njivwa kwutiga nimba ndi waa ana ngwuk kat ngini waigowun. Njivwa kwutiga nimba njambwi nyana maawupmba liga vak ana viga yelavika ligandi. Ngwuk wupma kai. Ndi wuna ali nimba ndi waa ngwuk kat waligowun. Wuna nyaeknanamba wukwa nyaangit ngwuk kat aywaa visimogwiwun, viga wuka yelavika ligangwuk.

¹⁶ Ngwutna maawupmba wuna mbaapma ana wuleingwuk. Ygwa wowun, wuleingwuk. Yiga apma njivwa kwupangwuk walaa ngwuk kat wowun. Kwukngweya njivwa ana kwo vatnat tigiyandi. Wuna si waga wuna nyaek kat waglangweya nda ngwuk kat kwigiyandi.

¹⁷ Awat sowat nima maawut yelavika ali ngwula waga wowun ngwuk kat. Wan ngwuk kat wawa nyaangitna angwa nyaangit.

WAIGANDI

18 Kipmamba liga kwo yetiga nimba ngwuk kat kai wanjeyan ngwuk yelavik ngwula. Tak Jisas kat kai wandi waa yelavik ngwula.

19 Ndina mbaapma nimba tigengwan ngwuk kat ana kai waigandi. Ngwuk kapma mbaapmamba liga nimba ngwuk. Ngwuk kat wowun mala ndi kat kwagalalaa kapma mbaapma wuleingwuk. Ngi kat tiga ngwuk kat kai waigandi.

20 Tak ngwuk kat mbantuwa nyaangit yelavik ngwula. Tak wowun ngwuk kat. Njivwa kwutiga nyan ndina njambwi nyan kat ana kwulatigandi waa tak ngwuk kat wowun. Wun kat nima vat kavle vat yiligandi. Ngwulo ngwuk kat wupma nima vat kavle vat yigiyandi. Wuna nyaangit wupmak kat ndi kai wandi. Ngwulo ngutnai mbutigiya nyaangit wupmak kat ndi kai waigandi.

21 Wun kat ay waa nyan kat ndi ana viga ligandi. Ngi kat tiga wuna si waga yiga yetingweyan ngwuk kat nima vat kavle vat yigiyandi.

22 Ndi kat yalaa wan apma nyaangit mbutapman yingweyan kavle vat yiga yetilinja vak ana vigendi. Tamba yalaa mbukwun maa viga ligandi. Kavle vat yiga yetilina vak ana maawupmba yelavitnin waa ana alipsiga waigandi.

23 Wun kat kai waliga nyan wuna nyaangik kat kai waigandi.

24 Ndi kat yalaa kwutuwa njivwa tak yaa nyan wupma ana kwutndi. Wupma kwutapman yigewan kavle vak yiga yetilinja vak ana vigeendi. Mbambala ndina kavle vat tamba viga ligandi. Vilaa wunogwi wuna nyaek kat kai waligandi.

25 Ndina tamba la nyan God wandi, piliwutnda nyaangipmba ndi wungi vapmba yiga yetindi.

Wun kat kwo kai wandi. Angwa kai waa tamba piliwutndi.

26 Ngini nyaek kat wagalawun maa ngwuk kat kwunatiga nyan kat ay wandi maa ngwuk kat yaigandi. Ndi Godna waagana. Ndi Godno kita vat tiga nyana. Ndi savagu liga apma nyaangit mbutiga nyana. Ngwuk kat yalaa wunai mbutiga vak vla ngwuk kat mbukiyandi. Mbutndi maa wuna vak viga ligiyangwuk.

27 Ngwutno nat nimba kat wunai mbutiga vak vla mbukiyangwuk. Tak wunogwinala tingwuk. Wuna njivwa lakna njimbla wunogwinala tingwuk. Mbambala wunogwinala tiga wuna njivwa kwuselakwun maa viga ligangwuk. Vilingwa vak mbukiyangwuk.

16

1 Maawupmba yelavika lingwa vak wata kwalla lingweya. Ngivak kat tiga kan nyaangit ngwuk kat wowun.

2 Ngini God kat yelavipmak yisolaa linja ngay ngwuk ana wuleigiyangwuk. Juda ngwuk kat kai walaa kiklindi maa ngini ana wuleigiyangwuk. Godna njivwa kwupmak ndi kat vatnyagiyanin waa ngwuk kat waigandi.

3 Wuna nyaek at ana viga ligandi. Wuno wun kat ana viga ligandi. Ngi kat tiga kavle vat nimavat ngwuk kat yigiyandi.

4 Ngini yaiga vak kat mbambala ngwuk kat mbukowun. Ngini wan vak yandi maa yelavikiyangwuk. Nin kat mbutnda vak tamba

yaandi waa yelavikiyangwuk. Tak ngwuk kat ana mbukwun. Ngwuk kat kwagala mina liga kan mbukowun.

GODNA WAAGAN KWUTA NJIVWA

5 Wun kat ay waa nyan tiga kavat yi mina ligowun. Andamala yimeya waa ngwutna kita nyan ana wun kat wagalaligandi. Yiweya vak kat ana yelavika ligangwuk. Kwagalalaa yiwan mala kapma lingweya vak kat mina yelavika ligangwuk.

6 Yigiyowun wowun maa nima vat yelavika ligangwuk.

7 Nima maawut ke yelavika lingwa. Ngwuk kat woseka ana waigowun. Ngwuk kat kwagalalaa yiweyan apma vatna. Ngwuk kat kwagalalaa yilapman yiweyan ngwutna maawuk kat kwunakiyaan yanana yaigandi. Yilaa wowun maa ngwuk kat yaigandi.

8 Yalaa njivwa kuvuk kwukiyandi. Kipmamba la kwo nimba kavle vak yiga yetilinja vak yalaan ndi kat visimogwindi maa vigiyandi. Apma vat ndi kat visimogwi kiyandi. Maawupmba liga vak vilaa siga nagugiyandi.

9 Ndina kavle vat anda vatna. Njambwi nyanat tuwa vak ana yelavika lindi. Kan kavle vatna.

10 Ngwuk kat kwagalalaa wuna nyaek tiga kava yigiyowun. Yiwan maa kipmamba liga nimba kat apma vat simogwigiyaa nyan kai. Ngi kat tiga yaiga nyan ndi kat apma vat simogwi kiyandi.

11 Wan nyan yalaan kipmamba liga nimba siga nagulinja vak kat kai walaa kavle vak apma vak simagalaa savagu vapmba siga nagugiyandi.

Siga nagundi maa kipmamba liga nimba vilaa yelavikiyandi. Nina njambwi nyan kavle maawut yelavika ligandi waa yelavikiyandi.

¹² Ngwuk kat mbukweya ni'ma sakwat nyaangit kingi liga. Ngwuk kat mbukweya mbambala ana yelavikiyangwuk.

¹³ Ngini apma maawut kwiliga nyan Godna waagan yalaa ngwuk kat apma maawut kwindi maa yelavika ligiyangwuk. Avla ndinai yelavikiyaa vapmba ana ngwuk kat mbukiyandi. Wunamba wutnda nyaangit yiga ngwutnamba mbukiyandi. Ngini yaiga vak ngwuk kat visimogwi kiyandi.

¹⁴ Wuna si kwutaa katsogiyandi. Wunamba wutnda nyaangit yiga ngini ngwutnamba mbutndi maa wutaa yelavika ligiyangwuk.

¹⁵ Wuna nyaek ta vak aywaa viga kwutaa ligowun. Ngivak kat yelavita wowun. Wunamba wutnda nyaangit yiga ngwutnamba mbutindi maa wutaa yelavika ligiyangwuk waa wowun.

NGLALAA LIGA NGINI SOLAT SFIGIYANGWUK

¹⁶ Samat tiga wun kat ana vigiyangwuk. Tiga liga ngini nat njambi vigiyangwuk. Wuna nyaek tiga kava yivat tigowun waa wandi Jisas.

¹⁷ Jisas wandi maa ndina mbaapmamba la nat nimba wandi. Samat tiga wun kat ana vigiyangwuk. Tiga liga ngini wun kat nat njambi vigiyangwuk. Wuna nyaek tiga kava yivat tigowun waa manda kat wandi waa wandi.

¹⁸ Samat tiga vigiyangwuk waa wanda nyaangit manda kat wandi. Nin ana yelavika liganin waa wandi.

¹⁹ Jisas kat wagalavat yelavika linja vak vilaa ndi kat Jisas wandi. Awat sowat ngambuga

manda kat wagala ligangwuk. Samat tiga wun kat ana vigiyangwuk. Tiga liga ngini wun kat nat njambi vigiyangwuk waa wawa vak kat manda kat yelavikagangwuk.

20 Ngwuk kat woseka ana wawun. Yiwun maa nima vak yelavika nglraigangwuk. Yiwun ma kipmamba la kwo nimba ndi solat sigiyandi. Nima vak yelavika nglangwa vak ngini ngiligiayandi. Ngini solat sigiyangwuk.

21 Kan vak taagwa nyan kwupmat tiga tila vak kita vatna. Nyan kwupmak tila njimbla ana solat siligali. Kavle vat tiligali. Ngini nyan kwutaa nima vak solat siga tak tila kavle vak maawut tivigiyali. Wun nyan tamba kwukwun, kwo ligandi waa yelavika solat siga ligiyali.

22 Mbambala nima vak yelavika ligangwuk. Ngini ngwuk kat yaa viwun ma solat sigiyangwuk. Solat singweya vak kita nyan ana viyesendagiyandi.

23 Wan yaiga nandinya nimamba solat siga kita nda kat wun kat ana wagalgiyangwuk. Ngwuk kat nyaangit kita waigowun. Awuk ngwula. Mbambala wuna si waga wuna nyaek kat wagalangweya nda ndi kwigiyandi.

24 Tak wupma ana wagalangwuk. Wagala ngwula. Wagalangweya vapmba klaigangwuk. Klalaa nimamba solat sigiyangwuk.

JISAS KIPMANA VAK KAT KWULATIGANDI

25 Mbambala ngwuk kat pagwuga nyaangit nandinya nandinya mbutigowun. Ngini yaiga njimbla pagwuga mbukwa nyaangit kwagalalaa

kapmba wuna nyaekna vak kat mbukiyowun ngwuk kat.

²⁶ Wan yaiga nandinya wuna si waga wuna nyaek kat avla wagalagiyangwuk. Ngwutna nindimba liga ngwuk kat tiga ana wagalagiyowun. Ngwuk avla wagalagiyangwuk. Ndi wukiyandi.

²⁷ Ndi ngwuk kat woviyaguga ligandi. Wukiyandi. Wunkat woviyaguga yelavika lingwa vak kat wuna nyaek vilaa ngwuk kat woviyaguga ligandi.

²⁸ Tak wuna nyaek tiga kavamba tiwun. kwalalaan wuna nyaek tiga kavat lungwamataa yigiyowun waa wandi Jisas.

²⁹ Jisas wandi maa ndina mbaapma nimba ndi kat wandi. Pagwula liga nyaangit ana mbutigambin. Kapmba liga nyaangit mina mbutigani.

³⁰ Nin viga liganin. Nima nambuo liga nyan min. Nambu klavat nat nimba kat ana wagalgiyamin. Apma nambu lima vak vilaa yelavitiganin. Godno tiga yamin waa viliganin waa wandi maa Jisas ndi kat wagalandi.

³¹⁻³² Njambwi nyanat tuwa vak ngwuk wun kat viga ligangwuk? Kai? Ngini yaiga njimbla tamba ngway tologandi. Ngwuk kat nima vat yindi ma ngwuk kava kava vaaka yigiyangwuk. Wun kat kwagalangwuk maa kapma tigiyowun. Kapma ana ligiyowun. Wuna nyaek wunogwinala tigiyandi.

³³ Apma vat yelavika limbangwuk waa wan nyaangit ngwuk kat mbutiwun. Kipmamba liga nimba ngwuk kat nima vat yigiyandi. Ngwuk

wata yelavika lingweya. Ndi kat tamba kwulak-wun waa wandi Jisas. Walaa God kat wandi.

17

JISAS NDINA MBAAPMA NMBA KAT TIIGA GOD KAT WAGALANDI

¹ Jisas tanambika nyinangwutnat vilaa ndina nyaek kat wagalandi. Wuna nyaek, yaiga njimbla tamba yalaa ligandi. Ndi kat njambwi nyanat tuwa vak visimogwimba min. Ndi kat visimogwimin, wun mina nyan mina si kwutaa katsowun maa viga wukiyandi.

² Kipmamba liga nimba njambwi nyanat tuwangat wun kat kwondu kwimin. Wun kat kwima nimba kat njimbla njimbla apma vat yiga yetinjeya vak kwiwangat wun kat kwondu kwimin. Ngi kat tiiga wun kat kwima kwondu ndi kat simogwi mila.

³ Njimbla njimbla apma vak yiga yetinjeya vak kingiyan. Min God apma nyan min. Minai liga vla liga nyan ana ligandi. Min njambwi nyan kita ligamin. Mina si wuka mina mindama viga wuno wun kat Jisas Kraist ay wama nyan wun wuna si wuka wuna mindama viga lilinjeyan apma vak yetigiyandi.

⁴ Kan kipmamba yalaa wunkat wama njivwa tamba kwutnyagiwun. Wama njivwa kwutaa mina si kwutaa kwosowun.

⁵ Tamba kan kipma ana lindi, wun tamba nima nyanat tiwun. Nyaek, tamba njambwi nyanat tuwa vak wun kat nat njambi agwi mila.

⁶ Kan kipmamba liga wamin maa wun kat yaa nimba ndi kat minai liga vat simogwiwun. Tak ndi

mina nyanguat tindi. Ndi kat wuna lak kwimin. Minai kwiya nyaangit maawupmba yelavika kwuttaa yi ya yetiligandi.

⁷ Kwutuwa njivwa minai yelavika liga vapmba kwutigowun. Ndi tamba viga wuka ligandi.

⁸ Wun kat mbupma nyaangit ndi kat tamba mbukwun maa tamba wuka ligandi. Minai liga kavamba liga wamin maa yaa nyan wun. Wuka ligandi.

⁹ Ndi kat tiga min kat wagalaligowun. Kan kipmamba liga kwo nimba kat tiga ana wagalaligowun. Wun kat kwima nimba kat tiga min kat wagalaligowun. Wun kat kwima nimba kat tiga min kat wagalaligowun. Mina nimba ndi.

¹⁰ Mina nimba wuna nimba ndi. Njambwi nyanat tuwa vak viga liga wuna si kwuttaa katsoligandi.

¹¹ Mina lak yavat kan kipma tamba kwagala mina ligowun. Ndi kan kipmamba kwagalalaa yawun, kapma ligiyandi. Wuna apma nyaek mina kwondumba wun kat kwima nimba kat awup mila. Wamin maa ndi kita vat yetigiyandi. Min wun kita vat yetilia vla yetigiyandi. Wun ndi kat kwagalalaa mina lak yaigowun.

¹² Ndinogwinala kan kipmamba tuwa njimbla ndi kat mina kwondumba kwuttaa liwun. Wun kat kwima nimba ndi kat apma vak viga liwun. Ndi aywaa apma vat tigandi. Ndinagwi liga kita nyan mina kavle yindi. Ndi kavle nyana. Tamba la nyan piliwukna vapmba ndi kavle vat yindi.

¹³ Mbambala ndi kat kwagalalaa mina lak ya mina ligowun. Min kat wagalaluwa nyaangit wutnjangat min kat kwundimba wagalaligowun. Wu-

taa nima maawut yelavika linja vak kwagalalaan apma vat tiga solat sigiyandi. Solat siwa vla solat sigiyandi.

¹⁴ Mina nyaangit ndi kat mbukwun. Ndi kipmamba la kwo nimbagwi kita vat ta nimba ana ndi. Kapma nyan tuwa vla ndino wuna mbaapmamba la nimba kapma nimba ndi. Kan kipmamba liga kwo nimba ndi kat kai waligandi.

¹⁵ Ndi kat kwutaa nat kavat kali waa min kat ana wagalawun. Kan kipmamba tigiyandi. Ndi kat Seten yaa kavle vat yilandı walaa min kat wagalaligowun.

¹⁶ Ndi kan kipmana nimba ana ndi. Ndi kapma ngepma nimba ndi. Kapma ngepmana nyanat tuwa vla ndino kapma ngepmana nimba ndi.

¹⁷ Minai yelavika liga apma nyaangit ndi kat simogwi. Simogwimin maa wutaa nat vat kwagalalaan mina njivwa mina kwuka yetigiyandi.

¹⁸ Wun kat ay wamin yawa vla ndi kat ay wowun, ngepma ngepma yigiyandi.

¹⁹ Ndi kat kwunapmak nat vak kwagalalaan wama njivwa mina kwuka yetigiyowun. Ndino mina apma nyaangit wutaa nat vak kwagalalaan mina njivwa mina kwuka yetigiyandi.

²⁰ Min kat kindigi nimba kat tiga mina ana wagalaligowun. Yiga wuna si mbutndi maa wutaa maawupmba yelavika ligyaa nimba kat tiga min kat wagalaligowun.

²¹ Ndi aywaa kita mbaapmamba timbandi walaa min kat wagalaligowun. Nyaek minagwi wunogwi kita lulu tilia vla ndino wupma anogwi kita lulu timbandi walaa min kat wagalaligowun. Wupma kita lulu linjeyan kwo liga nimba tinja

vak kat vilaa yelavikiyandi. Jisas God wandi, yaa nyana waa yelavikiyangi.

22 Wun kat kwima apma vak ndi kat tamba kwiwun. Klalaa minogwi wunogwi kita lulu tilia vak vla ndino anogwi kita lulu tigiyandi.

23 Min minai waa vak wuna maawupmba tigandi. Wun wunai waa vak ndina maawupmba tigandi. Ngi kat tiga kita vapmba apma vak yetigiyandi. Nat nimba yetnjeya apma vak kat vilaa yelavikiyandi. Jisas God wandi, yaa nyana. God ndina nyan kat woviyaguga linda vla ndino ndi kat woviyaguga ligandi waa yelavikiyandi.

24 Nyaek wun kat kwima nimba wunai yetigiya kava yetimbandi walaa min kat wagalaligowun. Tamba kipma ana lindi, wun kat woviyaguga liga wun kat nima kwondu kwimin. Wunai ligiya kava yalaa kwima kwondu vilaa yelavitimbandi walaa min kat wagalaligowun.

25 Apma vat tiga wuna nyaek, kan kipmamba liga kwo nimba min kat ana viga ligandi. Wun min kat viga ligowun. Kindi wunogwi liga nimba ndi viga ligandi min kat. Ay wamin, yaa nyan wun ndi tamba viga ligandi.

26 Mina vat ndi kat tamba visimogwiwun. Visimogwiliwa vat ana ngilindi. Nat njambi visimogwigiyowun. Wun kat woviyaguga lima vla ndino ndi kat woviyaguga lima vak vimbandi walaa min kat wagalaligowun. Wun ndina maawupmba timbawun walaa min kat wagalaligowun waa wagalandi Jisas.

JISAS KAT SINJANGAT KAMWIN KWINDI JUDAS

¹ Jisas wagalandi maa ndina mbaapma nimbonala wan kava kwagalalaa Kidron walinja ndandangi siwuka valigendi. Valigelaa apma mi wata la kavat wuleindi.

² Wuleinja kava Jisas kat kamwin kwiya nyan Judas ndino viga lindi. Jisas ndina mbaapma nimbonala wan kava nima sakwat njambi yilindi.

³ God kat kwunatiga njambwi nimba Ferisio wandi maa njambwi la soldia kwo soldia kat wandi maa Judasonala kita vat yindi. Lam tuway nimbi nda kwutaa yindi Jisas kat kwupmat.

⁴ Jisas ndi kat kavle vat yinjeya vak tak viga lindi. Ngi kat tiga yiga wogwega ndi kat vindi. Vilaa wandi. Anda nyan kat kwtigangwuk waa wandi maa wandi.

⁵ Jisas Nasaretna nyan kat kwtiganin waa wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wunayi waa wandi. Kamwin kwiya Judas yaa soldiana nindimba lindi.

⁶ Wunayi waa wandi maa ndi kwup man veila vaaka kipmamba ndandi.

⁷ Ndandi maa Jisas ndi kat wagalandi. Ngwuk kanda kat kwaka yangwuk waa wagalandi ma ndi wandi. Jisas Nasaretna nyan kat kwaka nyanin waa wandi.

⁸ Wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wunayi. Tamba ngwuk kat wowun. Wun kat kwtigangwuk. Wunogwinala liga nimba kat ke kwukngweya. kwatingwa nyan wunayi waa wandi Jisas.

⁹ Tak Jisas ndina nyaek kat wandi. Wun kat kwima nimba kat apma vak viga liwun. ndina kita

nyan ana kavle vat yindi. Jisas tak wanda nyaangit kat yelavitaan wandi. Ndi kat ke kwukngweya wandi.

¹⁰ Saimon Pita ndi yaak ngway avamba sandalaan yindi. Yaak kwutaa God kat kwunatiga njambwi nyana njivwa kwutiga nyana waan kalitndi. Yaagindan naangimba la waan kalitndi. Waan kalitnda nyana si Malkus.

¹¹ Pita kalitndi maa Jisas ndi kat wandi. Wa yaak mina ngway avamba sanda. Wuna nyaek kwiya kavle vak kwindeyan wan kavle vak klaigowun. Ke kavle vak kwindeyan wan kavle vak klaigowun. Ke yelavika waa wandi Jisas.

JISASANAS KAT KALINDI

¹² Judana njambwi soldia nat kwo soldia Jisas kat twutaa taamba ngilaa kwutaa kalindi.

¹³ Anas walinja njambwi nyan kat vivat kalindi. Wan njimbla Kaiafas God kat kwunatiga nimbanan njambwi nyana. Anas Kaiafasna nasakwatna.

¹⁴ Kaiafas tak Juda kat mbutndi. Kita nyan nin kat tiga kiyandi maa kwo lineyan apma vatna waa tak wandi Kaiafas.

JISAS KAT ANA VIGA LIGOWUN WAA WANDI PITA

¹⁵ Jisas kat kwutaa kalindi maa Pita ndina kwupmba yindi. Jisasna mbaapmamba la nat kita nyan ndino wupma yindi. Wan nat kwupmba ya nyan kat God kat kwunatiga njambwi nyan viga lindi. Ndi Anasna ngay Jisasonala wuleindi.

¹⁶ Pita ndi ana wuleindi. Ndina mindama ana viga lindi. Ndaamangembra lindi. God kat

kwunatiga njambwi nyan viga la Jisasna mbaapmamba la kita nyan wogwelaa ndaamange kat viga la taagwa nyan kat walaa Pita kat nyagat kalindi.

¹⁷ Kalindi maa ndaamange kat viga la taagwat Pita kat wali. Min ndina mbaapmamba la nyan min? Waa wagalali maa Pita wandi. Wun kai waa wandi.

¹⁸ Wan ngayna njivwa kwuta nimbo soldiana njambwi nimbo ya salilaa mbangi tulindi. Yipma yila njimbla. Pita ndino mbangi ya tulindi.

NJAMBI NYAN JISAS KAT WAGALANDI

¹⁹ Ngaymba liga God kat kwunatiga njambwi nyan Jisas kat wagalandi. Ndina mbaapmamba la nimba kat wagalandi. Tak mbutnda nyaangit kat wagalandi.

²⁰ Wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Ndinyangu kat pagwuga ana wowun. Kapmba mina wowun. Juda yisolaa linja ngay wuleilaa mbutiwun. God kat kwunatinja ngay wuleilaa mbutiwun. Juda njimbla njimbla wan ngay yisolaa lilindi.

²¹ Manda kat wun kat wagala ligamin. Mbutuwa nyaangit wuta nimba ndi kat wagala. Ndi tamba wutaa yelavika ligandi. Wagalamin maa min kat mbukiyandi waa wandi Jisas.

²² Jisas wandi ma njambwi soldia laataa Jisasna mindamamba taamamba viyandi. Viyaga wandi. Ke wupma waa God kat kwunatiga njambwi nyan kat waa waga viyandi.

²³ Viyandi maa Jisas ndi kat wandi. Kavle vat yiweyan min mbukiyamin. Kavle vat yilapman

yiweyan wun kat manda kat viyamin waa wandi Jisas.

²⁴ Tiga liga Anas wandi maa God kat kwunatiga njambwi nyan Kaifas kat kalindi.

JISAS KAT ANA VIGA LIGOWUN WAA PITA NAT NJAMBI WANDI

²⁵ Pita ndina mbangi ya tulindi maa nat nimba ndi kat wagalandi. Min ndina mbaapmamba la nyan min? Waa wagalandi maa Pita wandi. Kai ndina mbaapma nyan ana wun waa wandi Pita.

²⁶ God kat kwunatiga njambwi nyana njivwa kwuta nyan tak waan kalitnda nyana yakwa nyan Pita kat vilaa wagalandi. Tak apma mi wata la kavamba yiga wuleilaa Jisasonala tiga min kat wiwun? E? Waa wagalandi maa Pita wandi.

²⁷ Kai. Wunai ana ndi. Nat nyana vima waa wandi maa ava nyaaga viyandi.

PAILAT KAT JISAS KAT KWUTAA KALINDI

²⁸ Kaifasna ngay kwagalalaa Romba la nyan nima jas ndaa liga ngayat kalindi Jisas kat. Tamba ngambi ngana. Ndi Juda wan ngay ana wuleindi. Pesto kat ndina nglambi tamba njangindi. Nat nglambi klavak kat kai wandi. Ana wuleindi. Nglambi kainjan wan pasova walinja pestona kiginda ana kigendi.

²⁹ Ngi kat tiga Pailat walinja nima jas wan ngaymba liga wogwendi. Wogwelaa Juda kat wandi. Ndi kat manda kat kotmak kat kiyangwuk. Manda vatna yinda waa wandi maa ndi kat Juda wandi.

³⁰ Kavle vat yiga yetila nyanat tilapman tigedenan ana ndi kat kwutaa mina lak kiyainin waa wandi maa Pailat ndi kat wandi.

³¹ Ngwuk avla kwutaa kalilaa ngwutna ngepmana vapmba nagilaa ay ngwula waa wandi maa Juda wandi. Kita nyan kat silandi walaanin kat tamba wamin. Nina ngepmana vapmba nagineyan ndi kat vatnyavat tigyanin.

³² Tak Jisas ndi kat vatnyanjeya vak tamba ndina mbaapma nimba kat mbutndi. Rom vatnyala vatna wun kat vatnyagiyandi wandi. Jisas waa nyaangit tamba kak kiyandi.

³³ Pailat wan kotinja ngay wuleilaa Jisas kat wandi. yagwa mila waa wandi. Wandi maa Jisas wuleindi. Wuleindi, maa ndi gat wagalandi. Min Judana king min? E? Waa wandi maa Jisas ndi kat wandi.

³⁴ Min yelavika avla wagalagamin? Nat nimba min kat wandi maa wagalagamin? Waa wandi Jisas.

³⁵ Wandi maa Pailat wandi. Wun Juda ana wun. Mina ngepma nimba mina ngepmana njambwi nimba min kat kwutaa wuna lak kalindi. Anda kavle vatna yima waa wagalandi maa Jisas wandi.

³⁶ Viga luwa kava kan kipma ana ndi. Viga luwa kava kan kipma ligedenan wuna mbaapma nimba kao yiga waleagendi. Kao yiga waleandi maa Juda wun kat ana kwukendi. Viga luwa kava kan kipma ana ndi waa wandi Jisas.

³⁷ Jisas wandi maa Pailat ndi kat wagalandi. Min king min? E? Waa wagalandi maa Jisas ndi kat wandi. Min king min waa ngiyambak wama. Wun njivwa kwukwangat kan kipmamba wuna nyime

wun kat kwuti. Wan njivwa kwupmak kan kipma ngaga yawun. Savagu liga apma vat tiga nyaangit mbupmat yawun. Savagu maawut tiga nimba wuna nyaangit wuka ligandi waa wandi Jisas.

³⁸ Jisas wandi maa Pailat wandi. Manda kat wupma wamin. Savagu liga nyaangit ana viga ligowun waa walaa Juda kat mbupmat wogwendi. Wogwelaa ndi kat wandi. Ndina kavle vat yinda vak ana wuka viwun.

³⁹ Ngwutna ngepmana vak kingiyan. Pasova walinja pesto yalinja njimbla naambi naambi kalabusma liliga kita nyan kat kwagalaligowun. Ngwut Judana kingat kwaglalu? Ngula lak yigandi? Waa wagalandi maa walega wandi.

⁴⁰ Ndi kai. Ndi kat ke kwagalaga. Barabas kat kwagalamin maa nin a lak yaandi waa walega wandi. Barabas nat nimba kat siga vatnyaga sikwutiga nyana. Kavle nyana.

19

¹ Pailat wandi maa Jisas kat kwutaa viyandi.

² Soldia nimbio liga yamboy klalaa ndina nambumba king kwusoa hat vla kavle hat kwutaa kaalandi. King kwusoa vla yelogwen mbangi waavwi klalaa ndina mbangimba kwusondi.

³ Kwusolaa ndi kat njika waga viyalindi. Njambwi nyan min. Min Judana king min njika waga ndi kat taambamba viyalindi.

⁴ Pailat ngaymba liga wogwelaa ndi kat wandi. Kavle vat vinda vat wun ana viga ligowun. Ngwuk kat kwo kiyawun waa wandi maa Jisas alaguat wogwendi.

5 Nimbio la yamboy ndina nambumba lindi, yelogwen mbangi waavwi kwusoga alaguat wogwendì maa Pailat ndi kat vilaa Juda kat wandi. Wan nyan kat avi ngwula waa wandi Pailat.

6 Pailat wandi maa wutaa God kat kwunatiga njambwi nimbgowi njambwi soldio Jisas kat vilaa nima kwundimba walega wandi. Ndì kat diwai krosmba kaala mila. Diwai krosmba kaala mila wandi. Wandi maa Pailat ndi kat wandi. Kavle vat yilinda vak wun ana viga ligowun. Wun diwai krosmba ana kaalagiywoun. Ngwut avla ngwula lak ndi kat kwutaa kaliga yiga diwai krosmba kaalagiyangwuk waa wandi Pailat.

7 Pailat wandi maa Juda ndi kat wandi. Wan nyan wun Godna nyan wun waa wandi. Nina ngepma vapmba wan wanda vak kat kai wandi. Nina ngepma vapmba wan nyaangit waliga nyan kat siliganin waa wandi.

8 Wanja nyaangit kat wutaa Pailat maawut viyalindi yelavika liga

9 kot tinja ngay wuleilaa Jisas kat wagalandi. Andamba liga yaa nyan min waa Jisas kat wagalandi maa Jisas ndi kat ana wandi.

10 Jisas ndi kat kwundi walapman yindi maa Pailat at ndi kat wandi. Manda kat waliwa nyaangit kat kulumaka walapman yiligamin. Wowun maa kwagalagiyandi. Wowun maa min kat diwai krosmba kaalagiyandi. Njambwi nyanat tuwa vak ana wuka ligamin? Waa wandi Pailat.

11 Pailat wandi maa Jisas ndi kat wandi. Wun kat kavle vat yivat tima kwondu Godnanamba klamin. Avla mina kwondumba ana alipsiga wun

kat kavle yigiyamin. Wun kat kwutaa min kat kalia nyan kavle vat yinda vat kavle yilima vak kat kwulatigandi waa wandi Jisas.

¹² Pailat wutaa Jisas kat kwagalandi, yindeya vak kat yelavitndi. Pailat yelavika linda vak kat wutaa Juda ndi kat wandi. Ndi kat kwagalameyan njambwi nyan Sisana ali nyanat ana ligiyamin. Wan nyan wun king wun wandan Sisa kat kai waligandi waa Juda wandi.

¹³ Wanja vak Pailat wutaa Jisas kat kwutaa alaguat kawa kalindi. Alagumba liga kotinja kavamba yiga ndaa lindi Pailat. Kambapmba saginja njambi la kavamba ndaa lindi. Juda ndina kwundi wan kavana si Gabata wandi.

¹⁴ Tamba nima nandinya. Juda pasova walinja pesto kat kwanda kwanda nda kwunatindi. Pailat Jisas kat alaguat kalilaa Juda kat wandi. Kan nyan ngwutna kinga. Ndi kat avi ngwula waa wandi maa Juda nima kwundimba walega wandi.

¹⁵ Ndi kat kwutaa kali. Ndi kat kwutaa kaliga yiga diwai krosmba kaala mila waa walega wandi maa Pailat ndi kat wagalandi. Ngutna kingat kwutaa diwai krosmba kaalalu waa wagalandi ndi kat. Wagalandi maa God kat kwunatiga njambwi nimba ndi kat wandi. Ndi nina king ana ndi. Nina king Sisa. Nat nyan kai waa wandi.

¹⁶ Wandi maa Pailat Jisas kat ndina lak kwindi, ndi kat diwai krosmba kaalanjangat. Ndina lak kwindi maa Jisas kat kwutaa ndina lak kalindi.

JISAS KAT DIWAI KROSMB A KAALANDI

¹⁷ Jisas kiwai kros kwutaa ndina nyaambupmba walalaa kalindi. Kaliga yiga nambu ava vla

liga nduwiat yindi. Wan nduwina si Judana kwundimba Golgota waa wandi.

18 Wan nduwimba ndi kat kwutaa diwai krosmba kaalandi. Vililik pali kat kwutaa ndinai la kavamba angangi mbik kat diwai krosmba kaalandi. Jisas ndi nindimba lindi.

19 Pailat nyaangit piliwutaa Jisasna diwai krosmba taagandi. Jisas nasaret nyan. Judana kinga waa piliwutaa taagandi.

20 Jisas kat kaalanja kava ngepma ngwaya. Sivila ana ndi. Ngi kat tiga wan ngepmana Juda nima sakwat yalaa piliwutnda nyaangit kat vindi. Pailat kwundi kuvuk piliwutndi. Judana kwundi piliwutaa Grikna kwundi piliwutaa Romna kwundi piliwutndi.

21 Piliwutinda nyaangik kat vilaa God kat kwunatiga njambwi nimba pailat kat wandi. Judana kinga waa piliwupma nyaangit vinin ana nglaatndi. Judana king wun waa wandi waa piliwupmeyan wovuna waa wandi maa Pailat ndi kat wandi.

22 Piliwukwa nyaangit wupma ligiyandi. Ana mandik piliwukiyowun waa wandi Pailat.

23 Soldia Jisas kat kaalalaa ndina waavwi nat nda klalaa ligalaa angi aynat taagandi. Nat soldia nat kita angi waavwi klandi. Ndina alagumba kwusonda waavwi vilaa klalaa tavanja kava kat vilevilaa lindi. Tavanja kava kai.

24 Ngi kat tiga awat sowat ngamburga ligavak kat kai wandi. Satumba kasaga kita nyanat klaigandi waa ngambulaa satumba kasendi. Tamba la nyan God waa nyaangit piliwutndi.

Wuna waawwi tangaka klalindi. Wuna nat
 waawwi
 klavat satumba kaselindi
 waa tamba la nyan piliwutndi. Tamba
 piliwutnda nyaangipmba soldia yindi.

²⁵ Jisas kat kaalanja diwai krosna nagwamba
 ndina nyime laataa lili. lila yakwa lagwo lilo
 wumba kita vak timbik. klpasna taagwa nat Maria
 lilo tili. Magdala walinja ngepmana nat Maria tili.

²⁶ Jisas ndina nyimeagwi ndina mbaapmamba
 la kita nyan kat vilaa mbik kat wandi. Wan
 ndina mbaapmamba la nyan kita nyan kat Jisa
 woviyaguga lindi. Mbik kat vilaa wandi. Nyime
 kat wandi. Taagwa, wan nyan nyina nyan vla
 ligiyandi.

²⁷ Ndina mbaapmamba la nyan kat vilaa wandi.
 Min, wat taagwa mina nyimeat tigiyali waa mbik
 kat wanda maa wutaa ngini wan nyan Jisasna
 nyime kat kwutaa ndina ngayat kalindi. Ndina
 ngayumba tilili.

JISAS KIYANDI

²⁸ Tiga liga Jisas yelavitndi. Wuna njivwa tamba
 ngiligandi waa yelavitndi. Tamba la nimba God
 waa nyaangipmba piliwutndi. Kraist ngu kat
 wagalagiyandi waa tamba piliwutndi. Jisas wan
 piliwutnja nyaangit kat yelavita wuna mbanjige
 tamba ngu kat tiga pundi waa wandi Jisas.

²⁹ Jisas wandi maa wutaa awmba liga nyingi liga
 ngu naminingi klalaa taagalaa njimbwi mbaomba
 silaa Jisas kat kwusoga ndina tipmwimba taa-
 gandi.

30 Taagandi maa Jisas kilaan wandi. Kwantuwa njivwa tamba ngilindi waa walaa nambu silandalaa wundumbu yindi.

***SOLDIA NIMBI NDA KLALAA JISASNA
MALAVAMBA SINDI***

31 Wan nandinya pasova walinja pesto kat kwanda kwanda kwunatinja nandinya. kinya nandinya njivwa lapman tinjeya nandinya. Niama njambya liga nandinya. Juda wan diwai krosmba la kuvut nimba kinya njivwa lapman nandinya tivak kat kai wandi. Kwiyatapman vaangugiyang-wuk walaa Pailat kat wandi. Wamin maa ndina man ava pangwutndi maa kiyandi vaangumbandi. Kwo mbaa tilandi. Vaangumbandi wandi.

32 Wandi maa Pailat wandi maa soldia yiga Jisasna angangimba la mbit nyana man ava pangwutndi, kiyambit.

33 Jisasna man ava pangwupmak yiga ndi kat vindi. Tamba kiyandi. Kwo ana lindi. Ngi kat tiga ndina man ava ana pangwutndi.

34 Soldia kita nimbi nda klalaan ndina malava sindi maa nguogwi yelogweno salaka ndaindi.

35 Wun wan vak tamba viwun. Ana woseka wowun. Vilaa wukngwangat kan nyaangit piliwutigowun. Jisas God wandi, yaa nyana waa yelavikngwangat wan nyaangit piliwutigowun.

36 Wan viwa vak tamba la profet piliwukna vak vla ligandi. Tamba piliwutndi.

Ndina ava ana pangwukiyandi. Waa tamba piliwutndi.

37 Nat nyan ndinogwi piliwutndi tamba.

Nimbi ndamba sinjeya nyan vigiyandi. Waa tamba piliwutndi.

*JISASNA SIM KWUTAA YIGA KAMBAK TA
WAANGUMBA TAAGANDI*

38 Tiga liga Arimatia walinja ngepmamba la nyan Josep Pailat kat yandi. Ndi tamba Jisasna mbaapmamba la nyana. Judana njambwi nimba kat tiga vaaka liga Jisasna mbaapmamba linda vak kat pagwundi. Pailat kat yalaa Jisasna sim kwutaa kaliga vaanguvak kat wagalandi. Pailat ndi kat kali wandi maa ndina sim kwutaa kalindi.

39 Josep ndi kapma ana yandi. Nat nyan Nikodimasonala yandi. Nikodimas tak ngamba Jisas kat vivat yaa nyana. Apma njangu veila ngwak kwutaa yandi. Ngwat nima sakwat kwutaa kiyandi. Wan ngwak sanya nima sakwat kwilaa klandi.

40 Jisasna sim kwutaa Judana vapmba njangu veiliga ngwak ndina mbangi kulaviga kwutaa waavwimba mbaaka ngimbik.

41 Jisas kat kaalanja kava ngwaymba apma mi watiga kipma lindi. Wan kavamba kaambapmba vanja waangu tindi. Tak kiya nyan kat wan waangumba ana taagandi. Kwo ta waangua.

42 Sivla kavamba yiga vaanguvak kat ndina sim kat kai wambit. Judana pesto tamba ngway tolondi. Ngi kat tiga wan ngwaymba la waangumba ndina sim vaangumbit.

20

JISAS KIYALAA LAATNDI

1 Sande ngambi gleimba Magdalana taagwa Maria Jisas kat vaangunja kava vivat laataa yili. Ndina waangu tegilinja kambak ana lindi, vilevilaa yili.

² Piliga yiga Pitogwi Jisasonala kita vak ta nyan kat wali. Nat nyan ndi kat Jisas woviyaguga linda nyana. Nina njambwi nyan waangumba taagandi, lindi, ndi kat tamba kwutaa sikuwutaa kalindi. Kalinja kava ana viga ligowun waa mbik kat mbuti.

³ Mbuti maa Pitagwi Jisasonala kita vak ta nyan laataa waangu la kavat piliga yimbit.

⁴ Piliga yiga nat nyan Pita kat kwulaka pilindi. Ndi tatak waangu la kava wuleindi.

⁵ Tamblalaa yisolaa vindi. Ana wuleindi. Jisas kat mbatinja kwo waavwi mina tindi, vindi.

⁶ Ndina kwupmba piliga Saimon Pita yalaa wan waangu wuleilaa kwo waavwi mina tindi maa vindi.

⁷ Ndina nambu kamonja waavwi nat waavwi ta kavamba ana lindi. Ndi mbandiga laagandi, kapma kavamba lindi.

⁸ Pita wuleindi maa nat nyan ndina kwupmba wuleindi. Wuleilaa vilaa Jisas kiyalaa tamba latndi waa yelavitndi. Jisas kiyalaa laakiyandi waa tak ana yelavika lindi.

⁹ Tamba la profet piliwukna nyaangit kwo mini viga limbit.

Kraist kiyalaa liga laakiyandi. Waa tamba piliwutndi.

¹⁰ Vilaa wumbit nyan kwagalalaa ngegavat yimbit.

MAGDALANA MARIA JISAS KAT LAATAA LINDI, VII

¹¹ Yimbit maa Maria mbintna kwupmba ana yili. Waangu la kavamba tiga li nglaga lili. Lilo nglaa liga tamblalaa waangu kat yisolaa vili.

¹² Sawun mbangi waavwi kwusola la ensel vililik timbik, vili. Nat ensel Jisasna simna nambu la kavamba ndaa lindi. Nat ensel Jisasna simna man ta kavamba ndaa lindi.

¹³ Li kat vilaa wambit. Taagwa, nyin manda kat nglaa liganyin waa wambit maa wali. Wuna njambwi nyana sim kwutaa kalinja kava ana viga ligowun. Ngi kat tiga nglaligowun waa walaa.

¹⁴ Limbanda Jisas kat vili. Vilaa Jisas waa ana yelaviti.

¹⁵ Jisas li kat wandi. Taagwa, nyin manda kat nglaa liganyin. Kanda kat kwaka viliganyin waa wandi. Maria ndi kat vilaa kan kipma kat viga liga nyana waa yelavita wali. Min, ndina sim kwutaa kaliga taagameyan wun kat ambuk. Wamin maa ndina sim kwutaa kaligiyowun waa wali.

¹⁶ Wali maa Jisas li kat lila si wandi. Maria wandi. Wandii maa limbanga Jisas kat vilaa wali. Judana kwundimba Rabonai wali. Rabonai waa simaga liga nyan waa wali.

¹⁷ Wali maa Jisas li kat wandi. Wun kat ke kwuka. Wuna nyaek kat vivak wata ana wokewun. Wuna mbaapmamba liga nimba kat yiga ambuk. Wun nyaek vivak wokevat tigowun. Ndi ngwutna nyaek nimbuun. Wuna njambwi nyan kat vivak wokevat tigowun. Ndi ngwutna njambwi nyan nimbuun waa ndi kat abuk nyila waa wandi Jisas.

¹⁸ Jisas wandi maa Magdalana Maria Jisasna mbaapmamba la nimba kat yiga mbuti. Njambwi nyan kat tamba viwun waa mbuti. Jisas ndi kat yiga ambut nyila waa wanda nyaangit ndi kat mbuti.

JISASNA MBAAPMAMBA LA NIMBA NDÌ KAT VINDI

19 Wan Sande nglambu Jisasna mbaapmamba la nimba ngaymba wuleiga yisolaa lindi. Judana njambwi nimba kat vaaka liga mbapmo kwalalaatindi. Yisolaa lindi maa Jisas ndinai la kavamba kak kiyalaa ndi kat wandi. Ngwula maawut nimamba viyalindi ke tingwa waa waga

20 ndina taambamba la paw ndina malavamba la paw ndi kat simogwindi. Ndì kat vilaa kan nina njambwi nyana yaa walaa ndi kat solat silindi.

21 Jisas ndi kat wandi. Apma maawut yelavika ali ngwula. Wuna nyaek wun kat ay wandi, yiwa vak vla ngwuk kat ay wagowun waa walaa

22 ndi kat mwuk vilitaa wandi. Godna waagan ngwuk klaigangwuk.

23 Nat nimba yiga yetigiyaa kavle vak kat vilaa ndi kat miwa yilaa silimbwingweyan wan kavle vak ngiligiyandi. Ana ndinamba tigiyandi. Nat nimba yiga yetigiyaa kavle vak kat vilaa silimbwilapman yingweyan ndinamba kwo ligiyandi waa wandi Jisas.

TOMAS JISAS KAT VINDI

24 Tak Jisas ndina mbaapma nimba kat kak kiyanda njimbla Tomas Didimas viligu nyan ndi ana lindi.

25 Nat nimba ndi kat wandi. Njambwi nyan tamba laataa yandi, vinin. Kwo ligandi wandi. Wandia maa wandi. Ngwuk wun kat woseka wangwuk. Ndina taambamba liga paw vilaa wuna taamba siga vilaa ndina malava liga paw wuna taamba siga viweyan woseka wangwuk waa ana

waigowun. Vilapman yiweyan woseka wangwuk waigowun waa wandi Tomas.

26 Nandinya sila kuvuk yindi maa Jisasna mbaapmamba la nimba ngayat wuleiga yisolaan lindi. Wan tinja njimbla Tomas ndinogwinala lindi. Mbapmo kwalalaat tindi maa Jisas at nat njambi yaa ndi kat kak kiyalaa ndi kat wandi. Apma maawut yelavika ali ngwula waa walaa.

27 Tomas kat wandi. Min laataa yagwa mila. Wuna taambamba liga paw mina taamba siga avi. Kiyalaa liga ana laatndi waa yelavika lima vak min kwagala. Kiyalaa laatndi waa yelavika ali mila waa wandi Jisas.

28 Jisas wandi maa Tomas wandi. Tamba yelavika ligowun. Min wuna njambwi nyan min. Min God min wandi.

29 Jisas ndi kat wandi. Tomas wun kat minimba vliaa njambwi nyanat tuwa vak yelavika ligamin. Nat nimba wuna mbangi minimba vilapman tiga njambwi nyanat tuwa vak yelavika linjeyan wundi nimba ndi apma nglei vat tigiyandi waa wandi Jisas.

JON PILIWUKNA NYAANGITNA ANGWA

30 Jisas nat nima sakwat nima njivwa kwutindi, ndina mbaapmamba la nimba vlilindi. Wan nat nima sakwat njivwa kat ana piliwukwun.

31 Wan piliwukwa nyaangit nat nimba vilaa ndi Jisas God wandi, ndinyangu kat kwunapmak yaa nyana, ndi Godna nyana waa yelavipmbandi walaa piliwukwun. Wupma Jisas kat yelavika yetilinjeyan njimbla njimbla apma vat yiga yetilinjeya vak klaigandi.

21

JISASNA MBAAPMAMBA LA SILA VILI NIMBA JISAS KAT VINDI

¹ Tiga liga Jisas ndina mbaapmamba la nimba kat nat njambi yandi maa vindi. Taibirias walinja sapmba tiga liga ndi kat vindi. Vinja vak kingiyan.

² Jisasna mbaapmamba la ndi sila vili nyangu kita mbupmba yisolaa lindi. Pita, Tomas waa Didi-mas walinja nyan, Nataniel Kena walinja ngempamba la nyan Galili nyana, Sebidina nyan vililik, nat vililik pali kita mbupmba yisolaa lindi.

³ Yisolaa lindi maa Pita ndi kat wandi. Kami kwupmak yigiyowun waa wandi maa nino yigiyinan waa wandi. Njambit kulaa yindi. Ngan ngan kami kwupmak kat yetilindi.

⁴ Nya wokelindi maa Jisas tivagawimba ngaga yalaa lindi. Ndina mbaapma nimba njaambipmba liga ndi kat vilaa kwo nyana waa yelavika lindi.

⁵ Jisas ndi kat wandi. Nyangu kami kwukng-wuk? Waa wandi maa wandi. Kami kat kwat-evilaa liganiin waa wandi.

⁶ Wandi maa wandi. Njambitna yaagindan naangimba njula ana tawngwuk. Yaagindan naangimba tawngweyan kwukiyangwuk waa wandi maa wupma tawlaa nima sakwat kami njulamba ndandi, kwutndi. Katsovak yilavindi wan njula.

⁷ Jisas woviuaguga linda nyan Pita kat wandi. Angwi nina njambwi nyana waa wandi Pita kat. Wandii maa wutaa tak sivenda waavwi kwutaa kwusolaa ngumba ndaiga nimbu veindi.

⁸ Nat nimba njambipmba weleindi nimbak. Jisas kat vinja sivila 300 fit vla lindi maa mindi.

Sivla ana li. Wan njula njaambipmba ngilaa laaka klokalindi nimba.

⁹ Klokaliga kawilaa vindi. Jisas ya laagalaa kami yamba tuga bret-nao nimbuun yamba tundi, vindi.

¹⁰ Jisas ndi kat wandi. Wan kwukngwa kami njulonala laaka agiya ngwula waa wandi maa

¹¹ Pita laataa laaka kiyandi nimba. Kwutnja kami nima sakwatna. 153 tindi. Wan njula ana ngilitndi.

¹² Jisas ndi kat wandi. Yaa agi ngwula waa wandi. Ndina mbaapma nimba ngipaliga ndalaan anda nyan min waa ana wagalandi. Ndi aywaa ndi kat tamba viga lindi. Njambwi nyanat tindi.

¹³ Jisas yalaa bret-nao kamio kwutaa ndi kat aywaa kwindi.

¹⁴ Jisas kiyalaa liga laataa yandi maa ndina mbaapma nimba ndi kat vindi kuvuk wan njambi.

JISAS PITA KAT NJSVWA KWINDI

¹⁵ Kindi maa Jisas Pita kat wandi. Saimon Jonana nyan wundi nimba wun kat woviyaguga linja vak kat min kwulatigamin wun kat woviyaguga lima vak? Waa wagalandi maa Pita ndi kat wandi. Awa luwa. Min kat niman woviyaguga ligowun. Viga ligamin waa wandi maa Jisas ndi kat wandi. Sip sip kat kiginda kwinja vla wuna nyangu kat kwunaka viga ali mila waa wandi Jisas.

¹⁶ Vililik wan njambi Jisas Pita kat wagalandi. Saimon Jonana nyan wun kat woviyaguga ligamin? E? Kai? Waa wagalandi maa Pita wandi. Njambwi nyan min kat woviyaguga ligowun. Viga ligamin waa wandi maa Jisas ndi kat wandi. Sip

sip kat viga linja vla wuna nyangu kat kwunaka ali mila.

17 Kuvuk wan njambi Jisas Pita kat wagalandi. Saimon Jonana nyan wun kat woviyaguga ligamin? E? Kai? Waa wagalandi maa Pita samat kilipangi yindi. Yilaa yelavitndi. Wun kat manda kat njambi kuvuk wagalandi waa yelavitndi. Yelavitaa wandi. Njambwi nyan maawupmba liga vak aywaa viga ligamin. Min kat woviyaguga luwa vak viga ligamin waa wandi maa Jisas ndi kat wandi. Sip sip kat kiginda kwinja vla wuna nyangu kat kwunaka viga ali mila.

18 Min kat kita nyaangit mbutu. Awup mila. Tak kwandi nyanat tima njimbla yipma yaaw sitaa mina maawupmba yi ya yetimin. Ngini avit ndu timeya njimbla taamba kwiyalala limin maa nat nimba min kat ngilaa kaligiyandi nat kavat. Min kat ana wagalgiyandi. Ndina waawupmba mina yelavika kaligiyandi waa wandi Jisas.

19 Ngini Pita kiyandeya vak kat Jisas ndi kat smogwivat wupma mbutndi. Kiyandeya njimbla Pita Godna si kwutaa katsogiyandi. Jisas wan vak walaa Pita kat wandi. Min wuna kwupmba yagwa waa wandi Jisas.

JISAS JON KAT MBUTA NYAANGIT

20 Jisasna kwupmba yiga Pita limbanga Jisas woviyaguga la nyan kat vindi. Ndi mbitna kwupmba yindi. Wan nyan tat kiginda kilinja njimbla Jisasna ngwayumba liga Jisas kat wagalandi. Njambwi nyan kandana kamwin min kat kwigiya waa wagalandi.

21 Pita ndi kat vilaa Jisas kat wandi. Njambwi nyan an nyan ngini manda vala yindeya waa wandi Pita.

22 Pita wandi maa Jisas ndi kat wandi. Yaweya njimbla kat kawiga kwo lindeyan mina vak ana ndi. Min wuna nyaangit wuka wawa njivwa agwup mila waa wandi Jisas.

23 Nat nimba wutaa mbutseli mbutsela mbuka kalindi. Jon ana kiyaigandi waa Jisas wandi waa mbutseli mbutsela mbuka kalindi. Jisas wupma ana wandi. Yaweya njimbla kat kawiga kwo lindeyan mina vak ana ndi waa wandi Jisas.

24 Wan nyan wunayi. Wunayi wan nyaangit piliwukna. Woseka waga ana piliwukwun. Nin Jisasna mbaapma nimba viga liganiñ.

25 Jisas yila nima sakwat vak wan vak kat ana piliwukwun. Wan vak nat nimba piliwutnjeyan nima nglei sakwat lavu nyinga piliwukiyandi. Kava kava taakiyandi.

GOD WAA NYAAGI
The New Testament in the Iatmul Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Iatmul long Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Ngepma Kwundi (Iatmul)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-12-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

b9b92e46-2e7b-584e-a145-60c7cfcc1e68